

SOLI DEO GLORIA

Solas

číslo 11

leto 2011

milovaní pre otcov

**ktorých je synovstvo i sláva i zmluvy
i zákonodarstvo i svätoslužba
i zasľúbenia**

Rímskym 9:4-5

*Bože zástupov,
navráť nás a daj svietiť svojej tvári,
a budeme spasení!*

Žalm 80:8

V novej piesni oslavujete!

V novej piesni oslavujte Boha,
 nášho Pána,
 že sa v láske prenesmiernej
 k biednym ľuďom skláňa!
 Jemu spievaj celá zem,
 zvestujte to deň čo deň:
 z milosti len Jeho veľkej
 spása nám je daná!

Rozhlasujte Jeho slávu,
 všetky Jeho divy,
 dobrorečte Jeho menu,
 On len Boh je živý!
 Spievajte mu piesne chváľ!
 stvoril zem i nebies diaľ,
 všetko drží, zdobí krásou,
 tvorstvo ľudí živí.

Duchovné piesne, Nitra 1987, pieseň č. 1.

Publikované s láskavým súhlasom zostavovateľa spevníka.

obsah

Boží veľký plán	2	Meno nad každé meno	31
Izrael v Biblii a v histórii 1.....	7	Mená Jahve a El Šadaj.....	37
Izrael v Biblii a v histórii 2.....	16	Dávidove žalmy.....	41
Izrael v Biblii a v histórii 3.....	23	Zlorečenstvá v Dávidových žalmoch...	45
Požehnaný a výnimočný ľud.....	26	Ako som sa stal veriacim.....	53

Boží velký plán

Od Genezis po Zjavenie

Sväté Písmo je tak bohaté vo svojej šírke i hĺbke, že počas storočí svojej existencie mu kresťania dávali rôzne výstižné pomenovania. Právom je na prvom mieste označované ako kniha spasenia, nakoľko len v Biblii, a nikde inde, sa dozvieme o Božej láske k hriešnikom i o nekonečne cennej obeti Božieho Syna. Iba z Božieho slova sa učíme, že cesta spasenia je cesta, kde musíme bezpodmienečne uznať vlastnú hriešnosť a stratenosť a spolu s tým sa z celého srdca vierou spolaňnúť na dokončené vykupiteľské dielo Pána Ježiša Krista – v Ňom a iba v Ňom každý kajúci hriešnik nájde všetko, čo potrebuje k záchrane pred Božím hnevom a k novému životu.

Všetko, čo Písmo učí o spasení hriešnikov, je zároveň zasadené do rámca skutočnej histórie. Písmo od prvej po poslednú stránku hovorí o tom, čo Boh vykonal, koná alebo čo ešte vykoná. Ak teraz našu definíciu zúžime na všetko, čo sa v rámci Božieho konania stalo doteraz, potom biblická história je súhrn všetkých minulých javov a dejov, ktoré spomína Písmo. Tieto deje alebo udalosti, vrátane udalostí stvorenia počas obyčajných šiestich dní, sa reálne stali v čase a v priestore ako súčasť jednej reality nášho sveta. Písmo je pravdivé ako spasiteľne, tak i historicky. Iný pohľad je v konečnom dôsledku neudržateľný. Boží plán spasenia je totiž celý opretý o sériu udalostí tak, ako ich opisuje Písmo. Navyše kedykoľvek sa Písmo odvoláva samé na seba, vždy ako samozrejmosť predpokladá úplnú pravdivosť každej svojej časti. Práve pre tieto dôvody Bibliu právom voláme aj knihou histórie vesmíru – ako jediná nám podáva pravdivú správu o samotnom počiatku a vzniku všetkého, čo nás dodnes obklopuje.

Boh kresťanstva je Boh, ktorý sa dal poznať cez konkrétne historické udalosti, postavy a inštitúcie. Božie zjavenie o morálke i o spasení sa nedá odtrhnúť od Božieho konania v histórii – máme tu teda jednoliaty a vnútorne previazaný celok. Skutočne platí, že bez pravdivej správy o stvorení, páde do hriechu, príchode smrti a všetkých foriem zla, vyhnaní z raja a o potope, sa Písmo nakoniec rozpadá na zbierku morálnych poučení. Budeme síce mať „nebudeš klamať“ (Kolosenským 3:9) i „nebudeš kradnúť“ (Leviticus 19:11) i „ver v Pána Ježiša“ (Skutky 16:31), ale tieto výpovede budú visieť akoby vo svojom vlastnom vesmíre, úplne odtrhnutom od toho, v ktorom žijeme¹. Takýto spôsob myslenia je ale vážnym odklonom od biblickej pravdy. Nikde ani raz nevidieť, že by Pán Ježiš alebo jeho apoštoli zúžili platnosť biblickej pravdy len na morálny rozmer. Rovnako pravdivo platí, že najväčšie prikázanie je „...milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom...“ (Matúš 22:37) ako i „...Noe [vošiel] do korábu,

a prišla potopa a zahubila všetkých“ (Lukáš 17:27).

Hned' prvé dve kapitoly Božieho slova sa venujú stvoreniu všetkého, čo nás až dodnes obklopuje – moderným slovom to voláme *vesmír*. Toto stvorenie všetkého prebehlo v rozsahu šiestich dní, ako o tom čítame v Genezis 1:1-2:4. Na záver šiesteho dňa, keď už je všetko stvorené, v poslednom verši prvej kapitoly vidíme záverečné konštatovanie: *„a hľa, bolo to veľmi dobré“*.

Od chvíle, keď je vykonaná a oznámená Božia pôvodná tvoriteľská práca, Písmo sa mnohokrát až do konca bude na ňu odvolávať. Príklad toho vidíme i v poslednej knihe Biblie: *„Hoden si, Pane a náš Bože, vziať slávu a česť a moc, lebo ty si stvoril všetky veci, a pre tvoju vôľu sú a boli stvorené“ (Zjavenie 4:11)*. Všetky veci zo Zjavenia 4:11 zodpovedajú tomu, čo bolo stvorené na počiatku počas šiestich dní.

Prvý človek Adam bol spolu so svojou ženou Evou stvorený na Boží obraz. Dostal obrovské privilégium reprezentovať Boha na zemi a v poslušnosti svojmu Stvoriteľovi spravovať všetko tvorstvo a tešiť sa zo všetkého, čo mu dobrotivo Hospodin dal. Toto obrovské privilégium zároveň ale prišlo aj s veľkou zodpovednosťou a skúškou. Sám Stvoriteľ vo svojej múdrosti dal človeku skúšku – oznámil mu jedno prikázanie, ktoré ak poruší, stratí prvotnú spravodlivosť a privolá na seba rozsudok smrti. Boží príkaz a dôsledky neposlušnosti hádam ani nemohli byť oznámené jasnejším spôsobom: *„A Hospodin Boh prikázal človekovi a riekol: Z ktoréhokolvek stromu rajského budeš slobodne jesť, ale zo stromu vedenia dobrého a zlého*

nebudeš jesť, lebo toho dňa, ktorého by si jedol z neho, istotne zomrieš“ (Genezis 2:16-17).

Adam mal právo žiť v Božej prítomnosti, prežívať šťastie a plnosť a tiež tešiť sa z každého Božieho diela, ale len do chvíle, kým je poslušný Božím prikázaniam a zachová sa správne v skúške, do ktorej ho postavil zvrchovaný Boh. V tejto skúške ale Adam nestál len sám za seba. Stál v nej totiž aj za všetkých svojich potomkov a keďže všetci máme v rodokmeni Adama a na túto zem sme nemohli prísť nijak inak, než ako jeho pra-pa-pa... potomkovia, v tej skúške stál za nás všetkých. Voláme to aj princíp reprezentácie – Adam stál za nás všetkých alebo padol za nás všetkých – na tento princíp je tesne napojené samotné evanjelium Pána Ježiša Krista: *„Preto ako skrze jedného človeka vošiel hriech do sveta a skrze hriech smrť, a tak prešla smrť na všetkých ľudí, pretože všetci zhrešili“ (Rímskym 5:12).*

Skrze jedného človeka prišiel hriech a smrť a to na všetkých ľudí. Adamov smutný čin strhol nás všetkých do víru smrti a skazy. Ale nie je to len človek, na ktorého dopadol dôsledok hriechu v podobe kliatby (pod kliatbou tu treba vidieť Boží trestný zásah, ktorý vytvára situáciu, kde už viac nie je možné byť šťastný, ale naopak – vzniká stav nešťastia). Kliatba alebo zlorečenstvo totiž dopadne aj na všetko ostatné, čo bolo stvorené časovo skôr než človek a čomu mal človek vládnuť a rozumne spravovať na Božiu slávu. V liste Rímskym je táto realita vyjadrená nasledovne: *„Lebo stvorenstvo je podriadené márnosti, a nepodriadilo sa dobrovoľne, ale pre toho, ktorý ho podriadil“ (Rímskym 8:2).*

Od chvíle, keď Adam zhrešil a Hospodin vyriekol kľatbu, svet sa radikálne zmenil. My všetci sme sa narodili do sveta, v ktorom vládne hriech a smrť a všetky možné formy zla a skazy. Svet, ako ho opisuje Genezis 1 a 2 už z vlastnej skúsenosti nepoznáme. Tento svet je pre nás na hranici predstavivosti a predsa Božie slovo svedčí, že taký svet tu na počiatku bol.

Do tohto smutného stavu padláho človeka a sveta, ktorý padol spolu s ním, znie dobrá správa o Božom pláne vykúpiť človeka a tiež i tvorstvo. Je to skutočne *veľký plán vykúpenia* a jeho prvý oznam znie už vo verši Genezis 3:15, ktorý je neraz označovaný ako Protoevanjelium či semiačko dobrej správy, z ktorého vyrastie celý košatý strom Božieho spasiteľného konania: *„A položíť nepriateľstvo medzi tebou a medzi ženou, medzi tvojím semenom a medzi jej semenom; ono ti rozdrví hlavu a ty mu rozdrvíš päťu“* (Genezis 3:15).

Svätý Boh má každé právo zničiť vesmír poškvrnený hriechom a človeka okamžite uvrhnúť na miesto večných múk. Namiesto toho sa ale začína odkrývať Božia milosť a jeho rozhodnutie zachrániť mnohých i napriek tomu, že si to nikto z nás nezaslúži. *Boží veľký plán od Genezis po Zjavenie* sa začína rozvíjať smerom, ktorým by to nikto z ľudí nečakal – je to naozaj Boží a nie ľudský plán.

Spasenie je Boží plán obnoviť všetko stvorené do správneho usporiadania

Aby sme správne pochopili biblické učenie o vykúpení a spasení, potrebujeme najprv porozumieť tomu, čo Písmo učí o smrti a o príchode zla do sveta.

Smrť je skutočnosť, ktorá je opakom života, a ktorá vstúpila na scénu vesmíru cez Adamovo previnenie. Zlo je všetko to, čo je v rozpore s tým „veľmi dobrým“ stavom, ktorý na začiatku charakterizoval človeka i všetko stvorené.

Písmo realitu smrti opisuje v troch rovinách. Pri každej uvedieme aj biblický verš, ktorý o nej reprezentatívne hovorí:

1. Duchovná smrť – to je odcudzenie sa Bohu, absencia vzťahu so Stvoriteľom, strata jeho blízkosti: *„Aj vás, ktorí ste boli mŕtvi vo svojich previneniach a vo svojich hriechoch“* (Efezským 2:1).
2. Fyzická smrť ako posledný moment zemskej existencie (fyzickej smrti predchádzajú choroby, bolesti, slabosti, frustrácie, atď.): *„Potom zomrel Elizeus, a pochovali ho“* (2. Kráľov 13:20).
3. Druhá, alebo večná smrť ako nezvratné odlúčenie od Boha v hrozných mukách a to navždy. *„ktorí ponesú pomstu, večné zahynutie, preč od tváre Pánovej a od slávy jeho mocnosti“*. (2. Tesalonickým 1:9). Druhá smrť sú večné muky v ohnivom jazere, ako to opisuje Zjavenie 20:14 a 20:18.

Aby sme zohľadnili číslovanie prítomné v samotnom Písme, je najlepšie hovoriť o týchto smrtiach ako o nultej, prvej a druhej.

Dostávame sa teraz k realite zla. I tu Písmo hovorí o troch rovinách, ktoré všetky prišli cez Adamov neposlušný akt – vidíme ich jednu vedľa druhej už v Genezis 3.

1. Duchovné zlo – zlo, ktoré existuje vo vzťahu človeka k Bohu tým, že

človek je duchovne mŕtvy, nedokáže sa viac svojím myslením a konaním páčiť Bohu: „A [Adam] povedal: *Počul som tvoj hlas v raji, ale som sa bál, lebo som nahý a preto som sa skryl*“ (Genezis 3:10).

2. Morálne zlo – zlo, ktoré ľudia konajú navzájom voči sebe a tiež voči prírode, keď s ňou nesprávne zaobchádzajú: „A Adam povedal: *Žena, ktorú si dal, aby bola so mnou, tá mi dala zo stromu...*“ (Genezis 3:12), „...*povstal Kain na Ábela, svojho brata, a zabil ho*“ (Genezis 4:8).
3. Prírodné zlo – zlo, ktoré existuje v prírode dokonca i bez pôsobenia človeka. Má podobu krviprelievania, hladu, chorôb, bolesti, frustrácie a všetkých možných prírodných nešťastí (zemetrasenia, povodne, cunami, sopečné erupcie, suchá, neúrody, infekcie, virózy, atď.) či už postihujú zvieratá alebo človeka. „A *Hospodin Boh riekol hadovi: Že si to urobil, zlodečným budeš nad každé hovädo a nad každé zviera poľné; na svojom bruchu sa budeš plaziť a budeš žrať prach po všetky dni svojho života*“ (Genezis 3:14), „...*zlodečným bude zem pre teba...*“ (Genezis 3:17).

Vidíme teda ako široká je skutočnosť smrti a zla, ktoré vstúpili na scénu, keď Adam urobil to tragické rozhodnutie po tom, čo mu žena ponúkla ovocie zo zakázaného stromu. Je pravda, že ona sama bola pokúšaná od diabla – nič to ale nemení na fakte, že sa stalo, čo sa nikdy stať nemalo. Hriech je vždy najhoršia voľba, nech už sme v živote v akejkoľvek situácii. Podľa Božieho slova je teraz každý jeden z nás od narodenia stratený a blúdi na zlých cestách vzdalujúc sa

viac a viac Bohu, ktorý je pritom celý čas dobrý a hodný našej lásky a celoživotnej oddanosti. Na záchranu človeka zostáva jediná šanca: Boh a len Boh sám môže zachrániť hriešneho človeka a s ním i tvorstvo postihnuté skazou. Spôsob, ako sa Svätý Boh vo svojej láske rozhodol vykonať túto záchranu je cez jeho večného Syna. Práve Boží Syn – druhá osoba Trojice – ktorý vo svojej bytosti nesie plné božstvo, poslušne prijal úlohu vstúpiť do úlohy Spasiteľa, Vykupiteľa.

Aby nás mohol vykúpiť, musel sa stať jedným z nás, a tak zostúpil z večnosti na túto zem. Žil skutočný ľudský život, ale bez hriechu a na konci života dobrovoľne zomrel ukrutnou smrťou na kríži. Po troch dňoch v hrobe bol slávne vzkriesený a teraz sedí v nebi po Otcovej pravici, až kým sa opäť viditeľne nevráti na túto zem. Takto veľký Boh, za tú najväčšiu možnú cenu, za cenu svojho jediného a milovaného Syna (pozri aj Ján 3:16), priniesol spasenie pre všetkých, ktorí uveria tejto dobrej správe, ktorá je známa aj pod slovom *evanjelium*.

Podobne ako smrť a zlo v celej ich šírke, tak i dielo vykúpenia má tri roviny. Aby sme ho uvideli v celej jeho šírke, teraz si ich prejdime:

1. Vykúpenie z viny a hriechu alebo tiež z duchovného zla: „*v ktorom máme vykúpenie skrze jeho krv, odpustenie hriechov podľa bohatstva jeho milosti*“ (Efezským 1:7).
2. Vykúpenie z nedobrych medziľudských vzťahov a zo zla medzi ľuďmi alebo tiež z morálneho zla: „*ktorý dal sám seba za nás, aby si nás vykúpil od každej nepravosti a očistil sebe ľud zvláštny, horlivý dobrých skutkov*“ (Títovi 2:14).

3. Vykúpenie ľudského tela a prírody alebo tiež z prírodného zla: „*Lebo túžobné vyzeranie stvorenstva očakáva zjavenie synov Božích ... v nádeji, že aj samo stvorenstvo bude oslobodené od služby porušenia v slobodu slávy detí Božích*“ (Rímskym 8:19-21), „*No, nie len to, ale aj sami, majúc prvotinu Ducha, aj my sami vzdycháme v sebe, očakávajúc synovstvo, vykúpenie svojho tela*“ (Rímskym 8:23).

Treba ale poznamenať, že veriaci človek neprijíma všetky tri zložky v plnosti hneď v deň uverenia v evanjelium. Je tu jasné biblické poradie, v ktorom tento plán záchrany napreduje. Po poradí to vyzerá takto.

1. Vykúpenie z viny (v Písme tiež označované aj ako ospravedlnenie).
2. Postupná morálna premena (bežne označované aj ako rast v posvätení).
3. Vykúpenie tela v momente vzkriesenia (nazývané aj oslávenie, napr. v Rímskym 8:30).

Veta: „*Spasenie je Boží plán obnoviť všetko stvorené do správneho usporiadania*“ dobre odráža dôležitý biblický výrok apoštola Petra v knihe Skutky apoštolov: „...*ktorého však musí prijať alebo až do časov napravenia všetkého, o čom hovoril Boh skrze ústa všetkých svojich svätých prorokov od veku*“ (Skutky 3:21).

Písma SZ i NZ opakovane predpovedajú, že raz, keď bude zo sveta úplne odstránený hriech i kliatba, nastane stav, kedy viac nebude nič zlorečené. Vôbec nič viac nebude v prekliatom stave: „*A nebude viacej ničoho zlorečeného...*“ (Zjavenie 22:3). Naopak, bude to svet plný spravodlivosti, radosti a dokonalej bezhraničnej krásy tak, ako hovorí predpoveď apoštola Petra: „*A nové nebesia*

a novú zem podľa jeho zaslúbenia čakáme, v ktorých prebýva spravodlivosť“ (2. Petrov 3:13).

V úvode tohto článku odznelo tvrdenie, že Biblia je knihou histórie vesmíru a v nej máme pravdivú správu o našom pôvode, ale zároveň je to i kniha, ktorá hovorí o spasení, ktoré svätý a zároveň milostivý Boh ponúka hriešnikom. Zostáva teda ešte odpovedať na otázku, ako môže byť hriešny a vinný človek spasený a zdediť raz vykúpenú zem. Treba povedať, že prijať spasenie musí každý človek sám za seba. Je to vec osobného hľadania a obrátenia sa k živému Bohu.

„*a Boh, čo predzvestoval skrze ústa všetkých svojich prorokov, totiž že jeho Kristus bude trpieť, takto splnil. A tak čiňte pokánie a obráťte sa aby sa vytreli vaše hriechy, aby prišli časy občerstvenia od tvári Pánovej*“ (Skutky 3:18-19). Na tomto mieste apoštol Peter oznamuje, kto bol Ježiš Kristus – vysvetľuje jeho spasiteľné dielo, kedy zástupne On nevinný a dokonalý trpel za vinných a padlých ľudí. Zároveň volá svojich poslucháčov k viere a pokániu.

Cestu spasenia teraz rozmeňme na drobné

Učiniť pokánie zo svojich hriechov (to znamená uznaj svoju hriešnosť a odvráť sa od cesty hriechu), spoľahni sa úprimnou vierou na golgotské dielo Pána Ježiša Krista a zažiješ časy občerstvenia. Už tu na zemi Ti budú odpustené všetky hriechy a začne pre Teba nový život – život lásky k Bohu i ľuďom a život trpezlivého očakávania na budúci deň, keď Boh všetko pokazené a zničené naprávi a k tomu aj premení do ešte slávnejšej podoby. Niet totiž väčšej otáz-

ky ako tej, kde strávime večnosť. Bude to na mieste večných múk, kde pre hriech poniesie človek spravodlivý trest? Alebo to bude na mieste večného šťastia, kde

z Božej milosti a pre zástupné utrpenia Pána Ježiša budú navždy žiť tí, ktorí tu na zemi uznali svoje hriechy a uverili, že Pán Ježiš za ne všetky zaplatil?

ktorého však musí prijať alebo až do časov napravenia všetkého, o čom hovoril Boh skrze ústa všetkých svojich svätých prorokov od veku

Skutky 3:21

A nebude viacej ničoho zlorečeného...

Zjavenie 22:3

Ján Šichula

1) *Moderný človek často na tieto výpovede Písma reaguje s cynickým: „No a čo? To sa mňa netýka, každý má svoju predstavu o svete a je sám sebe pánom“. Biblické učenie o stvorení má funkciu aj v tom, aby vôbec bolo možné neveriacemu svetu oznámiť evanjelium. Boh je Stvoriteľ a zdroj všetkého čo existuje, teda automaticky sa mu každý bude zodpovedať. Pravdivosť stvorenia a celej biblickej histórie podopiera Boží nárok na človeka – nikto, ale naozaj nikto, nebude mať pred Bohom výhovorku (pozri aj Rímskym 1:20). Niet sa čo diviť, že keď cirkev začne oslabovať biblickú pravdu o stvorení, či ju miešať so sekulárnymi svetonázormi, zákonite to vedie k oslabeniu zvesti evanjelia, lebo dom na piesku sa jednoducho nedá postaviť bez ohľadu na to, aké veľké úsilie do toho vložíme.*

Izrael v Biblii a v histórii

1. časť

Izraelskému národu a tomu, čo sa deje na území štátu Izrael, je v tlači a iných masmédiách venovaná značná pozornosť. V tomto článku, ako už hovorí aj sám nadpis, sa budeme venovať Izraelu ako národu, ako zvláštnemu Božiemu ľudu, jeho historickému povolaniu a umiestneniu medzi ostatnými národmi tak, ako o tom hovorí Biblia.

(Poznámka: V článkoch tohto čísla bude použité nasledovné terminologické rozlíšenie. Výrazy „Stará zmluva“ a „Nová zmluva“ označujú zmluvný vzťah medzi Bohom a danou skupinou ľudí, ktorej sa vzťah týka. Výrazy „Starý zákon“ a „Nový zákon“ označujú spisy, ktoré spolu vytvárajú Sväté Písmo – Bibliu.)

Historický pohľad

K elementárnym poznatkom moderného Európana patrí i vedomosť, že na Blízkom východe existuje krajina menom Izrael. Navyše zvlášť kresťania

sú si vedomí, že je to krajina, v ktorej sa diali a dejú mnohé zvláštne veci ako v histórii, tak aj v súčasnosti. V súvislosti s témou Izraela nás najčastejšie môžu napadnúť otázky nasledovného typu:

Súvisí dianie okolo moderného Izraela s Bibliou a biblickým Izraelom? Čo vôbec učí Starý i Nový zákon o Izraeli? Ako sme my, ktorí sme uverili z pohanov a nemáme židovský pôvod, napojení na Boží veľký plán spasenia skrze Ježiša Krista? Môžeme si položiť aj otázku: Odkiaľ je kresťanská viera? Odkiaľ je viera tých, ktorí sa obrátili a ktorí poznajú Pána Ježiša, ktorí sú zachránení a boli začlenení do Božej rodiny? Z Písma vieme, že skôr než prišla kresťanská viera, Boh koná s národom Izrael. Inými slovami: Dve tisícročia Boh veľmi dôsledne, precízne a veľmi pozoruhodne pracuje so svojim zvláštnym národom, kým vznikne to, čo dnes označujeme ako kresťanská viera. Správne pochopenie pôvodu a úlohy Izraela má teda veľký význam.

Božie konanie s Izraelom, ten 2000-ročný zvláštny rozvinutý plán, ktorý konal sám Boh, začal u muža, ktorý sa volal *Abram* a neskôr *Abrahám*. To je ten, o ktorom prvá zmienka v Biblii je v 11. kapitole knihy Genezis a záznam o ňom pokračuje až do Genezis 25. Boh si Abraháma povolal a vyviedol z chaldejského Úru. Na túto udalosť sa neskôr odvolá aj Štefan, diakon v Jeruzalemskej cirkvi (Skutky 7). Vo svojej reči Štefan prechádza hlavnými momentmi v živote Izraela a udalosťami, cez ktoré sa zrodil židovský národ. Vždy, keď sa niekto bude pýtať na izraelský národ a akú má úlohu v Božom pláne, tak je dobré pamätať minimálne na 12. kapitolu knihy Genezis a Skutky 7. Zo 7. kapitoly knihy Skutkov a 12. kapitoly Genezis urobme teraz stručný prehľad zrodu Izraela (alebo židovského národa), tohto zvláštneho ľudu, ktorý vyšiel z Abraháma.

Skutky apoštolov, 7. kapitola a Genezis, 12. kapitola

Štefan bol privedený pred najvyššiu radu a bol obvinený z rúhania sa proti zákonu a Bohu (Skutky 6:11-15). Štefan sa bráni a zároveň im zvestuje Krista. Nás teraz ale zaujíma, čo hovorí o histórii Abrahámovho ľudu – židovského národa.

Skutky 7:1 *„A on riekol: Mužovia bratia a otcovia, počujte! Boh slávy sa ukázal nášmu otcovi Abrahámovi, keď bol v Mezopotámii, prv ako býval v Cháране, a povedal mu: Vyjdi zo svojej zeme a zo svojho príbuzenstva a pod' do zeme, ktorú ti ukážem“.*

Štefan sa vracia ku knihe Genezis 11. a 12. kapitole. Hoci si to niekedy kresťania myslia, striktné vzaté, Božie konanie s Abramom nezačína až v 12. kapitole, keď mu povie: *Vyjdi zo svojej zeme a zo svojho príbuzenstva*, ale začína o pár veršov skôr, a to na konci 11. kapitoly vo verši 31: *„A Térach pojal Abrama, svojho syna, a Lota, syna Háranovho, svojho vnuka, i Sáraraj, svoju nevestu, ženu Abrama, svojho syna, a vyšli s nimi z Úra Chaldejov, aby išli do zeme Kanaána a prišli až do Chárana a bývali tam“.*

Abram vycestoval z Chaldejského Úru, ktoré patrilo ku dávnyim rozvíjajúcim sa mestským sídlam. O tomto meste vieme, že sa vyznačovalo koncentráciou obyvateľstva i bohatstva. Podľa niektorých historických štúdií môžeme Úr Abrahámových čias vidieť ako súčasť existencie tzv. Starobabylonskej ríše. Pozor, táto Starobabylonská ríša je iná ríša ako bol Babylon, o ktorom napr. prorok Izaiáš veľa hovorí a kam o mnoho, mnoho storočí neskôr odídu Izraelčania do zajatia pre svoju neposlušnosť. Na Babylon proroka Izaiáša ale môžeme

pozerat' ako na znovupovstanie dávnej Babylonskej ríše. Zo zemepisného pohľadu, územie, kde pôvodne Abram žil a kde sa mu ukázal Boh a dal sa mu poznať, je lokalita dnešného Iraku a Iránu. Abram najprv vyjde aj so svojím širším príbuzenstvom z Úru a odíde do Cháranu, ktorý je zhruba tak na polceste do miesta, kde mal Abram prísť. Až keď v Chárane zomrie časť jeho príbuzenstva, vtedy Abram pokračuje ďalej a ide podľa Božieho sľubu, podľa Božieho slova a presťahuje sa do Kananejskej zeme. V Genezis 12 máme poznámku (vysvetlivku), že vtedy ešte v tejto zemi býval Kananej, lebo Izraelčania, keď o tom budú čítať už po Mojžišovi, túto zem budú volať zem Izrael, lebo Kananejská zem už bude rozdelená medzi jednotlivé izraelské kmene.

Skutky 7:2 „*A on riekol: Mužovia bratia a otcovia, počujte! Boh slávy sa ukázal nášmu otcovi Abrahámovi, keď bol v Mezopotamii, prv ako býval v Chárane*“.

Nevieme, kedy presne vyšiel Abram z Chaldejského Úru, z miesta, na ktorom sa mu ukázal Boh ako Boh slávy, ale vieme, že keď odišiel z Cháranu, mal 75 rokov (Genezis 12:4). Tri poznámky k tomu, čo čítame v Genezis 12 alebo v Skutkoch 7:

1. Abramovi sa ukázal všemohúci a slávny Boh a na tom, aký Boh sa ukázal Abramovi, je veľký dôraz. Abram porozumel, že Boh, ktorý sa mu ukázal, je slávny, že je nekonečný v atribútoch, že je nekonečný v schopnostiach. Neskôr v živote sa musí naučiť, že z tých jeho slávnych atribútov všemohúcnosť je špeciálny a veľmi dôležitý atribút

a cez rôzne lekcie sa učí, že Boh má neobmedzenú silu a moc.

2. Celá história od Abrama až po prvý Kristov príchod trvala zhruba 2000 rokov, čiže chronologicky od Genezis 12 až po príchod Pána Ježiša je zhruba 2000 rokov. Dnes sme približne 2000 rokov po prvom príchode Pána Ježiša Krista. *A čo bolo pred tým, ako sa na naše slovenské územie dostalo Božie slovo?* Bola chvíľa, keď slovo evanjelia bolo len v Jeruzaleme, keď raná cirkev zvestovala len v Jeruzaleme a ešte neodišla ani do Samárie ani do Judska a ani do všetkých končín sveta. Nasleduje ďalšia dôležitá otázka: *A čo bolo ešte predtým, pred prvým príchodom Ježiša Krista na túto zem?* Odpoveď na ňu je nasledovná: *Bol tu zvláštny národ, s ktorým Boh špeciálne konal.*
3. Abrahámovi sa s jeho ženou Sárrou nakoniec narodí syn Izák. Všetkých potomkov Abraháma, ktorý sa nakoniec narodí Abrahámovi z jeho ženy Sáry, voláme Židia alebo izraelský národ. Ale striktné vzaté izraelský národ vznikne až vtedy, keď Abrahám má z Izáka pravnúčatá. Izák má Ezava a Jakoba – to sú Abrahámove vnúčatá a pravnúčatá prídu, keď Jakob má 12 synov a títo sa stanú otcami dvanástich kmeňov.

V Biblii majú skoro všetky mená svoj význam

Meno Abram je prvý krát spomenuté v Genezis 11:29 „*A Abram a Náchor si vzali ženy; meno ženy Abramovej bolo Sáraraj, a meno ženy Náchorovej bolo Milka, dcéra Háranova, ktorý bol otcom Milky a otcom Jisky*“.

Meno Abram znamená *vysoký otec* alebo *poznesený otec*. Neskôr Abram prijme meno Abrahám (Genezis 17:5) a nové meno má už nový význam. V Božej histórii je dosť bežné, že tí, ktorých si Boh vyberá na rôzne úlohy, počas života zažijú zmenu svojho mena.

Z mena *Abram* – *vysoký otec*, zmenu koncovky, sa stane *otec množstva* alebo *otec mnohých* alebo *otec veľkého zástupu* (*veľkého množstva*). Vieme, že nielen jeden národ (a dokonca mnohí králi a panovníci) vyjde z Abraháma cez Izáka, ale zvláštnymi udalosťami ešte aj iný národ vychádza z Abrahama cez služobníčku Hagar, ktorej sa narodí Izmael. Nedá sa prehliadnuť, aké zvláštne veci sa udejú s Abrahámom a on sa stane skutočne otcom množstva ľudí.

Abram má 100 rokov, keď so Sárom majú nakoniec syna podľa zaslúbenia. Najmenej 25 rokov museli čakať, kým sa vyplní sľub o potomstve, lebo Abram mal 75, keď odišiel z Cháranu, a potom Abrahám mal 100 rokov, keď sa narodí Izák. Izák bude mať s Rebekou dvojičky, Ezava a Jakoba. Boží plán, Božia zmluva, pokračuje ďalej, ale nie s prvorodeným Ezavom, no s Jakobom. Ezav odíde do úzadia, stane sa z neho nakoniec národ, etnikum, ktoré je v Biblii uvedené pod menom *Edom* a neskôr v Biblickej histórii sa to s Edómcami všelijako zauzlí.

Aj Jakob zažíva premenovanie – dosť zle začal, ale dostal nové meno, ktoré ukázalo, že Boh ho zachránil a mal s ním plán. Meno Jakob (pätár) mal preto, že pri narodení držal svojho brata za päť. V Genezis 32:28 potom vidíme zlomovú udalosť v živote Jakoba, kedy už nie zbabelo a podvodom, ale priamo a zoči-voči zápasí s Bohom, ktorý sa

mu tam ukáže. Máme tu nového, iného Jakoba. Následná Božia reč k Jakobovi ani nemohla byť sladšia.

Genezis 32:28 „*A riekol: Nebude sa viacej nazývať tvoje meno iba Jakob, ale aj Izrael; lebo si sa kniežatsky boril s Bohom i s ľudmi a premohol si*“.

Meno Izrael je dosť ťažké preložiť, ale konsenzus je, že ak ho už prekladať, tak potom ako *Boží kniežatský bojovník* alebo *Boží chrabrý (hrdinský) bojovník*. A to je význam mena Izrael. Má v sebe aj koncovku EL, to všeobecné hebrejské slovo pre Boha. Odvtedy sú Jakobove deti v Biblii pomenované nielen ako Jakobove deti, ale sú menované aj ako Izraelove deti – a Biblia ich pomenováva raz tak a raz tak.

Takže *deti Izraela*, to je celý národ, a to sú tí, ktorých rodová línia začína od Jakoba (Izraela). Všeobecne vzaté je to ľud, ktorý pozostáva z 12 kmeňov a ktorých pôvod je z dvanástich Jakobových synov. Z dvanástich Jakobových synov sa stanú otcovia izraelských kmeňov.

Jakobovi synovia (má ich s dvomi ženami a dvomi slúžkami) dostávajú svoje mená. Jeden z nich dostáva meno, ktoré sa zvykne prekladať ako Júda („Jehuda“ je hebrejské znenie) a máme o ňom zmienku v Genezis 29:35. Prečo tohto jedného vyberiem z Jakobových 12 synov? Preto, lebo jeho meno je dôležité pre biblickú terminológiu.

Genezis 29:35 *A ešte počala a porodila syna a povedala (myslí sa tu na manželku Leu): Tento raz budem chváliť Hospodina, preto nazvala jeho meno Júda. A prestala rodiť.*

V Roháčkovom preklade máme pod čiarou poznámku: Júda = Syn chvály. Z Júdu povstane izraelský kmeň, ktorý

ponesie rovnaké meno a neskôr mu aj bude pridelené územie po úspešnom ťažení pod vedením pobožného muža Jozuu. Po istý historický okamih meno „Júda“ označuje jeden konkrétny kmeň z dvanástich, ale o mnoho sto rokov neskôr, po návrate z babylonského zajatia, dôjde k posunu v názvosloví. Bolo to v 6. storočí pred Kristom, kedy (novo) Babylonská ríša odviekla značnú časť obyvateľov Judska a iných Izraelitov do zajatia. O sedemdesiat rokov po odvlečení sa spustí proces návratu a obnovy Jeruzalema a Izraela. V nových podmienkach, ktoré nastanú, bude meno kmeňa Júdu viac a viac zastupovať celý Izrael – teda všetkých potomkov Jakoba. Výsledok potom môžeme naplno vidieť v Novom zákone. Takto sa skratkovito dajú opísať mílniky, ktorými sme sa dostali do dnešného stavu. Zastavme sa teraz na chvíľu pri pôvode slovenského slova žid/Žid.

Pôvod slovenského (resp. českého) slova Žid

Prechádzame biblickou terminológiou spojenou s izraelským národom. Vystáva pritom otázka, odkiaľ pochádza slovenské slovo Žid. Na Wikipédii sa nachádza dobré spracovanie českého slova Žid. Vzhľadom na historickú prepojenosť českého a slovenského jazyka sú dobré dôvody sa domnievať, že rovnaké vysvetlenie platí i pre naše slovenské rovnako znejúce slovo „Žid“, a to potvrdzuje aj slovenská Wikipédia pod heslom „Júdsko“. Tu je analýza z českej wikipédie.

České slovo žid/Žid pochází zo staroitalského slova Giudio [džudio], které pochází z latinského Iudaeus [Judejec,

pocházející z Judska). Z italsko-latin-ského základu je odvozen francouzský termín Juif, původně Giu a ještě dříve Jiueu, z francouzského termínu je odvozen i anglický výraz Jew. Z italského Giudio je odvozeno například také polské Żyd. Žid je také české příjmení.

Vidíme teda, ako slovenské „žid“ má svoj pôvod v dávnom hebrejskom „Jehuda“, ktoré potom cez gréčtinu (v ktorej tvar tohto mena je „Judaios“) a následne cez latinčinu prešlo cez rôzne transformácie až do našich moderných jazykov. Pre historické dôvody opísané vyššie, slovom „Židia“ dnes bežne označujeme všetky kmene.

Na použitie v Starom zákone sme sa už pozreli, zastavme sa ale aj pri terminológii v Novom zákone. Tu máme grécke slovo *Judaios*, ktoré do gréčtiny prešlo z hebrejského Jehuda a toto slovo je v Roháčkovi zvyčajne preložené ako *Žid* a *Židia* v závislosti od gramatického čísla. Napríklad v liste Rímskym 3:1 čítame: „*Čo má teda viacej Žid? Alebo aký je úžitok z obriezky?*“ Apoštol sa tu pýta, aké výhody mali príslušníci izraelského národa, pričom nemyslí len na jeden kmeň, ale na celý národ, čo je zjavné z toho, že židovstvo stotožňuje s obriezku. V Novom zákone je na označenie len judského kmeňa použité iné slovo, konkrétne „júdas“ (napr. Židom 7:4; Zjavenie 7:5).

Spomeňme si, že meno „Jehuda“ znamená „syn chvály“ alebo „chvála“ a uvidíme, aké pozoruhodné slovné hračky či narážky na tento význam zrazu v Novom zákone objavíme. Všimnime si, ako to funguje napr. v Rimanom 2:27-29, kde nám mohli niektoré veci unikať alebo sme ich nepostrehli: „*A bude súdiť*

neobriezka, neobriezka od prirodzenia, plniaca zákon, teba, ktorý si literou a obriezku – priestupníkom zákona. Lebo nie ten je Židom, kto je ním zjavne, navonok, ani nie je obriezku obriezka zjavne na tele; ale Židom je ten, kto je ním skryte, v srdci, a obriezku je obriezka srdca v duchu, nie v litere, – ktorého chvála nie je od ľudí, ale od Boha.“

Prečo tam Pavol vkladá myšlienku, že chvála pravého Žida (=toho, ktorý má obriezku na srdci, teda je znovuzrodený) je od Boha a nie od ľudí? To preto, lebo grécke „Judaios“ je z hebrejského „Jehuda“ a to bol *syn chvály*. Teda nejakým spôsobom toto meno oznamovalo, že to je ľud, ktorý má chváliť Boha, a ktorý potom bude Bohom rozoznaný a na ktorý príde Božia sláva. Teda Pavol na to hocikedy narazí, sú tam také narážky, ktoré idú Novým zákonom. I v liste Filipským je podobná myšlienka.

Urobme si krátku rekapituláciu. *Teda odkiaľ sa vzal izraelský národ a kde začala jeho história?* Začala Abrahámom a pokračuje cez Sáru, keď sa im narodí Izák, ktorý si berie za manželku Rebeku, spolu majú dvojčičky Ezava a Jakoba, ktorý má 12 synov, a tí sa stanú známi aj ako 12-ti patriarchovia alebo 12-ti ďalší otcovia pre izraelský národ. Počas života Jakoba pribudne meno Izrael a všetko jeho ďalšie potomstvo sú Izraelčania alebo Izraeliti a spolu tento národ v biblickej terminológii sa volá Izrael.

K tomu ďalej treba uviesť, že v súvislosti so židovským národom sú od samého začiatku oznámené dve veci. Jedna je, že Abrahám bude zvláštny a bude požehnaný. To je jasné zo sľubov v Genesis 12: *Požehnám ťa*, a druhá vec, ktorú hovorí: *Budeš požehnaním*. S nim

samým a s izraelským národom sa budú diať zvláštne veci. Už od začiatku je zároveň oznámené: skrze Abrama budú požehnané aj všetky čelade zeme, všetky národy, všetky etniká, aj Slováci, Maďari, Poliaci, Ukrajinci, Rusíni, Japonci, Číňania, atď., a to je pre nás dobrá správa, lebo to znamená, že hoci sme nikdy nemuseli mať podiel na Izraeli podľa tela, tak dobrá správa je, že už Genesis 12 nám dávala, v čo veriť. Ak ktokolvek by kedy prišiel k tým pravdám, dokonca aj pred Kristom, tak už by ho to navádzalo, aby rozmýšľal po tejto linke – niečo sa pre teba chystá, hoci nie si Židom, hoci nie si Izraelita tomuto porozumej, s týmto sa oboznám, Boha hľadaj cez toto slovo, cez toto zjavenie, lebo niečo sa chystá, niečo je v pláne a ty neprídeš skrátka.

K tomu, čo sme si doteraz povedali o histórii izraelského národa, treba ešte pridať jednu dôležitú stať. A to z Rímskym 9, ktorá hovorí o tom, *čo je tým hlavným, čo Izrael dostal a čo ho urobilo iným od ostatných národov*.

V 9. kapitole je osem hlavných bodov, ktoré Pavol uvádza ako charakteristiku Izraela. Najprv si ale všimnime, aké obrovské puto má Pavol s izraelským národom. Naplno si praje, aby Izrael bol spasený. *„Pravdu hovorím v Kristu, neluhám, pri čom mi svedčí aj moje svedomie v Svätom Duchu, že mám veľký zármutok a neprestajnú bolesť vo svojom srdci. Lebo by som si priať ja sám byť anatema a odlúčený od Krista za svojich bratov, za svojich príbuzných podľa tela“* (Rímskym 9:1-3).

Než sa údaj po údají (položku za položkou) pozrieme na výsady, ktoré apoštol Pavol priradil izraelskému ľudu,

uistíme sa najprv v jednej záležitosti. Na jednej strane musíme vidieť zvláštnu úlohu Izraela a to, čo Boh cez neho koná, a čo Boh ešte cez neho chce vykonať, na druhej strane musíme stále vidieť aj to, že spasenie či pre Žida či pre pohana je len cez vieru v Krista, iba vierou v milosť Pána Ježiša. Nikdy nikde Písmo neuvádza, že len preto, že bol niekto potomok Abraháma, Izáka alebo Jakoba, či ktoréhokolvek z izraelských kmeňov, že by týmto samým získal spasenie a večný život. Pavol najprv konštatuje, že v prvom storočí je smutný a zlý stav, lebo väčšina Židov tých čias neverí, nemá vieru. Väčšina Izraelitov sú zatvrdení voči evanjeliu a ten stav trvá až dodnes. Preto Písmo na iných miestach hovorí, že táto éra sa nazýva érou pohanov, alebo *časmi pohanov* (pozri Lukáš 21:24). Pohanovia húfne vchádzajú do Božieho kráľovstva, milióny sa obrátia a nájdu spasenie, večný život ako dar od Pána Ježiša a za celý ten čas sa Izrael mňa spasenia, sú z väčšej časti zatvrdení, sú neverní. Aké tragické, že práve ľud ohromných výsad a požehnaní, ktoré im patrili ešte skôr než Boží Syn zostúpil z neba a stal sa jedným z nás, ale bez hriechu, že práve tento ľud – Izrael – je z drvivej väčšiny bez viery v toho, ktorý cez nich podľa svojej ľudskej prirodzenosti prišiel medzi nás.

Zároveň však o nich celý čas platí charakteristika, ktorú Pavol skratkovito podáva. Kto sú oni a čo ich robí zvláštnymi? Čítame: „... *ktorí sú Izraeliti, ktorých je synovstvo i sláva i zmluvy i zákonodarstvo i svätoslužba i zaslúbenia, ktorých sú otcovia a tí, z ktorých posiel Kristus podľa tela, ktorý je nado všetkým, Boh, požehnaný na veky. Amen.*“ (Rímskym 9:4-5).

Ktorí sú Izraeliti

Vyššie sme objasnili pôvod tohto označenia – bol to Jakob, ktorý bol v jednom bode svojho života premenovaný na Izraela. Izrael je teda ľud, ktorého meno vybral sám Boh, aby tým zosilnil ich zvláštnosť a poukázal na ich jedinečné postavenie. Oni majú tú zvláštnu úlohu a postavenie, že sa cez nich vyplnilo 2000 rokov Božieho konania, než prišiel Pán Ježiš. Boh si ich vyvolil, bol s nimi celý čas a zvláštnym spôsobom s nimi konal, pôsobil, odovzdal im svoje Božie slovo a naplňal svoj plán záchrany.

Ktorých je synovstvo

Potomkovia Abraháma sú prvý ľud v histórii, ktorý zažil ako skupina to, čo to znamená, ak si Boh niekoho vezme za svoj ľud do svojej rodiny – Izrael bol, stal sa, Božím dieťaťom. To neznamená nutne to, že každý jeden Žid bol a je spasený, a preto toto synovstvo musíme odlíšiť od prijatia do Božej rodiny, ktorú človek môže zažiť nie skupinovo, ale výlučne ako veriaci jednotlivec, keď sa spolieha na zástupné dielo Pána Ježiša. Ale aj oni ako národ, ako celok vysvetlili, ukázali a zažili, čo to znamená, keď si Boh berie niekoho pre seba za syna (pozri Exodus 4:22), kto inak na to nemá nárok, kto inak nepatrí do jeho rodiny. Zažili vyvolenie, ktoré bolo čisto z Božej milosti. A navyše, keby sme prešli celé kapitoly Rímskym 9, 10 a 11, tak toto celé je zasadené do istého veľkého komplexu, v ktorom na konci časov Boh pre nich ešte niečo chystá. Raz príde čas, kedy v obrovskom počte, niekde okolo druhého príchodu Pána Ježiša, majú prísť k viere v Krista, majú sa obrátiť a majú byť masovo zachránení na večnosť.

Ktorých je i sláva

Pretože (pamätáme si?) kto iný než Boh slávy sa ukázal Abrahámovi? Ostatné národy ležali v pohanstve, v modlárstve, bez znalosti a bez poznania živého Boha, kým oni mali slávneho Boha, ktorý im dal toľko zvláštnych a slávnych vecí, a tak ich Boh vyzdvihol, vyvýšil a vyčlenil v histórii. Pohanovia mohli a mali tušiť, že za prírodou je múdry silný Stvoriteľ, ale Izrael dostával mnohé mimoriadne a nadprirodzené odkrytia Božej slávy. Nebol im len Bohom tam v dialke, ale Bohom nekonečnej slávy, ktorú im opakovane odkrýval.

I zmluvy

Zmluvy sú tu v množnom čísle, a tak potrebujeme rozmýšľať aspoň o dvoch. Podľa všetkého má ale Pavol na mysli hneď štyri: Abrahámovu zmluvu, Sinajskú zmluvu, Dávidovu zmluvu a potom Novú zmluvu. My veriaci z pohanov sme nakoniec v Božom pláne cez Krista pripojení k Novej zmluve ako plnoprávni účastníci. I ostatné z týchto zmlúv sa nás pohanov týkajú v tom zmysle, že ich vyplnenie má na nás dopad. Napr. Abrahámová zmluva zaslúbila, že v jeho semene budú požehnané všetky národy sveta. Tak sa aj stalo. Príchodom semena, teda Pána Ježiša, sa abrahámovské požehnanie dostávajú i k pohanom, a to hneď masovo. Zároveň však Izrael stojí v jedinečnom pomere k štyrom spomenutým zmlúvam, lebo práve potomkovia Abraháma tie zmluvy prijímajú a ako prví zažívajú ich naplnenie.

I zákonodárstvo

Práve Izraeliti dostali privilégium, požehnanie, že im Boh dal zvláštny

zákon, dal im presné príkazy a vysvetlenia svojho charakteru a toho, čo od nich požaduje, aby to konali. V tomto existoval medzi nimi a pohanmi obrovský kontrast. Samozrejme, i pohanovia v čiastke poznali Božiu vôľu v základných oblastiach morálky, ale nedostali tú výsadu, že im Boh v slovách cez prostredníka oznámil podrobne svoje prikázania.

I svätoslužba

Toto je podľa všetkého odkaz na chrám a na kňazstvo a na to, že mali daný postup, ako sa k Bohu blížiti. Mali stále možnosť odpovedať na sľuby, stále možnosť činiť pokánie, stále možnosť prijať zmierenie. Jednoducho mali určený spôsob, ako si Boha poctiť. Neboli odkázaní na to, aby si vymýšľali vlastné rituály, ako tomu bolo u pohanov, ktorých charakterizovala modloslužba. Nakoniec sú tu spomenuté

i zaslúbenia.

Teda to obrovské množstvo sľubov daných pôvodne cez Abraháma a patriarchov najprv išlo k nim – áno, nakoniec prichádzajú aj k nám cez Pána Ježiša. Ale najprv v histórii išli k nim.

Ktorých sú otcovia a tí, z ktorých pošiel Kristus podľa tela

Toto je ôsme, združené privilégium, ktoré tiež charakterizuje Izrael. Izrael má predkov, ktorých si vybral Boh a postavil ich na zvláštnu cestu – takto sa zrodila zvláštnosť celého národa. Otcovia z tohto verša sú Abrahám, Izák, Jakob a potom i jeho 12-ti synovia. Na to je tesne napojené najväčšie a najzáčajšie požehnanie, totiž to, že z nich vyšiel Kristus podľa tela – Spasiteľ všetkých

hriešnikov. Záchranca Židov i pohanov vyšiel podľa tela zo Židov ako Dávidov potomok. Ale aby nevzniklo nedorozumenie, že Pavol chce nechať Pána Ježiša len ako Žida, len ako zemskeho človeka, tak povie: *ktorý je nado všetkým Boh požehnaný na veky*. A pridáva k tomu, že tento Kristus, tento Spasiteľ, tento Boží syn, je aj skutočný pravý Boh a je ten, o ktorom má byť vyznané, že je požehnaný na veky a má mu byť takto vzdaná chvála.

Božia záchrana pre hriešnikov prišla teda cez konkrétny Boží postup. Pre nás ako kresťanov je potrebné porozumieť, že národ Izrael má v tom, že sme zachránení, jedinečnú a nezastupiteľnú úlohu. Záchranca neprišiel len tak, že Pán Boh v 30-tom roku nášho letopočtu povedal: *Idem zachrániť svet alebo zachránim mnohých pohanov*, ale veľmi precízne, dôsledne a dlhodobo konal, než k tomu prišlo. V Božom pláne záchrany vidíme presný postup. Z Abraháma vyšiel národ, ktorý sa stal zvláštnym Božím nástrojom pre vyplnenie Božích plánov s týmto svetom. Oni sami dostali požehnanie a sú nástrojom požehnaní. Zároveň cez nich prišla záchrana a nado všetko Boží Syn, Pán Ježiš Kristus. To je dôležitá vec, ktorú si treba uvedomiť spolu s tým, že Izrael ešte stále má istú jedinečnú úlohu, až kým Pán Ježiš druhýkrát nepríde.

Zostáva ešte odpovedať na jednu rozšírenú otázku: *Ako sme my kresťania tejto éry prepojení s týmto národom a s tým, čo Boh cez neho koná?* Stručne povedané, prepojenie je cez Novú zmluvu. Sme účastníci Novej zmluvy

rovnako ako obrátení Židia sú účastníci Novej zmluvy. Požehnania, ktoré máme ako účastníci Novej zmluvy, my obrátení z pohanov, sú v tomto čase najmä: odpustenie hriechov, ospravedlnenie, znovuzrodenie, prijatie Svätého Ducha, vyliatie Božej lásky do srdca, napojenie na Krista ako našu hlavu, vzájomné duchovné spoločenstvo. Tieto požehnania sme dostali ako výsledok Božieho diela v národe Izrael, cez ktoré si pripravil svet a históriu na vtelenie svojho Syna. Požehnania máme v Pánovi Ježišovi – On je Boží Syn a je aj Dávidov potomok – je naraz – súčasne pravý Boh a aj pravý človek.

Tým, že On zomrie na kríži a vstane z mŕtvych, sa zrealizuje prvá etapa Novej zmluvy, teda to, čo predpovedali dávni izraelskí proroci – Izaiáš, Jeremiáš, Ezechiel a iní. Ešte aj Mojžiš písal o tom, že raz nastane obriezka srdca a že izraelský národ nebude navždy zatvrdený, hoci z veľkej časti svojej histórie taký bol, a to ako tej pred príchodom Krista, a rovnako dokonca aj dodnes. Celé toto zvláštne dielo veľkého obratu bolo predpovedané ako dielo Novej zmluvy. Písmo už v Starom zákone naznačilo, že do tejto zmluvy Boh k mnohým tým požehnaniam a zaslúbeniam pridá hufne a vo veľkom aj pohanské národy, a že ich pripojí, aby mohol existovať jeden Boží ľud. Izrael pritom má aj naďalej zvláštnu úlohu, ktorú Boh chce cez neho vyplniť. Pre túto chvíľu sme my, veriaci z pohanov väčšinou účastníci Novej zmluvy, no je tu i maličká časť obrátených Židov, ktorí uverili v Pána Ježiša a prijali Ducha.

Ján Šichula

Izrael v Biblii a v histórii

2. časť

Zamýšľame sa nad veľkým Božím plánom spasenia, ktorý prebieha v histórii ľudstva a nad tým, ako tento plán súvisí s Izraelom a Cirkvou

Úvodom si pripomenieme to najpodstatnejšie z predchádzajúcej časti:

Izrael ako národ, ako zvláštny Boží ľud, má jedinečnú úlohu v Božom pláne s týmto svetom, ktorý sa z veľkej časti uskutočňuje tak, že si Boh vyberá najprv jedného človeka menom Abram a cez neho povolá na scénu histórie ľudstva celý národ, ktorý vytvorí Abramovi potomkovia. Boží plán, to je všetko to, čo Boh koná s týmto svetom (vesmírom) od stvorenia až po večnosť a v tomto Božom pláne veľkú úlohu má Izrael ako zvláštny národ. Tento národ povstal Božou slobodnou voľbou tým, že Boh si vyvolil Abrama. Ukázal sa mu a dal mu veľké zaslúbenia. Udialo sa to zhruba 2000 rokov pred príchodom Pána Ježiša Krista. Zároveň sme povedali, že viera všetkých tých, ktorí veria odvtedy, ako Pán Ježiš vykonal dielo vykúpenia a zvestuje sa evanjelium, sa nazýva kresťanská viera. Abrahámovu vieru, striktné vzaté, by sme nevolali kresťanskou vierou. Je to predkresťanská viera a bežne hovoríme, že je to Abrahámovská viera, lebo to bola viera, ktorá pozerala dopredu na to, čo Boh v budúcnosti vykoná. Naša viera už vidí históriu, pozerá dozadu v tom zmysle, že vidí kríž, vidí hotové dokončené dielo spasenia.

Kresťanská viera a správa o Pánovi Ježišovi, že On je dokonalý Spasiteľ a jediný prostredník, sa nezjavila len tak

sčista-jasna, ale predchádza jej celá história Izraela, skrze ktorý sa uskutočnil obrovský diel Božieho plánu spasenia, aby vôbec kresťanská viera nakoniec mohla prísť. Takto dnes môžeme hovoriť o kresťanskej viere. Než v ďalšom otvoríme dôležitú otázku spasenia pohanov, zastavme sa ešte pri tom, odkiaľ sa vzal izraelský národ. Písmo opakovane hovorí, že to nebolo pre zásluhy na strane Abraháma alebo izraelského národa, ale že je to len a len Božia slobodná voľba (5. Mojžišova 7:6-8); Amos 3:2 „*Len vás som poznal zo všetkých čeladi zeme*“. Písmo opäť a opäť o izraelskom národe hovorí, že vznikol len a len z Božej voľby a nie pre zásluhy jednotlivca či národa.

Čo získal Izrael touto milostivou voľbou a čo je pre nich to najcharakteristickejšie, čo charakterizuje ich 2000 ročnú históriu?

Odpoveď na túto otázku je najcelistvejšie uvedená v liste Rímskym 9:3-5, kde je uvedený zoznam toho, čo charakterizuje tento národ ako celok, a čo sa im touto zvláštnou Božou voľbou dostalo. Táto charakteristika Izraela ako národa platí principiálne až dodnes, teda aj po príchode Pána Ježiša.

Zvyčajne, keď sa takto biblicky opíše a objasní úloha izraelského národa, môžu sa vynoriť otázky typu: *A čo s nami, ktorí nie sme z toho zvláštneho národa? Aký my z toho máme úžitok?* Alebo: *Čo so mnou,*

ktorý som sa nenarodil do tohto národa? Aké požehnanie sú platné pre mňa? V tomto článku sa chceme hlavne pozrieť na tému danú otázkami predchádzajúceho typu a odpovedať na ne. Odpovieme vo viacerých blokoch. Prvým je:

Ako je to so spasením pohanov?

Túto otázku rozdelíme na dve časti, na dva bloky. Ako je to so spasením pohanov pred príchodom Pána Ježiša Krista a ako je to teraz?

Ako je to so spasením pohanov počas 2000 rokov existencie Izraela pred Kristom?

Povedzme si najprv, že tým, že niekto bol Žid, Izraelita, nemal ešte žiadnu záruku spasenia na večnosť. Izrael mal obrovské výsady, obrovské požehnanie a byť jednotlivec v Izraeli znamenalo byť zahrnutý do zvláštneho Božieho konania, ktoré začalo voľbou tohto národa. Ale to neznamenalo, že každý jednotlivec, každý jeden Žid, každý potomok Abraháma, Izáka a Jakoba je automaticky spasený. Vidieť to z ktorejkoľvek stati samotného Starého zákona. Nový zákon to ešte viac zdôrazňuje a hovorí, že pre spasenie musela byť u jednotlivca prítomná osobná živá viera, ktorú pred tým, ako sa Boží Syn stane človekom, zvykneme nazývať Abrahámovská viera. Kto bol teda spasený pred príchodom Pána Ježiša Krista? Bol ním ten človek, ktorý mal Abrahámovskú vieru! Prirodzene, najviac spasených Abrahámovskou vierou bolo z izraelského národa. V dejinách sa striedali obdobia, v ktorých spasených bolo viac, s obdobiami, kedy ich bolo menej.

Pohania počas tohto obdobia mohli byť spasení a boli spasení, ale skôr príležitostne a v malých množstvách. Takými príkladmi sú: Náman sýrsky, vdova zo

Sarepty, Gibeončania, ktorých Izraelčania ušetria, a ďalší a ďalší ľudia. Pohania za rôznych okolností spoznávajú Boha Izraela, poddávajú sa mu, ale stále sú to relatívne malé počty. Asi najväčšie množstvo spasených pohanov, ktorí zareagujú na Božie slovo bolo v Ninive. Udalosť s mestom Ninive a Ninivčanmi je tak dôležitá, že Pán Ježiš sa na ňu v Novom zákone odvolá a hovorí, že Ninivčania sa kajali, keď počuli proroka Jonáša.

Vo všeobecnosti ale o ére pred Kristom platia nasledovné slová apoštola Pavla, ktoré odznali v meste Lystra, keď pohania jemu a Barnabášovi chceli priniesť obeť ako božstvu: „*a vraveli: Mužovia, čo to robíte? Aj my sme ľudia, ktorí trpíme podobné neresti ako vy, ktorí vám zvestujeme evanjelium, aby ste sa obrátili od týchto márností k živému Bohu, ktorý učinil nebo i zem i more i všetko, čo je v nich, ktorý v prešlých pokoleniach nechal všetky národy ísť ich cestami*“ (Skutky 14:15-16; a podobne aj v Skutkoch 17:30 sa hovorí „o časoch nevedomosti“). Čiže vo všeobecnosti, principiálne počas 2000 rokov od Abraháma po príchod Pána Ježiša situácia je taká, že Izrael má cestu od Boha a ostatné národy ju nemajú, sú v tme a neznalosti – takto sa dá stručne zhrnúť situácia pred Kristovým príchodom. Zároveň ale nasledovný verš 17 uvádza: „*hoci aj nechal seba bez svedectva činiac dobre, dávajúc nám dažde z neba a úrodné časy, naplňujúc nás pokrmom a naše srdcia veselosťou*“. Ďalej som presvedčený, že nad rámec tohto svedectva cez Božie zaopatrenie, ktoré aspoň niekedy pohýnalo ľudí mimo Izrael hľadať ho, tu bol aj vplyv Izraela na okolité národy, ku ktorým, tak povediac, pretekalo,

prekvapkávalo z Božej pravdy skrze tento národ a opäť skrze vieru mohli byť jednotlivci spasení.

Ďalej tu ešte boli skutočnosti ako stvorenie a potopa a tradované poznanie o nich. Svedectvo o Bohu sa zrkadlilo v celom vesmíre a pobádalo ľudí hľadať Boha a aj ich mohlo priviesť k spaseniu, ak sa to spojilo s nejakým kúskom pravdy o Bohu. Sumárne ale platí, že národy ako celky idú svojimi cestami a z veľkej väčšiny žijú v bezbožnosti a vo vzbure voči Bohu. S izraelským národom Boh koná priamo. S ostatnými národmi, povedali by sme, že Boh koná nepriamo. To bola éra pred príchodom Pána Ježiša.

Ako je to so spasením pohanov po Kristovom príchode?

Po príchode Pána Ježiša, po vyslaní apoštolov a vyliatí Ducha Boží plán zachrany všetkých ľudí nesmierne a razantne pokročil. Pán Boh chce aktívne, cielene a mocne zachrániť aj pohanov. Všetky národy majú počuť evanjelium, aby už nešli svojimi cestami (Marek 16:15): „... *Id'te po celom svete a kážte evanjelium každému stvoreniu!*“ – teda nielen Židom. Učeníkom na Olivovom vrchu hovoril: „*ale prijmete moc Svätého Ducha, ktorý príde na vás, a budete mi svedkami i v Jeruzaleme i po celom Judsku i v Samárii a tak až do poslednej končiny zeme*“ (Skutky 1:8). Čiže všetky končiny zeme majú počuť evanjelium a už nielen jeden národ bude mať prístup k Božím pravdám.

Plán spasenia zrazu ide rýchlo do predu. Treba povedať, že na začiatku tejto novej éry sú ešte nejaký čas vtedajší veriaci väčšinou zo židovstva. Cirkev v Jeruzaleme sa len s ťažkosťami púšťa do misie mimo hlavného mesta – pomôže jej k tomu nakoniec

prenasledovanie (Skutky 8:1-4). Aj potom je ešte nejaký čas cirkev prakticky len židovská. Až Kornélius zo Skutkov 10 je prvý nežid, ktorý uveril v Pána Ježiša. Tým Boh naplno otvoril dvere evanjelia aj pre pohanov. V ranej cirkvi však týmto pokrokom vznikajú i veľké dilemy, napríklad: *Ako majú pohania, ktorí sa obrátili, žiť?* – pretože z veľkej časti obrátení Židia žijú dosť po židovsky. Dokonca obrezujú svoje deti. Nad tým sa môžeme často čudovať, lebo pre nás sú to veci ťažké na pochopenie. Nie je však len tak ľahké dostať sa von zo zvykov a mnohých postupov, ktoré boli v mysli židovských veriacich. Hlavne riešia aj to, čo s pohanmi. Tiež sa majú obrezávať? Tiež majú žiť po židovsky? Majú byť len čisté jedlá a nečistým sa vyhýbať tak, ako sme tomu naučení my? Akoby to nestačilo, do toho vchádzajú tzv. judaizanti, ktorí sa začlenili do cirkvi a predsa to neboli skutoční kresťania, lebo neniesli správne evanjelium, ale evanjelium poškodzovali, skresľovali a prekrúcali tým, že hlásali: *Uver v Krista a k tomu rob skutky z Mojžišovho zákona. A ak chceš byť nakoniec spasený, v prvom rade sa daj obrezať.*

Otázka *Čo s uverivšími pohanmi?* sa nakoniec dostane na Jeruzalemský koncil. V Skutkoch 15:14 je kľúčová veta, ktorá ukazuje, aké obrovské svetlo tento koncil do vyjasnenia situácie s pohanmi priniesol, ako veľa vecí upokojil. Toto stretnutie bolo veľmi dôležité a užitočné. Pavol s Barnabášom dostali list, ktorý komunikoval výsledky koncilu (porady) a upokojovali zbory, pretože rozruch o tom, ako majú pohania žiť, bol obrovský. Pre Židov to bol obrovský zápas ponajprv v tom, že sa pohania vôbec obracajú

k Bohu (Skutky 11). Teoreticky akoby to vedeli, veď na túto situáciu ich pripravoval Pán Ježiš, ale keď to nastane, tak pre nich je ťažké prijať to a sú z tejto skutočnosti užasnutí (pozri Skutky 10:45). Postupne to však prijímajú a identifikujú sa s touto novou skutočnosťou.

V Skutkoch 15:14 začína Jakubova reč: „*Šimon práve rozprával, ako Boh najprv pohliadol, aby vzal z pohanov ľud na svoje meno*“, týmto apoštol Jakub zhrnie celú udalosť s Kornéliom, ktorou sa otvorili dvere pre záchranu ďalších pohanov. A ak je v Biblii jedna veta, ktorá vysvetľuje a zhŕňa celú éru, v ktorej sa teraz, od Letníc až kým sa Pán Ježiš nevráti, my veriaci z pohanov nachádzame, tak je to práve táto veta uvedená v Skutkoch 15:14. Čo sa stalo s každým jedným z nás, ktorí sme prežili obrátenie, je to, že Boh berie nás z pohanov do svojho domu – na svoje meno a pridáva k svojmu ľudu a jeho ľud sa množí.

Na koncile je dôležité aj to, že neskončí vyhlásením, že je jeden židovský Boží ľud a druhý pohanský Boží ľud. Veta znie: Berie ľud (z pohanov) na svoje meno – pripája ho k svojmu menu! Pripája ho k celému tomu, čím je známy ako izraelský Boh. Podstatné je, že na koncile bolo ukázané či potvrdené, že to, čo sa vytvára, je jeden Boží ľud ako z obrátených Židov tak aj z obrátených pohanov. To je jeden z kľúčových bodov, ktorý potrebujeme uchopiť. Z pohanov je braný ľud tiež na Božie meno a je pripájaný jeden po druhom do toho, čo je celý jednotný Boží ľud, ktorý tvoria všetci spasení tejto éry, či sú zo Židov alebo z pohanov. Tento jednotný Boží ľud, ktorý existuje teraz v ére Novej zmluvy a pozostáva zo Židov i pohanov, normálne označujeme slovom Cirkev,

pretože samotný Nový zákon ho aj takto primárne nazýva.

Táto realita má odraz i v epištolách. Napríklad túto jednotu asi najviac vyzdvihuje a rozpracováva 2. kapitola listu Efezským. Môžeme povedať, že v nej máme najhlbšie a najpresnejšie rozpracovanie toho, ako ďaleko siaha jednota pohanov a Židov. Z nej uvedieme verše 12, 13 a 19: „*že ste v tom čase boli bez Krista, odcudzení občianstvu Izraelovmu a cudzí zmluvám zaslúbenia, nemajúci nádeje a bez Boha na svete. Ale teraz v Kristu Ježišu vy, ktorí ste boli kedysi ďalekí stali ste sa blízkyimi v krvi Kristovej. Tak teda už nie ste cudzincami a bezprávnymi pohostínmi, ale ste spoluobčania svätých a domáci Boží*“. V tom čase – Pavol tu opisuje pohanov v čase, skôr než prišla kresťanská éra, a potom uvádza to, čo oni teraz po obrátení a uverení v Krista Ježiša majú, a tým je, že sú *spoluobčania svätých a domáci Boží*.

Obrátený pohan pripojený k Božiemu ľudu nie je druhotriedny a ani menej hodnotný v účasti na Božom ľude než obrátený Žid. Nedostáva menej pozhnaní než veriaci Žid. To je veľmi dôležité si povedať. Keby nám toto uniklo, stratíme veľký kus novozákonnej pravdy.

Je ešte jedna vec, ktorú si tiež potrebujeme povedať, a ktorá k tomuto všetkému patrí. Na koncile apoštoli teda povedali: Cirkev nie je dvojdielna, ale je jednotná (jednodielna), hoci aj má v sebe ešte zvláštne rozlíšenie (viac o tom o chvíľu). Stále však svojou základnou povahou Cirkev je jednotná. Je len jeden nový človek vytvorený ako zo Žida tak i z pohana (Efezským 2:12-13 a 19). Pavol tu hovorí: „*už nie ste cudzincami a bezprávnymi pohostínmi*“. *Bezprávnymi pohostínmi* – to je

napríklad ako utečenec v utečeneckom tábore na Slovensku; ako ľudia, ktorí u nás žiadajú o azyl. Ale oni nie sú občania Slovenska, nemôžu sa pohybovať krajinou, ako sa napríklad môžeme my, ktorí máme všetky práva a slobody. Oni sú medzi nami len hostia vo zvláštnom režime, ktorí nemajú občianske práva tak, ako ich máme my. Pavol však obráteným z pohanov hovorí: „Nie ste bezprávní hostia, ale ste domáci, ste spoluobčania. Ste úplne účastní toho, čo Boh robí.“ A toto je jedna veľmi dôležitá skutočnosť, ktorá keby nám unikla, tak sa nám veľmi veľa stráca z toho, čo učí Písmo.

Druhá skutočnosť, paralelná k prvej, je uvedená napríklad aj v stati Rímskym 11. Ešte raz to zopakujeme: Účasť pohana na Božom ľude cez Krista, vierou v Krista, je plnoprávna. Som domáci Boží, som plnoprávny. V Božom ľude nie sú dve triedy, nie sú dve úrovne účasti, nie je vyššia a nižšia. Je len jeden zjednotený Boží ľud. Zároveň Písmo okolo tejto centrálnej skutočnosti uvádza ešte jednu vec, ktorú sem-tam spomenie, lebo je dôležitá pre budúcnosť a pre to, čo Boh chce s Izraelom ešte vykonať v rámci udalostí, ktoré nás čakajú v súvislosti s druhým príchodom Pána Ježiša Krista. Zastavme sa pri stati z Rímskym 11:16-24, „*Ak je prvotina svätá, vtedy aj celé cesto, a ak je koreň svätý, vtedy aj vetvy. Ale ak sú niektoré vetvy vylomené, a ty, ktorý si z divej olivy, vštepený si medzi ne a stal si sa spoluúčastným koreňa a tuku olivy, nechvál' sa proti vetvám: a ak sa chváliš, vedz, že nie ty nesieš koreň, ale koreň teba. Nuž teda povieš: Vetvy sú vylomené, aby som ja bol vštepený. Dobre. Vylomené sú neverou, a ty stojíš vierou. Nebud' vysokomyseľný, ale sa boj! Lebo ak Boh neušetril prirodzených*

vetví, mohol by snád' neušetriť ani teba. Vid' teda dobrotu i prísnosť Božiu! Na tých, ktorí padli, prísnosť, a na teba dobrota Božia, keď zostaneš v dobrote, inak budeš aj ty vyťatý. A zase oni, keď nezostanú v nevere, budú znova vštepení, pretože Boh má moc zase ich vštepíť. Lebo ak si ty vyťatý z olivy, ktorá je prírodou planá, a si proti prírode vštepený do dobrej olivy, o koľko skôr potom títo súc prirodzenými vetvami vštepení budú do svojej vlastnej olivy!“

„*ak je prvotina svätá*“ – teda to, z čoho sa cesto vypracuje (prvotina), je podľa všetkého odkaz na Abraháma, Izáka a Jakoba (premenovaného na Izraela). Pavol chce povedať, že začiatok izraelského národa a jeho histórie je svätý a určí celú budúcnosť. To, čo je na začiatku, je dominantné, a to nakoniec preváži aj ich terajší stav (*aj celé cesto*), ktorý je stavom zatvrdenia, spánku, nevery a vylomenia.

„*ak je koreň svätý*“ – opäť aj toto ukazuje na patriarchov – „*vtedy aj vetvy*“. Pavol chce povedať, že nakoniec to, čo pevne a stopercentne charakterizuje koreň, ktorý stojí na začiatku, nakoniec určí to, že každá vetva, ktorá bude spasiteľnou vierou zaštepená a pripojená, naberie charakter koreňa a bude presne taká, akým je koreň.

„*Ale ak sú niektoré vetvy vylomené, a ty, ktorý si z divej olivy, vštepený si medzi ne a stal si sa spoluúčastným koreňa a tuku olivy*“ – všimnime si: *spoluúčastným koreňa a tuku olivy*. Vidíme, že je len jeden koreň, čiže Rímskym 11 znova potvrdzuje to, že je len jeden koreň a tento koreň nesie jeden terajší novozmluvný Boží ľud.

V Cirkvi je obrovská jednota a či som pôvodom Žid alebo pohan, som spoluúčastný koreňa a tuku olivy, som zahrnutý do Božieho plánu. Zároveň ale táto 11. kapitola, okrem toho, že

potvrzuje jednotu Božieho ľudu, spolu s tým pred nás kladie myšlienku, že v rámci jednoty zostáva isté rozlíšenie, ktoré si Písmo necháva. Dá sa to vyjadriť nasledovne: Pozor, v tom všetkom, čo je zaštepené na ten istý koreň, sa stále dá povedať, že niektoré vetvy sú prirodzené – a tými sú obrátení Židia, ku ktorým ako keby prirodzene prišlo Božie slovo, lebo čítame: „Prišiel do svojho vlastného“ (Ján 1:11). Prišiel k tým, s ktorými Boh už približne 2000 rokov pracoval. Keď bol Pavol na misijných cestách, kde najprv šiel? Najprv šiel do synagógy, lebo tu bol istý vzor, ktorého sa držal: Božie slovo a jeho sľuby najprv prichádzajú k Židom.

Rozlíšenie je prítomné v 11. kapitole a dá sa vyjadriť jednoducho: *vetvy z prirodzenej olivy a vetvy z divej olivy*. Aj jedny aj druhé sú na tom istom koreni. Aj jedny aj druhé majú ten istý tuk, tú istú miazgu, tie isté živiny a do olivy sú rovnoprávne zahrnuté. Ale isté rozlíšenie je potrebné, lebo nás ešte niečo v budúcnosti čaká. To, čo nás v budúcnosti ešte čaká, vyjadríme nateraz veľmi skratkovo: Pavol vidí, že v budúcnosti príde veľký obrat. Teraz je stav taký, že masy pohanov sú spasené a spasených Židov je veľmi málo, poriedko. To platí dodnes, hoci 20. storočie niektoré veci pohlo dopredu. Aj v Izraeli v súčasnosti nájdete zbory židovských veriacich v Pána Ježiša. Ešte pred 100 rokmi tam prakticky žiadne takéto zbory neboli. V histórii boli obdobia, že najst' obráteného Žida bolo skoro nemožné. Ale aj teraz je obrátený len maličký zlomok z celého izraelského národa. Pavol s tým ráta a vysvetľuje, ako to patrí do Božieho plánu a hovorí, že raz príde obrovský obrat a ten je naznačený vo veršoch 23 a 24 (Rímskym 11):

„A zase oni, keď nezostanú v nevere, budú znova vštepí, pretože Boh má moc zase ich vštepiť. Lebo ak si ty vyťatý z olivy, ktorá je prírodou planá, a si proti prírode vštepí do dobrej olivy, o koľko skôr potom títo súc prirodzenými vetvami vštepí budú do svojej vlastnej olivy!“ Tu vidíme, aký dôležitý význam a funkciu má rozlíšenie, ktoré sme vyššie opísali. Nesmieme ho prehliadnuť, lebo vysvetľuje viacero pasáží a statí o budúcich udalostiach, ktoré Boh ešte chystá.

Keď to dáme do jednej vety, tak čo tým chceme povedať? Máme teda jednotu Božieho ľudu, a zároveň aj určité rozlíšenie. V Božom ľude sú obrátení Židia a sú v ňom obrátení pohania. Tí spolu vytvárajú jeden Boží ľud. Zároveň však, pre účely ďalšieho Božieho konania a pre ďalší plán spasenia, existuje rozlíšenie a môže to byť rozlíšenie buď: divá oliva alebo prirodzená oliva, alebo jednoducho na pohan a Žid. V tomto zmysle treba vnímať verš 11: *„Hovorím teda: Či neklesli, aby padli? Nech sa nestane! Ale ich pádom sa dostalo spasenie pohanom, aby ich rozhorlil.“* Tak isto verš 13: *„Lebo hovorím vám pohanom“* – keby neexistovalo rozlíšenie zachované v Písme, táto veta by sa nedala vysloviť, nemala by zmysel. Musí byť určité vnútorné rozlíšenie, aby sa niektoré veci vôbec dali komunikovať. *„Lebo hovorím vám pohanom“* – aha, niečo sa týka obráteného pohana a niečo sa týka obráteného Žida. Každý potrebuje vedieť to, čo sa týka jeho. Čo sa týka mňa ako pohana? Konkrétne toto: *„Pozor, nechvál sa proti vylomeným vetvám, lebo Boh má moc vrátiť ich späť! A uvedom si, že nie ty nesieš koreň, ale koreň nesie teba! Uvedom si, že ty prichádzaš do histórie, ktorá tu bola už 2000 rokov pred tým, ako*

Boh začal zachraňovať pohanov!“ Čiže tu máme obrovské ponaučenia, ktoré Pavol hovorí veriacim z pohanov. Zároveň sa muselo vyriešiť aj to, ako budú Židia a pohania spolu žiť v jednotnej Cirkvi.

V 1. storočí vznikajú z nášho pohľadu čudné situácie. Obrátení Židia aj naďalej obrezujú svoje deti. Musia to urobiť aj pohania? Biblická odpoveď je: Nie, nemusia! Nijakým spôsobom to neprispieva k spaseniu. Musia žiť po židovsky? Nie nemusia, lebo nijakým spôsobom to neprispieva k spaseniu, lebo spasenie je celé v Kristovi. Čo ale musia, je pokojne žiť jeden vedľa druhého! V Písme je veľa inštrukcií, ako to celé zariadiť, ako to celé dať dokopy. Popri tom, ako majú v tejto ére vedľa seba pokojne žiť spasení Židia a spasení pohania v jednej Cirkvi, je tu ešte ohromné proroctvo o budúcnosti, ktoré by bez vyššie opísaného rozlíšenia nedávalo zmysel. Máme ho v Rímskym 11:15 „*Lebo ak je ich zavrhnutie zmierením sveta, čo potom iné ich prijatie ako život, život z mŕtvych?*“ Teda, ak je terajší stav židovského národa taký, že sú od Boha z veľkej väčšiny zavrhnutí pre ich neveru, a tento stav je pritom zmierením sveta, lebo takto spasenie prišlo k nám pohanským národom, čo potom iné ich prijatie ako život, život z mŕtvych?! Čiže ja ako pohan mám mať eminentný záujem na tom, aby izraelský národ prišiel k spaseniu. Kedy už izraelský národ príde k záchrane? Kedy sa pokajú? Kedy masovo pohliadnu na toho, ktorého prebodli (pozri Zachariáš 12:10)? Obe skutočnosti, o ktorých tu píšeme (jednota i rozlíšenie), sa prelínajú celým Novým zákonom a obe, keď sú správne uchopené a správne žité v celku, tak dávajú fantastický zmysel a potom sa dá veľmi veľa vecí dobre chápať.

Uvedieme ešte tri nesprávne postoje, s ktorými sa príležitostne stretávame:

1. Existuje myšlienka, a z času na čas sa dá nájsť v publikáciách či započutí medzi kresťanmi, že list Židom je len pre Židov, alebo maximálne pre obrátených zo Židov. Tvrdiť, že list Židom nemá žiaden zmysel pre mňa ako pre toho, ktorý žijem s Kristom, je nesprávne. Viac sa tejto otázke venujeme v samostatnom článku v tomto čísle.
2. Existuje ďalšie nesprávne chápanie, keď sa hovorí: Teraz, keď prišla Cirkev, už neexistuje žiaden plán pre Izrael ako pre zvláštny národ. Také chápanie väčšinou vysvetľuje alebo predkladá, túto myšlienku tak, že nastalo totálne splynutie Židov a pohanov v takom zmysle, že žiadne rozlíšenie už nemá zmysel. Táto myšlienka prehliada rozlíšenie, ktoré v Písme stále je.
3. Tretie nesprávne chápanie je nasledovné. Boží plán pre Izrael a pre Cirkev nemajú vôbec nič spoločného. Bežia paralelne vedľa seba ako dvaja bežci na dvoch úplne iných tratiach. Jeden nezávisle od druhého a každý z nich začína na inej štartovacej čiare a smeruje do iného cieľa. Niečo Boh robí s Cirkvou, niečo Boh robí s Izraelom, ale niet v tom ničoho spoločného. Každé z týchto chápaní si z Písma niečo zobralo, na tom postavilo svoje predstavy, ale iné veci prehliadlo. Som presvedčený, že správne chápanie je také, ktoré na jednej strane vidí obrovskú jednotu Božieho ľudu, to znamená, že existuje jeden novozákonný Boží ľud – a na druhej strane vidí aj to, že existuje isté vnútorné rozlíšenie, bez ktorého by neboli vysvetliteľné budúce udalosti, ktoré ešte len majú prísť.

Izrael v Biblii a v histórii

3. časť: Veriaci z pohanov a list Židom

Kým za dávna mnoho ráz a mnohým spôsobom hovorieval Boh otcom v prorokoch, za týchto posledných dní nám hovoril v Synovi

Židom 1:1

V predchádzajúcich častiach sme uviedli, že my, veriaci z pohanov, sme s Izraelským národom prepojení cez Novú zmluvu. V tejto časti sa chceme ešte formou očíslovaných bodov a následného zhrnutia zamyslieť nad tým, ako toto prepojenie pre nás, kresťanov tejto éry, súvisí s listom Židom. Tento článok je v istom zmysle aplikáciou predchádzajúcich dvoch na konkrétnu otázku, ktorá sa často kresťanom vynára pri spoznávaní Božieho slova.

1. List Židom je vo svojom kontexte a situácii adresovaný kresťanom obráteným zo židovstva. Je adresovaný tým, ktorí uverili v Krista a svojím pôvodom sú etnickí Židia. Oni sú veľmi dobre znalí svojej histórie a Božieho plánu od Genezis po Malachiáša. Teda, keď pri čítaní vidíme to množstvo starozákonných detailov, ktoré sú v tomto liste uvedené, tak vidíme, že oni poznajú svoju históriu a rozumejú jej. List sa na históriu a Písma izraelského národa neustále odvoláva.
2. Prijímatelia listu sú ľudia, ktorí prichádzajú s pozadím 2000-ročnej histórie od Abraháma cez všetkých izraelských kráľov a prorokov až po Pána Ježiša Krista. Môžeme povedať, že je to ich národná história.
3. Títo veriaci sa ocitli v náporovej situácii, v tlaku, v prenasledovaní a v súže-

ní a vznikajú veľké pokušenia a odpor proti ich viere. List k nim prichádza v situácii, keď sú pred obrovskými pokušeniami a jedno z pokušení je: Čo tak vrátiť sa do starého postoja a spôsobu života pod Mojžišovou zmluvou – teda splynúť naspäť s neobrátеныm židovstvom a týmto si ušetriť všetko toto trápenie?

To by znamenalo žiť, ako keby Nová zmluva k nim nikdy neprišla, ako keby nikdy neprišiel Kristus. Ušetrili by sme si napríklad tlak od neobrátеныch Židov, ušetríme si tlak od Rimanov, ktorí tolerovali do veľkej miery židovské náboženstvo a viac-menej ho nechali v 1. storočí existovať podľa vlastného presvedčenia, ale nie tak to bolo s kresťanstvom. Postupne ako kresťanstvo čoraz viac rástlo a viera v Krista sa šírila cez intenzívne evanjelizačné úsilie ranej cirkvi, ku koncu 1. storočia rímska ríša čím ďalej, tým viac, prenasledovala kresťanov. V takejto situácii sa nachádzali kresťania, ku ktorým prichádza List Židom. Sú odmietnutí od židovských súkmeňovcov a zároveň vystavení narastajúcemu tlaku od rímskej pohanskej spoločnosti – vytratil sa všetok voľný priestor.

4. Do tejto situácie im list Židom vysvetľuje a podčiarkuje podstatu života s Bohom, pričom opisuje, ako kresťanský život spočíva vo viere

v zaslúbenia a v poslušnosti Božiemu slovu. A táto podstata pravého života s Bohom bola rovnaká i pred vtelením a i po príchode Božieho Syna.. Podstata bola: veriť v sľuby a z tejto viery byť poslušný a konať to, čo Boh prikázal. Veriť v sľuby a z viery byť poslušný!

Štvrtý bod zoznamu je strategicky dôležitý, preto ho ešte rozšírime. Zastavme sa teraz nad otázkou: *Ako žil Abrahám? Prečo on je príkladom viery? Prečo on je vzor i pre obrátených Židov a pre každého, kto kedy mal vieru, či už pre Židov, či pre pohanov, ktorí majú vieru v Pána Ježiša Krista?* Po odpovedí zájdime do siedmej kapitoly Skutkov.

Štefan vo svojej reči Židom pripomenie, že história ich národa Izraela začala, spočívala a mala dominantný prvok, a tým je: *veriť sľubom*; prijať Božie sľuby a odpovedať na ne vierou. „*A nedal mu v nej dedičstva ani na stopu nohy a zaslúbil, že mu ju dá do vlastníctva i jeho semenu po ňom, vtedy, keď ešte nemal dieťa*“ (Skutky 7:5).

Čo sa žiaľ ale opakovane stávalo v období medzi Abrahámom a Pánom Ježišom? Opäť a opäť to bola tragédia Izraela a je až dodnes, že sa podstata sľubov a viery v sľuby zmenila na ľudskú poslušnosť zoznamu, kedy zoznam prikázani je spravodlivosť, ktorú človek musí získať svojím životom a potom s ňou prísť pred Boha ako pracovník, ako niekto, kto potom dostáva odmenu za svoju spravodlivosť. Tieto a podobné pomýlené postoje mnohokrát viedli k hrozným úpadkom Izraela. I napriek tomu ale všemohúci Boh trvalo nezanevrel na svoj ľud a opätovne posielal prorokov, alebo po sérii bezbožných

kráľov dáva povstať takým, ktorí berú jeho slovo vážne. Proroci volajú k viere v zaslúbenia a v Božie dielo, ktoré Boh konal, koná a aj sa ďalej chystá vykonať. Zároveň varujú pred tým, že nikto sa nemôže spoliehať na nič iné než na Božie dielo spasenia. A keď príde Pán Ježiš, tak on sa stane konečným obsahom toho sľubu, jeho konečným vyplnením. *Čo je podstata kresťanského života, ako ho priniesla Nová zmluva?* Rovno poviem: my sa napájame na podstatu Abrahámovskej viery a tou je *veriť sľubom a potom z tejto viery poslúchať a konať to, čo sa Bohu páči*.

5. Všetci veriaci z pohanov sú účastní toho istého života viery a poslušnosti ako aj veriaci zo Židov, a preto im rovnako patria sľuby, napomenutia, varovania a vysvetlenia z listu Židom. A toto je postoj, s ktorým máme tento list čítať.
6. Sem-tam sa medzi kresťanmi vyskytne prístup, že list Židom nepotrebujeme čítať a ani ho brať vážne, lebo ten platí len pre Židov, presnejšie teda pre obrátených Židov. Takýto postoj vyplýva z nepochopenia veľkej schémy spasenia a toho, ako je do nej zabudovaná linka Židov a linka pohanov, ktorí počnúc vyliatím Ducha na Letnice vytvárajú spolu jeden Boží ľud. Existuje len jeden koreň, jedna oliva, do ktorej musí byť vsadený ako Žid tak i pohan, a to vierou v Spasiteľa Krista. Preto spasení Židia a pohania majú spoločný charakter svojho duchovného života.
7. Kresťan nežid musí rovnako otvoriť list Židom a prechádzať ho od začiatku až do konca. Áno, bude tu istý rozdiel v tom, že pre pohanov

väčšinou nie je pokušenie vrátiť sa konkrétne pod Mojžišovu zmluvu, ako to bolo u židovských veriacich prvého storočia. Namiesto toho to bude skôr pokušenie vrátiť sa do života pôžitkárstva, hriechu a mŕtveho formalistického náboženstva, ktoré by sme mohli nazvať napr. „väčšinové kultúrne kresťanstvo“.

Prešli sme si zhruba 2000 ročnou históriou izraelského národa od Abraháma až po prvý príchod Pána Ježiša Krista. Bez tejto histórie by Božie dielo nedávalo zmysel a celé by sa zrútilo. My, veriaci z pohanov, do nej patríme a musíme ju správne pochopiť. My sa k tejto histórii, k Božiemu plánu spasenia, k plánu vykúpenia, pripájame cez Novú zmluvu. Odkedy prišla Nová zmluva, tak vierou v Krista sa dostáva každý veriaci pod Novú zmluvu a je pre neho účinná spolu s jej požehnaniami. Je ustanovená tak, že Boh do nej zahrnie aj obrovské množstvo pohanov. Už skoro 2000 rokov existuje pripájanie sa veriacich z pohanov k Novej zmluve prostredníctvom viery v Krista. Takto sa pohania stávajú účastní Božieho spasiteľného plánu, Božieho plánu vykúpenia. História Božieho plánu spasenia je bohatá, plná zaujímavých momentov, a Nový zákon sa k nej veľakrát vracia, čerpá z nej, zakaždým z nej niečo odvodzuje, vysvetľuje a aplikuje, a snád' najviac je

to vidieť v liste Židom. Snád' žiadny spis v Novom zákone sa k histórii a dejinám spasenia nevracia viac ako list Židom. Preto má aj pre nás, uverivších z pohanov, svoje opodstatnenie a dôležitosť. Potrebujeme mu správne porozumieť a prijať ho. Prečo?

Lebo cesta záchrany pod Novou zmluvou je rovnaká pre všetkých – ako pre Židov, tak aj pre pohanov. A rovnaký je aj spôsob života založený na živjej viere, ktorá necúva, ale dennodenne sa obnovuje zo vzácných Božích sľubov (pozri Židom 10:39). Potrebujeme objaviť, že sme dielom Božej milosti pripojení do prúdu spasiteľnej histórie, ktorá začína prvým sľubom o budúcom Spasiteľovi v Genezise 3:15, pokračuje povolaním Abraháma, ďalej vznikom Izraela a potom príchodom toho, ktorý jediný miluje ľudské duše tak, že za ne položil svoj nekonečne drahý život. Takto sa aj história od Abraháma po Krista stáva v istom zmysle našou bez toho, aby sme kedy boli etnickými Židmi. V Písmach Izraela, ktoré zvykneme volať Starý zákon, potrebujeme objaviť život viery a tiež porozumieť, čo všetko predchádzalo tomu, čo dnes žijeme ako Cirkev, teda telo Kristovo zložené zo židov a z pohanov. Potrebujeme objaviť, že sme spolu s Izraelom pripojení do jednej histórie, ktorá má svoju minulosť, prítomnosť a budúcnosť.

Ján Šichula

Meno Hospodinovo je pevnou vežou, do nej sa utečie spravodlivý a bude vyvýšený.

Príslovia 18:10

Požehnaný a výnimočný ľud

Blahoslavený si, Izraelu! Kto je podobný tebe, ľude, zachránený Hospodinom, štítom svojej pomoci, a ktorý je mečom, tvojou pýchou!

5. Mojžišova 33:29

Tento text z 5. knihy Mojžišovej 33:29 je povedaný v kontexte medzníka času, v ktorom končí putovanie Izraelcov po púšti. 5. kniha Mojžišova je knihou, ktorá opisuje udalosti tesne pred vstupom do zaslúbenej zeme. Je to kniha, v ktorej Boh cez Mojžiša oznamuje záverečné posolstvo v čase, v ktorom sa končí putovanie po púšti.

Blahoslavený si Izraelu, kto je tebe podobný

Izraelci vyšli z Egypta a prišli k vrchu Sinaj. Tam strávili asi jeden rok, a potom pokračovali do Kadeš Barné. Ľud sa však ukáže ako neverný, rúhavý, spochybňujúci svojho Boha a jeho divy. Narobí si modly, ľud pokúša Hospodina a Hospodin na nich zanevrie na 40 rokov. 38 rokov od Kadeš Barné chodia okolo vrchu Hór a Sinaj a blúdia po púšti, až kým posledný bojovník z celej generácie nad 20 rokov vyššie nezomrie.

Potom ich Boh privádza naspäť do Kadeš Barné a v Kadeš Barneé im povie: „...*Už ste sa dost' nabývali na tomto vrchu. Obráťte sa, rušajte sa a vojdite do vrchov Amoreja a na všetky jeho susedné miesta na rovine, na vrchu a na nížine, na juhu a na pobreží mora, do zeme Kananeja...*“ (5. Mojžišova 1:6-7). Boh im hovorí: teraz je čas, vojdite do zaslúbenej zeme. Oni idú a tábora na Moábskych pláňach. Boh im cestou dá dve vojenské a jedno duchovné víťazstvo. Vojenské víťazstvá sú nad kráľmi Ógom a Síchonom a tým Izraelci zaujmú Zajordánie. Súčasne im dáva duchovné víťazstvo nad prorokom Balámom, ktorý na príkaz kráľa Baláka ich má prekliat', ale namiesto prekliatia

ich prorok žehná. Izraelský ľud sa dostáva do bodu, keď niečo pre neho končí a niečo začína, pretože sú už len kúsok od vkročenia do zaslúbenej zeme.

V 1. kapitole 5. knihy Mojžišovej čítame, že štyridsiateho roku jedenásteho mesiaca prvého dňa Mojžiš začína svoje kázne (verš 3). Je to séria kázní, v ktorých „*hovoril Mojžiš synom Izraelovým všetko, čo mu prikázal Hospodin o nich*“ (verš 3).

V prvých štyroch kapitolách knihy 5. Mojžišovej Mojžiš hovorí k srdcu ľudí to, čo Boh pre nich v ich histórii urobil. Bol to čas zastavenia a pozerania späť do minulosti. Hovorí o tom, ako ich Boh zobral z hory Sinaj, a ako ich viedol. Pripomína im, ako rebelovali, ako zvedovia po prieskume zaslúbenej zeme, desiati z dvanástich, spochybnili, že Boh im môže dať víťazstvo nad jej obyvateľmi. Ako Boh im dal 38 rokov putovať po púšti a blúdiť, a predsa sa o nich celý čas staral a za 38 rokov sa im nezodrali ani remienky na sandáloch. Ako bojovali so Síchonom a Ógom, ako ich Balám musel žehnať, hoci bol volaný ich prekliat' a pripomína im veľké činy, ktoré Boh s nimi a pred ich očami robil. Pripomína im: Toto je váš Boh a vy ho poznáte, lebo

mnohí ste sa narodili na púšti a mnohí ste toto všetko videli.

Druhá vec, ktorú Boh od týchto ľudí, ktorí stoja pred vstupom do zaslúbenej zeme, chce, je napísaná od piatej po dvadsiatu šiestu kapitolu. Mojžiš opakuje ľudu všetky Božie zákony a opakuje im to, čo Boh od nich očakáva. A čo od nich Boh očakáva? To je ako zhrnutie zapísané v 6. kapitole: „Ó, počuj Izrael, Hospodin tvoj boh je jediným Bohom. Nebudeš mať iných bohov“. A potom zhrňa všetky príkazy do jednej vety: „Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého srdca, z celej svojej duše, z celej svojej mysle a svojho blízkeho ako seba samého“. To je to, čo v 5. Mojžišovej Boh dáva a kladie na srdcia svojmu ľudu. Prečo? Pretože ak v budúcnosti budete mať úspech (hovoriť im), potrebujete si zapamätať, kto je váš Boh a chodiť so svojím Bohom. Preto im Mojžiš ozrejmuje, čo znamená poznať svojho Boha a kráčať so svojím Bohom. A varuje ich pred modlárstvom. Varuje ich pred vecami, ktoré sú zlé a pripravuje ich na veci, ktoré sú pred nimi.

Boh aj dnes od nás chce, aby sme sa v svojom živote vedeli zastaviť a pozrieť späť. V Božom pláne našich životov je nesmierne dôležité urobiť si takýto čas zastavenia, čas zamyslenia a prípravy do budúcnosti. Je čas sa zastaviť v živote, pozrieť sa späť a rozjímať na tým, čo Boh pre nás urobil a ako nás viedol. Nanovo si uvedomiť, ako Boh so mnou konal. Budúcnosť je predo mnou ako čistý papier. Môžem zlyhať a môžem urobiť žalostné veci. Môžem padnúť a môžem urobiť strašné kroky. Alebo môžem prežiť mnohé požehnania, ktoré sú predo mnou, keď budem chodiť so svojím Bohom skrze Ježiša Krista.

Posledné slová, ktoré Mojžiš povedal Izraelu, sú tieto: „*Blahoslavený si, Izraelu! Kto je podobný tebe, ľude, zachránený Hospodinom, štítom svojej pomoci, a ktorý je mečom, tvojou pýchou! Preto sa ti budú lichotne koriti tvoji nepriatelia. A ty budeš šliapať po ich výšinách*“ (5. Mojžišova 33:29).

Chcel by som, aby sme túto vetu (verš) zobrali za svoju a skúsili ju trocha otvoriť a zobrať z nej úžitok, ktorý by bol aj pre nás. Pretože táto veta dáva posolstvo celej 5. Mojžišovej knihy, ktoré si títo ľudia majú dať na srdce a ísť s ním do budúcnosti.

Toto posolstvo je nesmierne dôležité pre Izrael v tom čase, ale dnes je nesmierne dôležité aj pre nás, pre ľudí, o ktorých Písmo hovorí, že sme obriezka, ktorí v Duchu slúžime Hospodinovi a na ktorých sa vzťahuje: „oni budú môj ľud, ktorí budú mať nové srdcia, keď veria v Pána Ježiša Krista“ Takže máme text: „*Blahoslavený si Izraelu, kto je tebe podobný*“.

Prvá téza, ktorú chcem teraz predložiť, je: *Pamätaj denne, že si v Božích očiach šťastný a výnimočný ľud*. Slovo šťastný a požehnaný budem používať zameniteľne.

Pamätaj denne, že si v Božích očiach požehnaný a výnimočný ľud. *Blahoslavený si Izraelu*, je tu napísané a *kto je tebe podobný*. Pamätaj, že si v Božích očiach šťastný alebo požehnaný a výnimočný ľud. Mojžiš chce, aby si ľudia uvedomovali túto pravdu: *Ty si požehnaný Izraelu. Kto je podobný tebe, ľud zachránený Hospodinom?* Prečo to Mojžiš hovorí? Prečo im hovorí, že toto si majú denne pripomínať? Som presvedčený, že je to preto, lebo ich tendencia bude zmýšľať

o sebe nesprávne. A budú si myslieť, že preto, že ja mám problémy, mám zápasy, – akože môžem byť šťastný? Aj nás sa pýtajú neveriaci: *Si ako kresťan šťastný? Niekedy povieme: Ááá, je to strašné, je to ťažké.* Sťažujeme sa, stále nariekame a dávame iným obraz, ako keby sme nemali Boha, ktorý nás zachránil a viedol. Dávame obraz, ako keby sme neboli ničím výnimoční a jedinou výnimočnosť, ktorú máme, je tá, že sa v nedelu stretávame. Ale je to pravda? Samozrejme, že nie! Mojžiš im hovorí: *vy ste šťastný, vy ste blahoslavený ľud.* A vy ste ľud, ktorý je výnimočný. Ktorému nikto nie je podobný. Toto dáva na ich mysle.

Čo znamená byť *šťastný a výnimočný ľud? Blahoslavený* tu neznamená, že niekto vyhrá peniaze, že niekto je dochvilne šťastný. Slovo *blahoslavený* znamená *šťastie*, ktoré je ukotvené mimo neho a je namierené k nemu od Boha. *A kto je tebe podobný*, znamená, že choď po celej zemi, prejdi všetky kme ne, národy, prejdi všetky náboženstvá, prejdi všetky skupiny ľudí, prejdi všetky filozofie a nenájdeš nič, čo by sa ani len pripodobnilo tomu, čo máš a kým si. A preto Boh chce, aby tento ľud do ďalších rokov tak, ako prejde cez Jordán a bude mať boje a pôjde cez problémy, aby si to uvedomoval a nezabudol na to. Boh nám nesľúbil, že naše roky budú bez problémov, že budeme mať život bez problémov. Boh povedal, cez mnohé súženia musíte vojsť do kráľovstva Božieho. A v tom celom potrebujete pamätať, že si v Božích očiach šťastný a výnimočný ľud. V Božích očiach! Boh na mňa dnes hľadí, že som blahoslavený a výnimočný, ak patrím Pánovi Ježišovi Kristovi. Ak som Jeho!

A prečo budem na to takto hľadiet, a takto o sebe zmýšľať? Preto, lebo tak Boh, ústami Mojžiša, prehlasuje. Mojžiš vie, že: *Tento ľud je blahoslavený a šťastný. Tento ľud je výnimočný.* A čo navyiac: Boží nepriatelia ho tak vidia! Keď Boží nepriatelia hľadia na Boží ľud, vidia ho ako šťastný a výnimočný. Vieme, že Jericho sa triaslo pred ním. A keď prichádzajú, ich srdce sa rozlieva. Rovnako aj Balám (4. kniha Mojžišova 23 kapitola) keď vidí tento ľud, tak hovorí: *„Kto spočíta prach Jakobov?“* (verš 10); *„A kto počet štvrtého dielu Izraelovho? Nech zomrie moja duša smrťou spravodlivých a môj koniec nech je ako Jeho“.* To je prosba, ktorú má Balám k Bohu, keď pozrie na tento ľud. Nie je to šťastný ľud? Druhí mu závidia a my, kresťania, ktorí sme našli v Kristovi svoju skutočnú a jedinou nádej a ktorí v ňom zostávame, aké právo máme o sebe zmýšľať, že my sme nešťastní a my sme ako tí iní, keď Boh hovorí, že sme blahoslavení a sme vyvyšení? Žiadne právo! Často krát neveriaci, hoci nám to nepovedia, nám závidia. Závidia nám mnohú spokojnosť, ale niekde hlboko v srdci, a som si tým istý, vedia toto: Ja by som chcel mať Boha, akého má on a spokojnosť, ktorú má on vo svojom Bohu a ja ju nemám. Oni to v hĺbke srdca vedia. Preto si pamätaj, že v Božích očiach si šťastný a výnimočný a nenechaj sa o toto vedomie obrať.

Text, verím, učí ešte ďalšiu pravdu. Aká je naša tendencia, keď povieme, *som šťastný a výnimočný?* Naša tendencia je spyšnieť a povedať tak, ako povedali farizeovia: *My sme dobrí, my sme na tom dobre, lebo máme otca Abraháma. My sme šťastní a výnimoční, lebo si to zaslúžime. Je to tak? Ale to je sebaspra-*

vodlivosť. Moje druhé nabádanie je toto: *Pamätajte denne, prečo sme výnimoční a šťastní.* Nielen, že si, ale aj *prečo si.* A pozrime sa do nášho textu, prečo Mojžiš o Izraeli uvažuje ako o šťastnom a výnimočnom ľuď? Lebo je to ľud: „...zachránený Hospodinom, štítom svojej pomoci a ktorý je mečom, tvojou pýchou“. Nie je tam ani jedno slovo o tom, že je to preto, lebo sú lepší. Nie je tam ani jedno slovo o tom, že sú dobrí. Ani jedno slovo, že si niečo zasluhujú. Sú šťastní preto, lebo je tu Hospodin, ktorý ich zachránil. Je tu Hospodin, ktorý ich chráni. Ktorý je ich mečom, ich štítom a ich pýchou. Ktorý je ich slávou. Preto budeš mať úspech, preto ťa čakajú dobré časy. Prečo? Nie pre teba, ale preto, že Hospodin!

Túto pravdu máme ukázanú v 5. Mojžišovej 7:7-8 „*Nie preto, že by vás bolo viac ako ktoréhokoľvek iného národa, priľnul k vám Hospodin a vyvolil si vás, lebo vás bolo menej od všetkých iných národov. Ale preto, že vás miloval Hospodin a že zachoval prísahu, ktorú prisahal vašim otcom, vyviedol vás Hospodin silnou rukou a vyslobodil ťa z domu sluhov, z ruky faraóna, egyptského kráľa.*“

Nie je to o tom, že Boh ide po zemi a hľadá najsilnejších mužov a ženy a povie, ty budeš kresťan, pretože ty, keďže si silák, pre mňa veľa dokážeš. Nie! Písmo hovorí: Preto, že vás miloval Hospodin a že zachoval prísahu, ktorú prisahal vašim otcom. Aký je konečný dôvod? Jeho vernosť a láska. To je dôvod, prečo títo ľudia sú šťastným a výnimočným ľuďom. Prečo sú vyvolení? Prečo sú milovaní? A prečo sú zachránení? *Lebo vás miloval.* A aj my, keď pamätáme, prečo sme výnimoční a šťastní, naše oči v tej chvíli nesmú ísť do nás, ale musia ísť nad nás.

Musia sa upriamiť na Hospodina, ktorý sa zľutoval a ktorý ma zachránil. On je dôvodom, prečo som ja to, čo som. A čo som, to som jedine z milosti Božej tak, ako hovorí apoštol Pavol. A všetko, čo mám, mám jedine v Kristovi.

Tretia vec je nasledovná. Pamätaj denne, k čomu, k akému cieľu si výnimočný a šťastný. Čo vidí Mojžiš v ich životoch, keď sa díva dozadu? Vidí veľkú neveru a vidí veľké skúšky. Vidí veľkú Božiu výchovu. V liste Korintským čítame, že Boh ich učil na púšti, a bolo to miesto, kde ich naučil mnohým lekciám. Mojžiš môže povedať jediná vec: Vy ste boli neverní! Boh bol verný, stále vás viedol a vychovával. Ale keď sa Mojžiš díva dopredu, čo vidí? Vidí slávnú budúcnosť: „*Preto sa ti budú lichotne koríť tvoji nepriatelja a ty budeš šliapať po ich výšinách. Zaujmeš vysoké miesta zeme.*“ Toto je vznešený jazyk, ktorý sa používa pri opisoch víťazstiev kráľov. Preto pamätaj denne, že pred tebou je slávna budúcnosť, ktorú Boh pripravuje tým, ktorí v neho veria, ktorí skrze Syna zložili svoju nádej v Boha.

Naša tendencia je myslieť si, že pred nami sú zlé a ťažké časy. Ale existuje aj iný pohľad, a to pohľad istoty do budúcnosti, kde vidíme, že bude víťazstvo. Veci, ktorými som prechádzal, mohli byť ťažké a zlé, ale sú to veci, ktoré Boh vo svojej Otcovskej ruke používa k tomu, aby tie moje budúce boli lepšie, a aby ma pripravil v konečnom dôsledku na nebo, kde ma oslávi a kde nebude už hriechu, ani slzy, ani ničoho zlého.

Uviedli sme tri veci, aby sme na ne pamätali: Pamätajte denne, že v Božích očiach sme šťastný a výnimočný ľud. Boh na nás takto hľadá a preto

neklesajme. Druhú vec: Pamätajte denne dôvod, pre ktorý sme šťastný a výnimočný ľud. A tretou vecou je: Pamätajte denne k čomu, k akému cieľu sme šťastný a výnimočný ľud. Ak si to chceme zapamätať, tak si zapamätajte tri pohľady, ktoré máme mať: Jeden pohľad dozadu, jeden pohľad na seba (ako do zrkadla) a tretí pohľad dopredu. Keďže je pred nami taká nádherná budúcnosť, je tu o čo zápasit', je tu za čo žiť a prečo žiť. V akomkoľvek som dnes stave, v akomkoľvek úseku môjho života sa nachádzam ako opravdivý kresťan, je prečo žiť a je prečo ísť vpred.

Keď sme si povedali tieto veci, aká potom má byť naša odpoveď na všetko toto? Čo máme robiť, keď sme prišli ku Kristovi? Pavol sa modlí: Nech vám Boh dá otvorené oči porozumenia, aby ste mohli vidieť, čo je to za hĺbka a výška poznať lásku Kristovu. Čo máme robiť? V prvom rade máme podľa tohto žiť. Ako máme podľa tohto žiť? Tak, že primerane odpovieme na tieto mocné pravdy, ktoré pri nás tu dnes stoja.

Prvá odpoveď je, že budeme milovať Boha a žiť pre Jeho slávu. Hľadaj požehnanie a šťastie jedine v Hospodinovi. Ak Hospodin je dôvod, prečo patíš medzi šťastný a výnimočný ľud, potom hľadaj jedine v Hospodinovi svoje šťastie a požehnanie.

Ak sme šťastný a výnimočný ľud, lebo si nás zamiloval, vyvolil, potom hľadajme svoje požehnanie a šťastie jedine v ňom! Ak chceme viac dobra, potrebujeme ho nájsť v tom, ktorý je úplné dobro. Ak chceme viac lásky, potrebujeme ju nájsť v ňom, ktorý je úplnou láskou. Ak chcem viac pomoci, musím ju hľadať v tom, ktorý je úplnou

pomocou. Hľadaj šťastie a požehnanie jedine v Hospodinovi.

Ak nehladáme svoje šťastie v Hospodinovi, potom náš život je siatie do vetra. Ale čo je to hľadanie šťastia a výnimočnosti v Hospodinovi? Znamená to, že k Hospodinovi sa utiekam ako ten, ktorý nič nemá a ktorý som úplne závislý na tom, aby On ma robil denne šťastným a výnimočným. Takže, zoberme si toto k srdcu. Prečo to tak zdôrazňujem? Preto, že celá 5. kniha Mojžišova to zdôrazňuje. Keď pôjdeme cez celú túto knihu, nájdeme, že sa tam opakuje myšlienka: *Pamätaj, že Hospodin je Boh! Zbav sa modiel!* Prečo to tak často hovoril Mojžiš? Preto, aby sa nikdy neobracali na modly, ktoré im nemôžu prospieť, ale aby sa obracali jedine na Hospodina, v ktorom je pomoc!

To nás vedie ďalej k tomu, aby sme odložili svoju samospravodlivosť. Už sme uviedli verš, ktorý hovorí, že nie preto, žeby ste boli väčší národ alebo pre váš počet a vašu silu, ktorá by bola z vás, si vás Hospodin zamiloval. Nie! Ale preto, že vás miloval, pretože bol verný, pretože sa rozhodol sľúbiť to Abrahámovi a verne to dodržal. Potrebujeme, keďže vieme prečo sme šťastný ľud, denne pripisovať Bohu slávu a česť. Nemáme to v žalme? Vzdajte Hospodinovi slávu a česť! A v inom žalme sa píše: uznaj, že Hospodin skalou je, ktorej diela sú všetky dokonalé.

Tretiu vec, keďže sme výnimočný a šťastný ľud, ktorú denne konajme, je to, čo sa hovorí v 5. Mojžišovej knihe: *„Ak teda budete ostríhať, budete činiť, to je vaša múdrosť a vaša rozumnosť pred očami národov, ktoré keď počujú všetky tieto ustanovenia, povedia, je to*

len naozaj múdry ľud a rozumný tento veľký národ“ (5. Mojžišova 4:6). Keďže sme šťastný a výnimočný ľud, opustíme preto svetácke myslenie, spôsoby, názory a počúvame, čo nám hovorí Boh. Pretože svet nás nenaučí to, čomu nás vyučí Boh. V 5. Mojžišovej knihe čítame, že tento ľud bude mať hodnotu v tom, čo sa naučil od Boha a nie v tom, čo sa naučil od modiel. Takže, opúšťajme svet.

Posledná vec, ktorú by sme si mali povedať a ktorá je napísaná na inom mieste, je: Daj svoje srdce Bohu a denne sa mu oddaj. Keďže On nás v Kristu Ježišovi robí

šťastným a výnimočným ľuďom. Keďže to robí pre dôvody, ktoré nie sú v nás, z čírej lásky k nám, a keďže pre nás takúto slávnú budúcnosť v ňom pripravil, našou odpoveďou je to, k čomu nás vyzýva apoštol Pavol v liste Rímskym: „*Prosím vás teda bratia pre milosrdenstvo Božie, aby ste dali svoje telá Bohu, vašu rozumnú to svätoslužbu*“ (Rímskym 12:1-2). Oddaj svoje srdce Bohu v láske, vďačne. Ďakuj mu. Chváľ ho a hovor: Milujem Ťa preto, lebo Ty si ma miloval prv. Nech tak zvučí v našich myšliach, keď pôjdeme ďalšími dňami s Ním.

Meno nad každé meno

Preto aj Boh jeho povýšil nad všetko a dal mu z ľúbosti meno, ktoré je nad každé meno

Filipským 2:9

V kresťanských piesňach spievame slová ako: *Vyvyšujem Teba, Pane; Ježiš, najkrajšie meno; Tvoje meno oslavujem; Otče, sväté meno máš; Nech je požehnané Tvoje meno; Tvoje meno je mi najdrahšie* alebo: *On prebýva na chválach svojho ľudu, je rád, keď jeho meno vzývame*, a pod. Je veľa piesní, v ktorých sa ospevuje, vzýva, oslavuje Božie meno. V tomto článku sa zamyslíme nad používaním a významom biblických mien a mien všeobecne.

Všetci máme mená, vlastné mená a používame ich. Niektorí okrem vlastného mena dostávajú aj prezývku. Meno (krstné meno) deťom dávajú rodičia. Priezviská máme po rodičoch (po otcovi), zdedili sme ich po našich predkoch. Prezývky dostávame rôznym spôsobom od ľudí na vystihnutie niektorej našej vlastnosti alebo charakteru. Prezývka môže byť milá, povzbudivá, alebo aj hanlivá.

Keď rodičia vyberajú meno svojmu dieťaťu, tak obyčajne sa riadia pred-

stavou, aby meno pekne znelo a hodilo sa k priezvisku, alebo aby vyjadrovalo predstavu, ktorú o svojom dieťati majú. Kresťanskí rodičia radi dávajú svojim deťom mená, ktoré sa nachádzajú v Biblii, pretože poznajú ich význam, vedia, čo tieto mená vyjadrujú. Tak to bolo aj u nás. Svojim deťom sme mená vyberali tak, že sme prosili Boha, aby nás v tom viedol. Napríklad, náš syn Samuel dostal toto meno, pretože bol naozaj vyprosený od Boha. Dcére Deborke sme meno vy-

brali podľa jeho významu. Vedeli sme, že toto meno v hebrejčine znamená *včielka*.

Pri priezviskách si môžeme všimnúť ďalej to, že priezviská žien sa končia príponou *-ová*. Tým už je v našej kultúre vyjadrená biblická hierarchia podriadenosti a autority, ktorá je daná v stvorení (1. Korinským 11:3) a ktorá by mala byť vyjadrená nielen menom (priezviskom), ale mala by aj skutočne, fakticky existovať. Priezvisko s „-ová“ by malo byť vyjadrením toho, že manželka alebo žena všeobecne, je pod autoritou muža, ktorého priezvisko nosí. Priezvisko s *-ová* oznamuje, pod koho autoritou sa žena nachádza.

Meno má svoj význam aj v dnešnej dobe. Na svoje meno sme citliví a nepáči sa nám, keď nám meno niekto skomolí, keď ho zle napíše, alebo keď ho urážlivo použije. So svojím menom sa stotožňujeme a vnímame, že naše meno svojím spôsobom vyjadruje našu osobnosť a identifikuje nás.

Aj napriek týmto skutočnostiam však v dnešnej dobe vlastné mená ľudí nemajú až tak podstatný význam, ako to nachádzame v Biblii. Nachádzame v nej veľa mien, pri ktorých je uvedený a zdôvodnený, prečo príslušné meno bolo konkrétnej osobe dané. Už v knihe Genezis, hneď na začiatku, čítame, že Adam bol stvorený a dostal meno. Potom, keď bola stvorená žena, aj ona bola pomenovaná a neskôr dostala meno Eva, ktoré má svoj význam – *matka všetkých živých*. V Biblii čítame aj to, že ako sa zmenili udalosti v živote niektorých ľudí, došlo aj k zmene ich mena.

Ešte skôr, než k tomu prídeme, povedzme si, že v hebrejčine pre slovo *meno* je použitý pojem *šen*. Pôvodný význam

slova *šen* pravdepodobne je: nejaký znak, nejaká charakteristická črta. Pre slovo *meno* v gréčtine je výraz *onoma* a v latinčine *nomen*. Oba výrazy pochádzajú z koreňa *gno* a naznačujú, že niečo môžeme poznať. To je dôležité vedieť, lebo to nás vedie k tomu, že meno je odzrkadlením človeka, jeho správania, jeho vlastností, ktorý toto meno nosí. Medzi menom a medzi človekom, ktorý príslušné meno nosí, je v Písme zjavné prepojenie.

Na začiatku Adam dostal od Boha úlohu. Jeho prvou úlohou bolo pomenovať zvieratá. Boh ich k Adamovi privádzal a Adam ich pomenovával, každému dal meno. Adam zvieratá uvidel a zrejme u nich (na nich) spozoroval niečo typické, niečo charakteristické a podľa toho ich pomenoval. Adam dáva mená tomu, čo stvoril Boh a potom dal meno aj Eve. Najskôr ju pomenoval: *to je kosť z mojich kostí*. To je zaujímavé, lebo toto pomenovanie je odvodené od muža. V hebrejčine muž je *iš* a žena je *iša*. On je *iš* a ona (žena) je *iša* – odvodená od muža (z mužovho rebra; *kosť z mojich kostí*). A tak nejako znejú aj naše priezviská, napríklad: *Jurčo – Jurčová*, podobne ako na začiatku, keď Adam pomenoval Evu. Potom ju samozrejme nazval Evou – *živenou*, pretože bola matka všetkých živých, ale to bolo až po prekliatí. Zmenila sa situácia a zmenilo sa aj meno z: *to je kosť z mojich kostí na Eva (živena) – matka všetkých živých*. Aj v prvom aj v druhom prípade jej dal meno, ktoré malo význam, ktoré konkrétne vyjadrovalo danú situáciu.

V Genezis ďalej čítame o tom, ako dostal meno Kain (Genezis 4:1), Ábel (Genezis 4:2), Set (Genezis 4:25), Noe (Genezis 5:29), Izmael, Ezau a Jakob

(Genezis 25:25-26), Mojžiš (2. Mojžišova 2:10) a ďalší. Uviedli sme len niektoré, ale najpodstatnejšie pre nás bude meno Ježiš (Matúš 1:21) – k tomuto menu sa vrátíme neskôr. Uvedomme si, že mená v Biblii odhaľujú charakter biblických postáv. Verím tomu, že aj z rodokmeňov, z mien, ktoré sú v nich zaznamenané, by sme sa mohli dozvedieť niečo o histórii, pretože mená v Biblii majú svoj význam.

Niekedy meno, ktoré nachádzame v Písme, nielen že odhaľuje charakter postavy, ale aj jej poslanie – meno hovorí aj o tom, čo bude príslušný človek robiť, akú úlohu bude plniť. Napríklad, Boh zjaví meno niekomu a tá postava potom má také poslanie v živote a žije podľa tohto mena. Na Slovensku sa stretnete napríklad s priezviskom ako Kováč, Schuster a verím tomu, že ich priezviská im boli dané podľa toho, čo tento človek robil. Meno, predovšetkým biblické meno, hovorí o tom, kto ten človek je a hovorí aj o tom, aké má poslanie alebo čo robí. Meno v Písme, ako vieme, sa môže aj zmeniť. Abrahám (otec mnohých; otec množstva) bol najprv Abram (vysoký otec). Sára bola najprv Sáraraj, Jakob bol neskôr Izrael, atď.

Boh zmenil mená niektorých ľudí, a to malo význam, aby zmenou mena odrážali novú skutočnosť, lebo v ich živote sa niečo zmenilo. Dobrý príklad je zmena mena Jakoba na meno Izrael (Genezis 32:28). V Novej zmluve, napríklad, aj Ježiš dal učeníkom nové mená. Peter dostal meno „Skala“ (Marek 13:16). Apoštol Peter sa predtým volal Šimon a teraz sa volá „Skala“ a teraz toto jeho nové meno hovorí o jeho charaktere.

I keď Peter, odvtedy, čo mal meno Peter, zlyhal. Zlyhal ako „skala“, ale

napriek tomu sa ukázalo, že toto meno nieslo v sebe aj to poslanie, ktoré mal mať Peter, a tým je byť skalou v Božích veciach. To sa neskôr aj potvrdilo. Potom ako učeníci prijali Svätého Ducha, Peter patril k vodcom a bol medzi tými, ktorí zvestovali evanjelium, ktorí šířili kráľovstvo Božie, ktorí zvestovali meno Ježiš. Peter bol „skalou“, i keď urobil chyby a nebol neomylný.

Toto sme si povedali o menách ako takých. Z Písma by sme si mohli vybrať veľa postáv a rozjímať nad významom ich mien, ale teraz prichádzame k tomu hlavnému a tým je to, že v Biblii nachádzame Božie mená a je ich tam veľa.

Božie mená

Božie mená v Starom zákone

Začneme Starým zákonom. Božie mená zjavujú Boží charakter, pretože medzi tým, aké má Boh meno a medzi tým, aký je, je rovnítko. Je to ako hovorí jeden teológ z 19. storočia: *„Všetko, čo môžeme poznať o Bohu, na základe jeho zjavenia, sa v Písme nazýva Božie meno“*. Dnešným nebezpečenstvom je to, že my sami si vytvoríme predstavu Boha a potom sa snažíme všetko čo žijeme, všetko čo v Písme čítame, prispôbiť si tejto svojej predstave o Bohu. Ale náš postup by mal byť taký, že pre nás Božie Slovo má zjavovať Boha a Božie mená nám majú hovoriť o tom, aký Boh je, a takto si máme vytvárať predstavu Boha. Máme ho poznávať cez Slovo, cez Jeho mená uvedené v Písme.

Boh sa v starozákonnej dobe zjavuje ľuďom rôznym spôsobom a zjavuje sa často práve cez svoje mená. Izrael to veľmi intenzívne prežíval. Izraelu

sa Boh zjavoval svojim menom. Povedal im: takto sa volám a oni ho mohli poznávať na základe jeho mena. Boh hovorí jazykom, ktorý je zrozumiteľný pre ľudí a nielen to, ale používa obrazy, ktorým ľudia rozumejú. Toto sa nazýva *antropomorfizmus*, čo znamená, že On je opísaný výrazmi, ktoré my poznáme. Napríklad, dočítame sa v Biblii, že Boh má tvár, má oči, má uši, nos, krk, plecica, ramená, ruky, atď. Všetko, čo fyzicky máme my, čo stvoril, to všetko Boh používa na opis toho, aký je.

A nielen to. V Biblii čítame, že Boh je ten, ktorý sa raduje, žiali, hnevá sa, je žiarlivý. Tieto opisy sú takmer bez hraníc. Božie mená sú odvodené zo všetkého živého a neživého, organického a neorganického, ale žiadne meno ho nevystihuje naplno. Preto napríklad Augustín si na vystihnutie Boha ako ilustráciu vzal na pomoc to, že ľudské telo ako telesné bytie má viacero potrieb: je smädné, hladné, potrebuje teplo, svetlo. Ale to všetko nenájde na jednom, ale na rôznych miestach. Duchovné telo, duchovný človek potrebuje tiež byť duchovne nasýtený: má duchovný smäd, duchovne sme slepí, potrebujeme duchovné svetlo, potrebujeme duchovne vnútorne zohriať, potrebujeme prežiť lásku, ktorá je večná, atď. – a všetko toto dokáže naplniť len Boh sám. Preto On je pre hladných chlebom, pre smädných prameňom vody, pre nevládných silou, pre chorých lekárom, pre plačúcich je potešením a pre stratených je záchranou, atď.

Bez poznania Božieho mena by sme nepoznali, aký Boh je. Nepoznali by sme jeho charakter. Ako kresťania, ako jeho deti, túžime poznať Boha a preto ho poznávame aj cez jeho mená. A malo by

to byť našou naozajstnou túžbou: Áno, chcem poznávať Boha a preto budem poznávať jeho mená, akým On je, aký má charakter, aby som ho mohol dobre vyvyšovať, chváliť, uctievať, ďakovať mu.

Boh svoje meno ľuďom oznamoval (oznámil). Oznámil ho preto, aby ho ľudia používali a aby ho takto chválili a aby mu takto ďakovali. Jeho meno mu nebolo svojvoľne dané ľuďmi, ale ľudia ho dostali ako zjavenie, a to veľmi dôležité zjavenie. Pre Izrael Božie meno bolo veľmi dôležité. Židia napočítali približne 70 Božích mien, ktoré sú uvedené v Písme. Potom niekto tento výber zúžil.

El – čo je Boh sám

A toto El sa pridáva potom k menám ako Samuel, Izrael, Natanael a v týchto (a takýchto) menách je tým Božie meno obsiahnuté. *Elohim, Eloha, Eljon, Ešer, Adonai, Jahve* alebo *Jehova* – to sú mená Boha, ktorý Mojžišovi povedal: „*Som, ktorý som*“ – čo vyjadruje jeho neohraničenosť. Aj v Novej zmluve sa potvrdilo toto meno.

Prostredníctvom svojich mien sa Boh dával poznať Izraelovi, a to najmä menom JHVH: *Jahve, Jehova*. Pozrime sa teraz na niektoré verše Písma:

„*Oltár mi spravíš zo zeme, a obetovať budeš na ňom svoje zápaly a svoje pokojné obeti, svoj drobný dobytok, ovce a kozy, a svoje voly. Na každom mieste, na ktorom dám sláviť pamiatku svojho mena, prídem k tebe a požehnám ťa*“ (2. Mojžišova 20:24). Tu sa píše o tom, že by mali sláviť pamiatku Jeho mena. Alebo:

„*Ale na mieste, ktoré si vyvolí Hospodín, váš Boh, zo všetkých vašich pokolení, aby tam položil svoje meno, tam,*

kde bude bývať, budete ho hľadať, a ta prídeš“ (5. Mojžišova 12:5). Tu sa píše, že položí svoje meno na miesto, ktoré si On vyvolí.

„*A budeš sa radovať pred Hospodinom, svojím Bohom, ty i tvoj syn i tvoja dcéra, tvoj sluha i tvoja dievka i Levita, ktorý je v tvojich bránach, i pohostín i sirota i vdova, ktorí sú v tvojom strede, na mieste ktoré vyvolí Hospodin, tvoj Boh, nato, aby tam prebývalo jeho meno*“ (5. Mojžišova 16:11) – aby tam prebývalo Jeho meno.

Predovšetkým Boh v Starom zákone bol prítomný svojim menom v chráme: „*V chráme jeho meno prebýva*“ – (2. Kronická 20:29; 33:5).

„*Bože, zachráň ma pre svoje meno*“ (Žalmy 54:3).

„*Lebo Hospodin neopustí svojho ľudu pre svoje veľké meno, pretože Hospodini sa zaľúbilo učiniť vás sebe ľuďom*“ (1. Samuelova 12:22).

Hospodin svojím menom zachraňuje a kvôli svojmu menu nemôže opustiť Izrael. Takýchto veršov je veľa. Jeho meno sa vyskytuje všade v Písme a čítame, že Boh prebýva medzi svojím ľuďom a Izraelovi sa oznamuje svojím menom. Preto Pán Boh vydáva nariadenie: „*Nevezmeš Božie meno nadarmo*“. A tak učíme. Ale to, že nevezmeš Božie meno nadarmo, znamená aj to, že ho vezmeš vo význame oslavovať a vyvyšovať ho, že ho máme za takého, akého sme ho spoznali z jeho vlastného mena, a tak ho máme aj uctievať, tak máme k nemu aj prichádzať. Preto tak učíme, a preto je to tak dôležité.

Keď pochopíme, aké dôležité bolo Božie meno kvôli tomu, aby ho ľudia podľa mena poznali, tak porozumie-

me aj tomu, prečo falošné proroctvá urobené v Božom mene boli trestané smrťou. Ľudia ho mali poznať ako Boha, ktorý sľúbi a splní, lebo On takým je. Preto falošné proroctvo bolo trestané smrťou. Božie meno nemôže byť pošpinené, pretože je spojené s Jeho osobou.

Židia Bohu prejavovali veľmi zvláštnu úctu aj v tom, že zvitky opotrebované používaním neodhodili (nezahodili) ani nespálili, ale uskladnili v miestnosti vyhradenej na tieto účely. Zvitky tam ostali zachované ako vyradené, ale neboli spálené alebo inak zničené.

Ďalej Božie meno si nedovolili ani napísať, ani ho vysloviť. Namiesto toho jeho meno čítali a v modlitbách vyslovovali, ako Adonai (Pán) a tak to Židia robia aj dodnes. V hovorovej reči na vyjadrenie Boha používajú slovo *Hašem*. *Šem* znamená meno a *ha* je ako určitý člen. *Hašem* znamená jednoducho iba slovo *meno*. Keď spomínajú Boha, tak hovoria: *to meno*.

Pretože Jeho meno tým, že zjavuje Božiu podstatu, Jeho charakter, Božie plány s nami, je podstatné, dôležité, preto ho nemôžeme používať nadarmo, ale má byť vyvyšované, má byť zveľbované, posväcované. Presne tak, ako aj spievame v piesňach pri chválach, a tak to má byť aj v našom živote.

Božie mená v Novom zákone

V Novom zákone Božie meno nabralo omnoho hlbší význam. V Novom zákone čítame: „*Na počiatku bolo Slovo a to Slovo bolo u Boha a to Slovo bol Boh*“ (Ján 1:1). Logos, to Slovo, bolo na počiatku u Boha a „*Boha nikto nikdy nevidel, ale jednorodený Syn, ktorý je*

v lone Otcovom, on nám vysvetlil“ (Ján 1:18). On, to Slovo, nám vysvetlil Otca.

Biblia hovorí, že kto videl Syna, videl Otca. Toto prepojenie je veľmi hlboké a veľmi úzke. Jedine skrze Syna môžeme poznať Otca, veď niet inej cesty. Meno Syna je preto pre nás kresťanov zárukou pravého poznania Boha. V Novom zákone Jeho meno je *Ježiš* (Matúš 1:21) a v Skutkoch 4:12 sa píše, že je to jediné meno na Zemi, v ktorom sme spasení. To, že sa krstíme v mene Otca, Syna i Ducha – teda v mene, je znak toho, že sme boli spasení. Je to znak toho, že máme vzťah s Bohom.

Boh sa zjavil Izraelu ako Boh, ktorého meno je: *Som, ktorý som*. Akým menom sa Boh zjavuje dnes nám? Menom Ježiš. Ježiš, po tom, čo vstal z mŕtvych, po tom, čo odišiel do nebies, po tom, čo vystúpil na nebesia, dostal meno nad každé meno (Filipským 2:1-9) a práve v tomto mene sme spasení. Spasení sme v mene Ježiš a toto meno je nad každé meno. Nie je nič iné alebo väčšie, čo by sme mali hľadať. Meno Ježiš je meno nad každé meno. Zaujímavé je, že v novom Jeruzaleme veriacim v Ježiša Krista bude dané nové meno. O tom píše Zjavenie 2:7; 3:12; 22:4, napríklad: *„Toho, kto víťazí, učiním stĺpom v chráme svojho Boha, a von nevyjde viacej nikdy, a napíšem na neho meno mesta svojho Boha, toho nového Jeruzalema, ktorý zostupuje z neba od môjho Boha, i svoje nové meno“* (Zjavenie 3:12). Toto je text, ktorý hovorí o tom, že nielen že kresťania dostanú nové meno, ale aj to, že Boh bude mať nové meno.

Izrael v starozákonnej dobe poznal a poznával Boha podľa mena. V novo-

zákonnej dobe – Slovo sa stalo telom – poznali sme Boha skrze Krista – On, Syn, vysvetlil nám Otca (Židom 1:1-3). Vďaka tomu dnes môžeme Boha viac chápať a viac poznávať. V novom Jeruzaleme, keď budeme stáť pred ním, tak bude mať nové meno a aj my budeme mať nové meno. Môžeme si to prečítať v Zjavení 22:4 *„a budú vidieť jeho tvár, a jeho meno bude na ich čelách“* Jeho meno bude na našich čelách. To meno, ktoré v Starom zákone prebývalo v chráme, bude teraz priamo v nás, na našich čelách. Takáto blízkosť a takéto nové poznanie! Vtedy sa nám odkryjú mnohé veci, ktoré boli zakryté tu na Zemi. Poznáme to, čo sme len z čiastky poznali, ale potom, tam v novom Jeruzaleme bude v plnosti všetko odkryté.

Vieme, že svoje meno sme dostali od rodičov. Verím, že Boh nás, a na to sa upierame ako kresťania, dovedie víťazne do cieľa a že sa naplní aj to, že dostaneme nové meno, duchovné, a že toto meno od nás nebude už nikdy odňaté. Ale až v novom Jeruzaleme dostaneme úplne nové meno, pretože až tam už budeme oddelení od tohto, čo nás tu ešte obklopuje a čo nazývame svet a hriech, čo bráni ľuďom plne poznávať Boha.

V Ježišovi Kristovi sme poznali svoje spasenie, v tom mene sme spasení a je to meno, ktoré je nad každé meno. Je hodné vyvyšovania a hodné toho, aby sme mu spievali chvály a podľa toho aj žili. Nech je Bohu daná chvála, nech Jeho meno prebýva medzi nami, nech je Jeho meno vyvyšované a posväcované.

Peter Jurčo

Mená Jahve a El Šadaj

A Mojžiš povedal Bohu: Hľa, ja prídem k synom Izraelovým a poviem im: Boh vašich otcov ma poslal k vám. A keď mi povedia: Aké je jeho meno? Čo im poviem? A Boh riekol Mojžišovi: SOM, KTORÝ SOM. A ďalej riekol: Takto povieš synom Izraelovým: SOM ma poslal k vám. A ešte riekol Boh Mojžišovi: Takto povieš synom Izraelovým: Hospodin, Boh vašich otcov, Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakobov, ma poslal k vám. Toto je moje meno na veky, a to je moja pamiatka z pokolenia na pokolenie.

2. Mojžišova 3:13-15

V tomto článku sa znova vraciame k téme Božích mien. Ide o pokračovanie toho, o čom sme písali v predchádzajúcom článku. Tu sa zamyslíme nad dvoma Božími menami, ktoré sú v Písme asi najviac používané a nachádzame ich v Starej zmluve. Jedno je *Jahve* (alebo *Jehova*) a druhé je *El Šadaj*. Pozrieme sa na ne aj ako tí, ktorí radi skúmajú biblický text, a preto sa pozrieme aj do pôvodných jazykov. Pritom by sme chceli vidieť hlavne to, ako sú tieto mená použité v spojení s históriou izraelského národa a v spojení s nami, veriacimi z pohanov.

Boh sám sa dal ľuďom poznať aj cez svoje mená. Robí to preto, lebo je osobný a pretože má svoj charakter, má svoju identitu a chce, aby sme ho poznali. Takýto vzťah medzi Bohom a človekom je už od samého začiatku. Boh, ktorý človeka stvoril, ho nenechal len tak, nenechal ho odkázaného samého na seba. Zjavuje sa mu aj skrze svoje mená.

Všetko, čo Boh robí, hovorí o ňom. A aj sám o sebe hovorí, kto je a aký je. Takto o ňom môžeme vedieť a poznať ho ako osobu a môžeme poznať jeho charakter. Od prvých stránok Biblie vieme, že On je Stvoriteľ a On je Spasiteľ. Je ten, ktorý dáva dažď, je ten, ktorý udržuje celý vesmír pohromade, je ten, ktorý dohliada na vrabca. Je ten, ktorý má spočítané vlasy na našej hlave. Zjavil svoje meno, aby odhalil, aký je jeho vzťah k nám ľuďom.

Jahve alebo Jehova

Božie meno, ktoré sa vyslovuje *Jahve* alebo *Jehova* – to sú v Starej zmluve v hebrejskom jazyku štyri písmená JHVH, alebo tzv. tetragram. Židia si nedovolili vyslovovať Božie meno, a tak sa jeho výslovnosť nezachovala. Hebrejčina nemá samohlásky a preto ich do tetragramu z hľadiska výslovnosti nevieme doplniť. Osobne sa prikláňam k výslovnosti JHVH ako *Jahve*, lebo napríklad v Septuaginte, ktorá bola napísaná po grécky, na mieste, kde stál tetragram JHVH, je použité meno *Jahve*. V gréčtine je tým zachovaný zvuk mena JHVH. Samozrejme že to nie je dôkaz pre takúto výslovnosť, ale z hľadiska výslovnosti JHVH sa prikláňam k menu *Jahve*. Pri skúmaní otázky výslovnosti JHVH si pritom musíme dať pozor, lebo nie je podstatný zvuk JHVH, ale pod-

statný je význam tohto mena. Židia, keď majú vysloviť toto Božie meno (JHVH), tak povedia *Adonai* (Pán). Používame preklad Biblie od prof. Roháčka a on prekladá meno, o ktorom práve hovoríme – meno *Jahve*, menom *Hospodin*. Tak je tomu aj v kralickom preklade Písma z roku 1613.

Boh tým, že sám zjavuje svoje meno, dáva priestor na to, aby sme k nemu mohli pristupovať, volať na neho a vzývať ho. Boh chce, aby sme ho vzývali, chce, aby sme vzývali Jeho meno, chce, aby sme k nemu prichádzali, aby sme ho oslovovali. Boh, ktorý má meno, je osobný Boh a záleží mu na ľuďoch.

Mojžiš pásol stádo svojho svokra Jetru a zrazu videl úkaz, ktorý bol pre neho veľmi zaujímavý. Uvidel horiaci ker, ktorý horel, ale nezhorel. Pristúpil k nemu a tu sa stretol s Bohom, ktorý mu dáva úlohu vyviest' izraelský národ z egyptského otroctva. Mojžiš si uvedomuje, aké ťažké to je, a tak si žiada niečo pre potvrdenie toho, že prichádza v poverení Boha, aby mu ľudia uverili. Možno by sme čakali, že mu Boh povie: Povedz im, že ťa posielala Boh Vysloboditeľ. Božia inštrukcia však bola: Povedz im, že ťa posielala: *Som, ktorý som*. Prečo práve týmto menom sa nechal Boh poznať Mojžišovi a izraelskému národu?

V Druhej knihe Mojžišovej čítame nasledovný text: „*A ďalej hovoril Boh Mojžišovi a riekol mu: Ja som Hospodin! Ukázal som sa Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi pod menom Silný Boh všemohúci, ale svojím menom Hospodin som im nebol známy*“ (2. Mojžišova 6:2-3).

Tento text hovorí, že Boh nebol Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi neznámy, ale že nepoznali svojho Boha pod menom

Hospodin (Jahve). Oni ho poznali pod iným menom. Keď máme správne vykladať tento text, tak musíme povedať, že oni nepoznali plný význam tohto mena, nepoznali plnosť toho, čo toto meno pre nich má znamenať. Keď sa Abrahám chystá obetovať svojho syna Izáka, Boh sa mu zjavil pod menom Jehova-Jireh, teda ako *Boh, ktorý vidí*, alebo *Boh, ktorý uvidí*, alebo *Boh, ktorý opatrí* (Genezis 22:14 „*A Abrahám nazval meno toho miesta: Jehova-jireh <Hospodin-uvídi alebo opatrí>, ako sa hovorí do dnes: Na vrchu Hospodinovom sa uvidí*“).

Na tomto mieste je uvedené Božie meno *Jahve-Jireh*, čo hovorí o tom, že meno *Jahve* im nebolo neznáme, ale izraelskému národu nebola ešte známa plnosť jeho významu. Akým menom sa ešte zjavoval Boh Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi? Zjavoval sa im menom *El Šadaj*, čo znamená *Silný Boh všemohúci*.

Keď sa pozrieme na históriu, na dobu, keď izraelský národ bol ešte len na začiatku, v podstate u Abraháma, kedy bol ešte len v počte jedného muža, teda v podstate ešte len v plienkach, už vtedy dostal zaslúbenia o tom, že bude veľkým národom. Boh, aby potvrdil svoje zaslúbenie (rozmnožím a požehnám vás), zjavoval sa im menom *El Šadaj* – (Ja som ten) *Silný Boh všemohúci*. Takto, pod týmto menom ho poznali. Abrahám dostal zaslúbenie, že bude z neho veľký národ. Toto zaslúbenie sa neskôr opakovalo aj u Jakoba. Či nenaplnil Boh, *El Šadaj*, aj požehnanie Izákovi a Jakobovi, ktorého nakoniec rozplodil a rozmnožil? Dnes vieme, že Hospodin (Jahve) svoj sľub splnil, pretože On je mocný, aby to, čo povedal, aj dosiahol a dokázal (pozri napríklad Rímskym

4:21). Takže týmto menom sa Boh zjavil Izraelu na začiatku.

Keď listujeme v Biblii, tak zisťujeme, že meno El Šadaj v nej stojí rovnocenne s menom Jahve. Dokonca je to tak uvedené aj v jednom verši (v pôvodnom jazyku; a je to konkrétne verš 2. Mojžišova 6:3).

El Šadaj

Meno *El Šadaj* je zložené z mena Boha *El* a slova *Šadaj*. Aký je význam mena *El Šadaj*? Z biblického pohľadu môžeme hovoriť o štyroch významoch tohto mena a to hlavne podľa slova „Šadaj“. Význam tohto mena závisí od koreňa slova *šadaj*, z ktorého toto Božie meno odvodzujeme. Ak vychádzame z koreňa *šádá*, čo znamená *mocný*, tak potom *El Šadaj* znamená *Boh mocný a silný*. Ale sú ešte možné ďalšie tri varianty. Druhá možnosť je tá, že toto meno znamená *Boh hrozný, strašný*. Tretia varianta vychádza z toho, že *šadaj* je zložené zo slov *še* a *daj*, a potom *El Šadaj* znamená: *Boh, ktorý je dostatočný*. Štvrtý význam môže byť ten, že slovo *šadaj* vychádza z hebrejského slova „šad“, ktorého význam je niečo ako *prsia*. A to je zaujímavé, lebo na niektoré verše by to sedelo, pretože v nich meno *El Šadaj* je spomínané v súvislosti, kedy sa niečo má rozmnožiť a rozplodiť, keď sa má niečo, ako napríklad izraelský národ, vyživovať a Hospodin bol k nim ako ten, kto im dával potrebnú výživu.

Keď sa Boh zjavil Mojžišovi v horiacom kre, Izrael už nie je malým národom a týmto okamihom v jeho histórii, v jeho živote, nastáva nová etapa. Izraelský národ sa už počíta na milióny. Bývajú v Egypte a sú v podstate národom v ná-

rode. Izraelský národ, i keď je v otroctve, je istým spôsobom chránený tým, že sa nachádza v Egyptskej zemi, ktorá je veľmi silná, má silnú ekonomiku, rozvinuté poľnohospodárstvo, silnú armádu, teda má istým spôsobom aj určité istoty. Teraz však pre Izrael nastáva obdobie, keď musí ísť na púšť, kde nie je ani armáda, ktorá by ich chránila, nie je tam žiadna potrava, ktorá by vychádzala z egyptského poľnohospodárskeho systému, na ktorý boli doteraz zvyknutý. Prichádza etapa, kedy sa izraelský národ musí odpojiť od závislosti na Egypte.

Čo videl Mojžiš, keď stretol Hospodina? Videl horiaci krík. Videl krík, ktorý horel, ale nezhorel. Boh sa zjavuje Mojžišovi a Mojžiš aj v tom kre (ktorý horí a nezhorí) vidí, že Boh je sebestačný, lebo oheň horí a nepotrebuje nič k tomu, aby horel. V tejto situácii vidí aj to, že Boh nepotrebuje nič pre svoju existenciu, nič pre to, aby existoval – On je samoexistujúci. Práve toto potrebujú Izraelci počuť. Potrebujú počuť, že je tu Hospodin, na ktorého budú spoliehať, ktorý sa o nich postará. Keď budú na púšti a už nebude ničoho ľudského, čoho by sa mohli chytiť, bude už len tak, že len On sa bude o nich starať a bude to len On, ktorý sa o nich aj postará. Takto sa na začiatku tejto novej etapy dal Hospodin poznať najprv Mojžišovi a potom celému izraelskému národu. Izrael prechádza zo závislosti od Egypta k nezávislosti od Egypta a prechádza k závislosti od Hospodina, k závislosti od Boha Jahve, ktorý je samoexistujúci a sebestačný.

Boh Mojžišovi ďalej hovorí: „*Preto povedz synom Izraelovým: Ja som Hospodin a vyvediem vás zpod ťažkých robôt Egyptanov a vytrhnem vás z ich otrockej*

služby a vyslobodím vás vystretým ramenom a veľkými súdy. A vezmem si vás za ľud a budem vám Bohom, a zviete, že ja som Hospodin, váš Boh, ktorý vás vyviedol zpod ťažkých robôt Egyptanov. A vovediem vás do zeme, vzhľadom na ktorú som prisahajúc pozdvihol svoju ruku, že ju dám Abrahámovi, Izákovi a Jakobovi, a dám ju vám, aby bola vaším vlastníctvom, ja Hospodin!“ (2. Mojžišova 6:6-8). Toto všetko Boh Mojžišovi a izraelskému ľudu sľubuje a zapečatuje ich svojím menom, teda tým, kým On je. Hovorí im: Ja vám toto sľubujem a ja som Boh, ktorý toto všetko dokáže naplniť a splniť. S týmto Mojžiš prišiel k izraelskému národu. Prišiel k nim s menom, cez ktoré sa im Boh dal nanovo poznať.

Urobme malé zhrnutie: Boh sa dáva poznať Izraelu svojím menom. Prvé meno, ktoré poznali, bolo *El Šadaj*, ktorého význam je: *Boh silný, Boh všemocný*. Potom sa im dal poznať menom *Jahve*, teda: *Som, ktorý som*; Boh nekonečný, sebestačný, samoexistujúci. Bol im potešením, povzbudením a skutočným zaopatrením v čase, keď boli v kríze, alebo keď nemali čo jesť. Hospodin splnil to, čo im zaslúbil. V ďalšom sa na Božie mená poďme pozrieť do Novej zmluvy.

Božie meno v Novom zákone

Boh sa dal izraelskému národu poznať aj skrže svoje meno. V Novej zmluve, kedy Slovo sa stalo telom a Boh prebýva medzi nami, je zjavenie Boha omnoho plnšie.

„*A hoci učinil tak mnoho divov pred nimi, neverili v neho, aby sa naplnilo slovo proroka Izaiáša, ktoré povedal: Pane, kto uveril našej kázni? A rameno Pánovo komu je zjavené? Preto nemohli veriť,*

že zase povedal Izaiáš: Oslepil ich oči a zatvrdil ich srdce, aby očami nevideli, srdcom nerozumeli a neobrátili sa, aby som ich neuzdravil. To povedal Izaiáš, keď videl jeho slávu a hovoril o ňom“ (Ján 12:37-41). Apoštol Ján píše o zjavení, ktoré mal prorok Izaiáš.

Izaiášovi sa zjavil Boh ako Jahve a boli to slová, ktoré sa týkali udalostí jeho doby. Ale boli to slová, ktoré boli aj prorocké, ktoré sa naplnili za čias Pána Ježiša Krista. Pán Ježiš, istým spôsobom, mohli by sme povedať, že sa v novozmluvnej dobe zjavuje ako *Som, ktorý som* a ako ten, ktorý sa zjavil Izaiášovi a oni mohli poznať slávu Boha aj skrže Ježiša Krista. Povedal im to otvorene: „*Nuž povedal som vám, že zomriete vo svojich hriechoch; lebo ak neuveríte, že ja som, zomriete vo svojich hriechoch*“ (Ján 8:24).

Pán Ježiš sa im dal poznať menom: *Ja som*. V gréčtine je to „*ego emi*“, ale je to preklad mena, ktorým sa Boh dáva poznať Mojžišovi na púšti pri horiacom kre, kedy mu povedal: *Som, ktorý som* – Ja som; Som ja. Hovorí im to ešte aj vo verši: „*Ježiš im povedal: Amen, amen vám hovorím, že prv než bol Abrahám, som ja*“ (Ján 8:59). Predstavuje sa Božím menom, tým, ktoré zaznelo Mojžišovi pri horiacom kre a ktoré poznal aj Izrael, preto Židia dobre rozumeli tomu, čo im hovorí.

Keď bolo blízko ukrižovania a Judáš už vedie skupinu zákoníkov, farizeov a ľudí, ktorí sú ozbrojení a idú zajať Ježiša, nastala situácia, ktorá je opísaná v osemnástej kapitole Evanjelia podľa Jána: „*A tak Ježiš vediac všetko, čo malo prísť na neho, vyšiel a povedal im: Koho hľadáte? A oni mu odpovedali: Ježiša Nazarejského. Na to im povedal Ježiš: Ja som.*“

(Ján 18:4-5). Pán Ježiš sa im opäť necháva poznať menom *Ja som*, a opäť ako *Hospodin, Boh, ktorý je, ktorý bol a ktorý bude*, ktorý nemá počiatok ani koniec.

Pán Ježiš povedal iba slová: *Ja som* a oni sa museli skloniť pred ním, pred týmto menom – cúvli dozadu a padli na zem. Raz príde aj ten čas, keď sa pred ním skloní každé koleno. Boh, ako zjavuje Písmo, sa nemení, je stály, je večný a môžeme sa na to spoľahnúť.

Môžeme vedieť a poznať, že Hospodin, náš Boh, má mená a svojimi menami

sa zjavoval a zjavuje ľuďom a jeho meno má svoj význam a moc. Môžeme byť povzbudení aj menom *El Šadaj – Boh, ktorý je silný, mocný* a menom *Jahve – Som, ktorý som*; Boh, ktorý nemá počiatok a nemá ani koniec; Boh, ktorý bol, ktorý je a ktorý bude. On je verný, stály, a to, čo raz vyšlo z jeho úst, sa nezmení. Zaslúbil, že zachráni svoj ľud a z jeho ruky ich nikto nevytrhne (Ján 10:28-29). To nech je pre nás povzbudením do našich každodenných zápasov a kresťanského rastu.

Peter Jurčo

Dávidove žalmy

Druhá kniha Knihy Žalmov

*Bohom sa budem chváliť, jeho slovom; na Boha sa nadejem; nebudem sa báť.
Čo mi môže urobiť telo?*

Žalm 56:5

Sme v Druhej knihe Knihy Žalmov a pred sebou máme Žalm 56, ktorý bol napísaný v čase, keď Dávida zajali Filištiníci v Gáte. Tento žalm patrí do skupiny žalmov, ktoré sa vzťahujú na súženia, ktoré prežíva Dávid vo svojom živote.

Prvou skupinou žalmov v tejto knihe sú Kórachovské žalmy a sú to žalmy 42 až 49. Potom nasleduje Žalm 50, jeho autorom je Azaf a je to žalm o druhom príchode Krista. Druhou skupinou sú Žalmy 51 až 71 a ich autorom je Dávid. Druhá kniha je ukončená Žalmom 72, ktorého autorom je Šalamún. Najväčšou skupinou v tejto knihe je skupina Dávidových žalmov. Pri niektorých žalmoch tejto skupiny nemáme uvedené meno toho, kto ich napísal, ale bol to pravdepodobne Dávid, lebo Nový zákon naňho zvykne odkazovať, keď hovorí o Žalmoch.

Skupine Dávidových žalmov sa budeme venovať v dvoch článkoch. V tomto článku bude náš pohľad viac historicko-biblický a v ďalšom článku sa zameriame viac na doktrínalno-biblický pohľad. Teraz sa teda pozrieme na Dávidove žalmy v Druhej knihe Knihy Žalmov z historického pohľadu a všimneme si okolnosti, za akých boli Dávidove žalmy napísané alebo pri akej príležitosti boli napísané.

Načrtnime Dávidov život

Ukážeme na niektoré veľmi významné roky v živote Dávida, aby sme uvideli,

v akom období jeho života boli jednotlivé žalmy napísané.

- *Kolko rokov žil Dávid?* Žil 70 rokov.
- *Kolko rokov Dávid vládol?* Vládol štyridsať rokov.
- *Kolko mal rokov, keď začal vládnuť?* Tridsať.
- *Kolko rokov vládol len nad Judskom?* Sedem rokov.
- *Kolko rokov mal Dávid, keď bol prorokom Samuelom pomazaný za kráľa?* Mal jedenásť alebo dvanásť rokov. Bol teda ešte mládenček. Narodil sa v roku 1041 pred Kristom a bol pomazaný v roku 1029 pred Kristom.
- *O kolko rokov bol Saul starší od Dávida?* Približne o 42 rokov, lebo Saul sa narodil v roku 1083.
- *Kedy sa stretáva Dávid so Saulom?* Dávid asi od svojich dvanástich rokov prichádza k Saulovi. Nie je u neho stále (natrvalo). Prichádza k Saulovi, keď ho zavolajú a po čase sa vracia späť domov.
- *Kolko rokov mal Dávid, keď bojoval s Goliášom?* Asi devätnásť. 19-ročný zápasil s Goliášom, a to v roku 1021, v ktorom bola vojna. Dávid v tomto období chodí k Saulovi na dvor a hráva mu na harfe.
- *Čo sa deje v živote Dávida potom, ako zabije Goliáša?* Saul si ho vezme k sebe a všetko je v živote Dávida dobré alebo relatívne dobré. Vedie Saulovo vojsko, šíria sa o ňom dobré chýry, spievajú o ňom piesne (*Saul zabil tisíce a Dávid desaťtisíce*). Toto trvá do dvadsiateho štvrtého roku jeho života. Tento rok je dôležitým okamihom v živote Dávida (1. Samuelova 19:10).
- *Čo sa udeje, keď má Dávid 24 rokov?* Saul hodí po ňom kópiu, chce Dávida zabiť. Toto sa stalo viac krát.

• *Čo sa po hodení kópiou ešte udialo?* Saul poslal poslov do domu Dávidovho, aby ho vystriehli a ráno zabili (1. Samuelova 19:11).

• *Ako sa vtedy Dávid zachráni?* Bol so svojou manželkou, ktorá ho pred týmto úkladom varovala. Spustila ho oknom, Dávid utiekol a zachránil sa. Jeho manželka (Míchal') vložila modlu domácich bohov a koziu kožušinu do postele (1. Samuelova 19:12-13). A toto je kontext Žalmu 59.

• *Čo sa po tejto udalosti deje ďalej?* Po tomto je Dávid na úteku a keď má 25 rokov zomiera Samuel. Táto udalosť, smrť proroka Samuela, je veľmi dôležitý údaj. Väčšina Dávidových žalmov tejto skupiny z Druhej knihy bola napísaná v krátkom rozmedzí pred smrťou a po smrti Samuela. Bolo to obdobie, v ktorom sa Dávid dostal do najťažších chvíľ svojho života. Toto obdobie je obdobím veľkej „hustoty“ Dávidových žalmov. Nebolo to tak, že Dávid si sedel doma pri harfe a niečo ho napadlo, niečo mu zišlo na myseľ a napísal žalm ako relax. Boh na neho pritlačil a usmernil ho Svätým Duchom, aby napísal to, čo bude potrebné a užitočné. Všetky žalmy tejto skupiny majú spoločnú črtu, ktorú v nich môžeme vidieť: Na Dávida dolieha tlak. Je v ňom napätie a strach z nepriateľov, ktorí ho obkľučujú, ale Dávid sa utieka k Bohu. Ďalším medzníkom v živote Dávida je 28. rok jeho života.

• *Ku komu utečie Dávid, keď má 28 rokov?* K filištínskemu kniežatú Achišovi a u neho pobudne rok a 4 mesiace. Cez toto obdobie je teda vo Filištínsku.

• *Čo sa udeje, keď má Dávid 30 rokov?* Keď má Dávid 30 rokov, končí 1. kniha Samuelova tým, že Saul, aj so svojimi synmi, je zabitý vo vojne.

- *O čom je 1. kniha Samuelova? Ktoré dve postavy sú v tejto knihe význačné?* Najskôr opisuje narodenie Samuela ako proroka, a potom opisuje udalosti okolo kráľa Saula. Prvou význačnou postavou je teda Saul a druhou Dávid, ktorému je venovaná druhá časť 1. knihy Samuelovej. Môžeme povedať, že v celej tejto knihe je opis toho, ako Dávid ide na kráľovský trón a jeho cesta na trón je cesta cez boje a utrpenia.
- *Koho opisuje 2. kniha Samuelova? Kráľa Dávida.*
- *Aká kniha nasleduje v Biblii po knihách Samuelových?* Je to 1. kniha Kráľov, ktorá v prvej svojej polovici hovorí o kráľovi Šalamúnovi.

Pozrime sa ešte na ďalšiu časť života Dávida

Dávid vládol sedem rokov v Judsku (Judskému kmeňu) a po týchto rokoch ho ustanovili za kráľa nad celým Izraelom. V jeho živote je ešte jedna ďalšia často spomínaná udalosť. Bol to príbeh o tom, ako zhrešil s Batšebou. Nevieme presne, koľko mal rokov, keď zhrešil. Je možné, že to bolo medzi jeho 48. až 58. rokom života, a preto nevieme ani, kedy sa narodil Šalamún. Nevieme ani to, koľko mal Šalamún rokov, keď zomrel i keď vieme, že vládol 40 rokov a vieme tiež, v ktorom roku začal vládnuť.

Dávid zhrší a potom sa neskôr narodí Šalamún. Približne o nejakých 6 – 7 rokov sa prejaví ovocie tohto Dávidovho hriechu a pýtame sa:

Aké je ovocie z tohto Dávidovho skutku?

Absolón. Dávid je opäť na úteku. Uteká preč z Jeruzalema, pred Absolónom. Opäť! Dávid uteká, ako utekal pred Saulom. Opäť je prenasledovaný

a skrýva sa na mnohých miestach Judskej púšti.

Vráťme sa do 19. kapitoly 1. Samuelovej. Vtedy Dávid uteká k Samuelovi – vtedy má 24 rokov, to znamená, že je to tesne pred smrťou Samuela (1 rok). Potom prichádza do Nóba ku kňazovi Achimelechovi. Tam nastane situácia, ktorú spomína aj Pán Ježiš. Dávid si od Achimelecha vypýta chleby predloženia (1. Samuelova 21:1-6). Achimelech mu dá chleby a dá mu ešte aj meč Goliáša Filištínskeho (1. Samuelova 21:9). U Achimelecha sa Dávid stretáva s mužom menom Doég Edomský, ktorý bol najzmožnejším pastierom, ktorých Saul mal (1. Samuelova 21:7). Tento sa mu stane zradcom a v Druhej knihe nachádzame žalmy napísané práve pod vplyvom tohto. Dávid odchádza od Abimilecha a prichádza k Achišovi, kráľovi mesta Gát (1. Samuelova 21:10). Uteká pred Saulom, utieka sa do filištínskeho mesta a táto situácia sa odráža v Žalme 56. (O tejto situácii je už spomínané aj prv, a to v Žalme 34).

Z mesta Gát odchádza Dávid do jaskyne Adullam (1. Samuelova 22:1). Toto, keď sa dostáva do jaskyne, v ktorej sa skrýval, je opísané v Žalme 57. Odtiaľto potom odišiel a medzitým k Saulovi príde Doég Edomský a povie mu o tom, ako bol Dávid u kňaza Achimelecha. Saul nechá zabiť všetkých kňazov Nóba. Zaujímavé ale je, že služobníci kráľovi nechceli vystrieť svoju ruku a oboriť sa na kňazov Hospodinových. Vtedy kráľ Saul povedal Doegovi: *Obráť sa ty a obor sa na kňazov.* A Doég Edomský sa sám oboril na kňazov a zabil toho dňa 85 mužov, ktorí nosili ľanový efod (1. Samuelova 22:17-18). Zachránil sa

iba jediný syn Abimelecha, ktorý utiekol k Dávidovi. Dávid po tom, ako sa dozvie o tejto vražde, napíše Žalm 52. Edomci historicky boli v línii obrovského nepriateľstva voči Božiemu ľudu Starej zmluvy. A v tomto prípade to vidíme na Doégovi Edomskom.

Čo sa udeje ďalej v živote Dávida?

Pretože ukazujeme, že ťažisko Druhej knihy je práve v tomto období Dávidovho života, pozrime sa do Žalmu 54 a do 1. Samuelovej 23:19 „*Ale potom odišli Zifänia hore k Saulovi do Gibey a povedali: Či sa Dávid neskrýva u nás na pevných miestach v lese, na vršku Hachile, ktorý je z pravej strany púšte?*“ Zifänia boli Judejci, ale nemali radi Dávida a dvakrát ho zradili (1. Samuelova 26:1). Vtedy vznikol Žalm 54. Vidíme, ako sa to kopí do obdobia okolo 24. roku veku Dávida, okolo smrti Samuela (1. Samuelova 25:1) a vidíme aj to, že niektoré udalosti sú si podobné a preto sa niektorí domnievajú, že niektoré žalmy mohli byť zložené aj neskôr, ako ich iní datujú. Žalm 34 je podobný so Žalmom 57 a tiež so Žalmom 142. Podobne aj Žalm 51 je podobný so Žalmom 3 a 7, ktoré spadajú do času, keď sa Absolón postaví proti Dávidovi, svojmu otcovi a Dávid musí utiecť. Dávid, keď písal tieto žalmy, nachádzal sa v obrovských súženiach, prenasledovaniach a takáto situácia sa u neho v tomto období zopakuje často.

V Dávidových žalmoch Druhej knihy vidíme vieru, ktorá zápasí, učí sa vystierať na Boha. Dávid je tu veľmi

prestrašený. V žalmoch z neskoršieho obdobia jeho života už cítiť pevnosť jeho viery. Keď si pozrieme Žalm 5 alebo Žalm 7, vnímame, že ich jazyk je celkom iný od jazyka žalmov, ktoré sa nachádzajú v Druhej knihe Knihy Žalmov. V Žalmoch 3 a 7 vidieť už dospelú Dávidovu vieru.

Neskôr je Dávid človek, ktorý – áno, bojí sa, zápasí, ale už má skúsenosť. Naša viera rastie aj skúsenosťou. Tým, že niečo sme s Pánom skúsili, boli sme už v podobnej situácii, vedeli sme, čo je to byť prenasledovaný, v ťažkostiach a teraz, keď sa to znovu vráti, tak si spomenieme – Pán mi vtedy pomohol, Pán sa dokázal pri mne a opäť to urobí.

Čo sa z tohto, čo tu vidíme a čítame, môžeme naučiť? Môžeme sa naučiť, že potrebujeme vedieť čítať grafický jazyk, ktorý je tu často metaforicky. Často krát vidíme, že keď hovorí o nepriateľoch, myslí na jedného človeka a niekedy myslí na celú Saulovu armádu. Niekedy situáciu opisuje veľmi silným jazykom preto, aby urobil dojem. Ale realita je taká, že text musíme čítať v kontexte a zapamätajme si, že keď čítame žalmy, čítajme ich v historickom kontexte. Zistíme čo najviac o tom, kedy boli napísané, aby sme mohli čo najviac z nich porozumieť. Ďalšia vec je tá, že tieto Dávidove žalmy majú spoločné pozadie a nečudo, že Druhá kniha Knihy Žalmov má spoločnú otázku – otázku nepriateľstva. (Tejto otázke sa ale budeme venovať vo zvláštnom článku. Pozri ďalej.)

A vyjde prútik z parezu Izaiho, a mládnik z jeho koreňov poniesie ovocie.

Izaiáš 11:1

Zlorečerstvá v Dávidových žalmoch

Druhá kniha Knihy Žalmov

V tomto a v predchádzajúcom článku sa venujeme Dávidovým žalmom z Druhej knihy Knihy Žalmov. Sú to Žalmy 51 až 71 a v tejto knihe je to najväčšia skupina žalmov od jedného autora. V predchádzajúcom článku náš pohľad na tieto žalmy bol historicko-biblický a v tomto článku náš pohľad zameriame viac doktrínalno-biblicky.

Táto skupina Dávidových žalmov má jeden spoločný rys a síce, že skoro vo všetkých sa spomínajú Boží nepriatelia a volanie k Bohu, aby s nimi jednal. V predchádzajúcom článku sme uviedli dobu, v ktorej tieto žalmy boli zložené a tiež to, že v niektorých z nich je zrejmé, kto tými nepriateľmi je. V niektorých žalmoch nepriatelia sú jasne pomenovaní a v iných môžeme tušiť, kto by nimi mohol byť.

Teraz sa pozrieme na Dávidove zlorečiacie žalmy a na zlorečenie v Dávidových žalmoch. Keď čítame tieto Dávidove žalmy, čítame v nich vyjadrenia ako napríklad: „*Zahub, ó, Pane, zmiatni ich jazyk, lebo som videl násilie a rozbroj v meste*“ (Žalm 55:10); „*Nech uderí na nich smrť, čo sa nenazdajú, aby živí zostúpili do pekla, pretože je všelijaká nešľachetnosť v ich príbytku, v ich srdci*“ (Žalm 55:16). Je to zlorečenie, a je to zlorečenie nepriateľom Božím, ktoré Dávid robí. Sú to strašné slová, ktoré Dávid vyslovuje a čo praje nepriateľom: „*Bože, povyvaluj ich zuby v ich ústach, vylám tie črenové zuby mladých ľvov, ó, Hospodine! Nech sa rozlejú ako voda, ktorá sa rozplýva a mizne. A keby niekto z nich natiahol lučište a naložil svoje šípy, nech sú, ako čo by boli porezané! Nech sú ako slimák, ktorý sa rozplýva a ide ta; ako mŕtvy plod ženy, nech tak neuvidia slnka!*“

Strašné opisy, ktoré im Dávid praje – a tak nech neuvidia slnka! – zlorečenia, o ktorých teraz hovoríme, sú možno problémom pre tých, ktorí čítajú Bib-

liu prvý krát, alebo pre tých, ktorí len nedávno začali spoznávať Pána. Pýtajú sa, ako je toto možné? Ako môže Dávid takto zlorečiť a byť pritom Božím mužom? „*Nezľutuj sa nad niktorým z vierolomníkov, páchajúcich nepravosť*“ (Žalm 59:6). Nie je to tak, že sa máme modliť aj za nepriateľov, aby sa Boh zľutoval a dal im spasenie? A v tomto žalme Dávid žiada, aby sa Boh nezľutoval nad niektorým z tých, ktorí páchajú nepravosť. A ďalej:

„*Boh mojej milosti ma predíde. Boh mi dá vidieť pomstu nad mojimi nepriateľmi, ktorí ma strežú*“ (Žalm 59:11). A v ďalšom verši: „*Nepobi ich, aby nezabudol môj ľud. Spôsob to vo svojej moci, aby sa túlali a poníž ich, ty, náš štítu, náš Pane!*“ Zlorečenie ide veľmi ďaleko, lebo hovorí: To by bolo málo, keby si ich len tak odpratal zo Zeme. Poníž ich predtým, a tak ich skáraj ešte pred smrťou, aby boli živým divadlom pre ľudí.

„*Pre hriech svojich úst, pre slovo svojich rtov nech sú lapení vo svojej pýche a pre kliatbu a pre lož, ktorú rozprávajú*“ (Žalm 59:13).

„Učiň koniec vo svojom prchkom hneve, učiň im koniec, tak aby ich nebolo“ (Žalm 59:14).

„Nech sa túlajú za pokrmom, a ak sa nenasýtia, nech tak nocujú“ (Žalm 59:16). To sú vyhlásenia, ktoré mnohých môžu šokovať, ale ich nachádzame obzvlášť v tejto skupine žalmov.

„Pobití budete všetci, koľko vás je. Budete ako nachýlená stena ako navalený múr“ (Žalm 62:4). Takéto slová čítame ďalej aj v Žalmoch 68, 69 a aj v 71.

„Vylej na nich svoj prudký hnev, a nech ich dosiahne páľa tvojho hnevu!“ (Žalm 69:25).

„Nech sa hanbia a zhynú, ktorí útočia na moju dušu! Nech sa pokryjú hanbou a studom ako rúchom tí, ktorí hľadajú moje zlé“ (Žalm 71:13).

Strašné opisy súdu. Očividne to, čo tu čítame, nás šokuje. Vidíme však, aké strašné je byť Božím nepriateľom? Takmer v každom žalme z tejto skupiny nachádzame takéto zlorečenia. Celé 3 žalmy – Žalm 35, 69 a 109, sú zlorečiacie žalmy. Minimálne 16 iných žalmov obsahuje takéto zlorečiacie verše alebo celé zlorečiacie state. Väčšinu z nich samozrejme, by sme našli tu, v tejto skupine Dávidových žalmov. Musíme sa preto k tomuto všetkému vedieť správne postaviť.

Dostávame sa k otázke: Ako zosúladiť tieto zlorečenia s tým, čo je uvedené v Novej zmluve? Napríklad: „Počuli ste, že bolo povedané: Milovať budeš svojho bližného a nenávidieť budeš svojho nepriateľa. Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov; dobrorečte tým, ktorí vás preklínajú; čiňte dobre tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vás potupujú a prenasledujú“ (Matúš 5:43-

44). Nečítame v Novej zmluve, aby sme sa neodplácali zlým za zlé, ale dobrým za zlé? „Hľadte, aby niekto neoplatil niekomu zlým za zlé, ale sa vždycky žehnajte za tým, čo je dobré i pre vás navzájom i pre všetkých“ (1. Tesalonickým 5:15), alebo: „A tak keď je hladný tvoj nepriateľ, nakrm ho; keď je smädný, napoj ho; lebo to robiac zhrnieš žeravé uhlie na jeho hlavu. Nedaj sa premáhať zlému, ale premáhaj dobrým zlým“ (Rímskym 12:20-21). Alebo v Lukášovi 9:54-56, v ktorom Pán Ježiš pokarhal svojich učeníkov, ktorí chceli privolať oheň na samárčanov a hovorí im: „Neviete, čieho ste vy ducha; lebo Syn človeka neprišiel zahubiť ľudské duše, ale spasit“.

Ako toto zosúladiť so žalmami? Ako tieto verše z Nového zákona dáme do súladu s tým, čo čítame v zlorečiacich žalmoch? Sú ľudia, kresťania, ktorí povedia: Nuž, Starý zákon dnes pre nás neplatí a preto je to pre nás vyriešené. Ale títo potom musia vysvetliť iné texty, ktoré jasne hovoria, že Nový zákon je kompletne vybudovaný na Starom zákone (napríklad: celé niektoré epištoly, ako list Rímskym; celé kázne v Matúšovi a ďalšie) a pritom všetkom okrem mesiášskych žalmov 1, 22, 110 a 118 najviac citované žalmy v Novom zákone sú žalmy, v ktorých sú zlorečenia a sú to Žalmy 35, 69 a 109. Sú to všetko zlorečiacie žalmy.

Takže riešením nie je povedať, že Starý zákon pre nás neplatí alebo má menšiu hodnotu. Veď Každé Písmo vdýchnuté Bohom je užitočné... a vieme, že všetko, čo bolo napísané, bolo napísané pre našu potechu, aby sme mali potešenie z Písem (2. Timoteovi 3:16; Rímskym 15:4; 1. Korinským 10:11).

Takto povedať, že Starý zákon pre nás neplatí, by bolo ľahké riešenie pre tých, ktorí neštudujú Písmo ako by mali, alebo pre tých, ktorí robia zle voči Božiemu Slovu a podkopávajú moc Božieho Slova. Keďže vidíme, že zlorečiace žalmy boli použité v Novom zákone pre vzdelanie cirkvi, musí preto existovať spôsob, ako toto všetko zosúladiť tak, aby sme nimi boli zbudovaní, a aby Boh bol ukázaný v pravom svetle. Takže ako túto celú vec vyriešime?

Pozrime sa najprv na Dávida, ktorý je autorom týchto žalmov. Historické knihy, ani Kniha Žalmov nikde nepredstavujú Dávida ako niekoho, ktorý by zlorečil a ničil nepriateľov len tak zľahka či zo zvyku. Slová zlorečenia sú v Dávidových žalmoch uvedené/napísané, ale položíme si otázku: *Ktoré z nich naozaj Dávid uskutočnil?* Pozrime sa napríklad na Saula, na kráľa, ktorý odpadol od Boha a spomeňme si, koľkokrát mal Dávid šancu zabiť ho? Mal tú šancu, ale neurobil to! Koľkokrát Dávid mal šancu zabiť muža, ktorý sa mu rúhal ako bezbožník a ponižoval Dávida? Dokonca mohol tak urobiť ako kráľ, ale neurobil toho.

Dokonca ani z Knihy Žalmov nemôžeme Dávidovi prisúdiť, žeby bol ako muž viery krvilačný pomsty. Toto zaiste tie žalmy nevyjadrujú. Dávid je predstavený ako muž, ktorý sa bojí Boha.

Dávid sa tiež nepustí do nepriateľov, do ktorých mu Boh nenariadil sa pustiť. Naopak, čítame napríklad v Žalme 35:13, že Dávid sa modlí za svojich nepriateľov: „*kým som sa ja, keď oni boli nemocní, odieval drsným rúchom smútočným; trápil som svoju dušu pôstom a modlieval som sa v sebe*

za nich“. Podobne takto je Dávid opísaný aj v Žalme 109:4-5. V týchto veršoch môžeme prinajmenšom vidieť, že Dávid robí niečo na prospech týmto ľuďom. A to niečo robí v duchu apoštola Pavla uvedené v liste Rímskym – odpláca zlé dobrým (Rímskym 12:19). Toto sa nedá poprieť.

Musíme si preto ďalej uvedomiť, že nie je to tak, že Starý zákon učí nenávidieť svojich nepriateľov a Nový zákon učí mať ich rád. (Niektorí učitelia síce začali zneužívať niektoré starozákonné texty tak, že si prisvojili právo, ktoré dal Boh iba civilnej autorite, ale Pán Ježiš to dáva naspäť do kontextu pôvodného učenia (Matúš 5:43-44)). Nie je to tak, že Starý zákon prikazuje: „zloreč“ a Nový zákon prikazuje naopak: „dobroreč“. Starý zákon obsahuje v otázke dobrorečenia to, čo učí celý Nový zákon. Napríklad: „*Nebudeš sa mstiť ani nebudeš držať hnevu na synov svojho ľudu a milovať budeš svojho blížneho ako samého seba. Ja som Hospodin*“ (3. Mojžišova 19:18). Alebo: „*A keď bude u teba bývať pohostín, vo vašej zemi, nebudete ho trápiť. Bude vám ako zrodený doma, ako keby bol z vás, pohostín, ktorý bude pohostíniť u vás, a budeš ho milovať ako samého seba, lebo ste boli pohostínmi v Egyptskej zemi. Ja som Hospodin, váš Boh*“ (3. Mojžišova 19:33-34) a ešte verš 35: „*Neučiníte neprávosti v súde, v dlžkovej miere, vo váhe ani v dutej miere*“. Čo sa týka spravodlivosti, jednanie s cudzincami má byť rovnaké ako s Izraelcami – okrem privilégií bohoslužby, ktorá v tom čase plne nebola pre každého, ale len pre Boží ľud.

Všetky nepriateľstvá a príkazy do svätej vojny vyhladiť v Kanaáne náro-

dy, sú príkazy obmedzené na čas a sú to príkazy výslovne dané Bohom ako Jeho súd nad národmi, ktoré odmietli desaťročiami a storočiami robiť pokánie a dokonca pri príchode súdu cez Izrael nehľadajú spásu ako Ráchab. Izrael nemal mandát ísť a dobýjať kohokoľvek alebo kdekoľvek, ale mal inštrukcie a svoje vymedzené územie, ktoré mu Boh dal.

Spomíname si na Gibeonov? Gibeania falošne preľstili Izraelcov a urobili s nimi zmluvu, ale stane sa to, že neskôr Saul vo svojej horlivosti Gibeonov pozabíja a nastane sucho za dní Dávida. A otázka je – prečo prišlo sucho? Odpoveď – lebo Boh vážne zobral porušenie zmluvy a tým oni mali na rukách krv, lebo zabili tých, ktorých zabiť nemali (lebo s Gibeoncami mali uzavretú zmluvu).

Starý zákon naozaj učí to čo Nový. Niet medzi nimi v tomto rozdielu. Musíme rozlíšiť zvláštnu misiu, ktorú Boh dal Izraelu urobiť súd v Jeho mene a pod Jeho autoritou, Jeho spôsobom, pod Jeho vedením a v Jeho rozsahu. A musíme rozlíšiť medzi Izraelom ako národom pracujúcom v teokracii a musíme rozlíšiť, ako jednotlivci v národe majú medzi sebou jednať.

Ďalej si uvedomme aj to, že aj Nový zákon obsahuje zlorečenia. Našli by sme ich v Matúšovi 24. Našli by sme ich v liste Galatským, v ktorom, keď ide o duchovných nepriateľov evanjelia, je napísané *anatema*, čo znamená: prekliaty – nech je prekliaty, nech je zlorečený (Galatským 1:8-9). Sú to silné slová, ale sú tu a Písmo ich vzťahuje na každú bytosť, ktorá zvestuje prekrútené evanjelium. Podobne ďalej je uvedené

„*Ak niekto nemá rád Pána Ježiša Krista, nech je anatema. Maran atha, Náš Pán ide*“ (1. Korintským 16:22). Alebo v 2. Timoteovi 4:14 je napísané: „*Kotlár Alexander mi spôsobil mnoho zlého. Nech mu odplatí Pán podľa jeho skutkov*“.

A čo nás prekvapí hádam zo všetkého najviac, je to, čo čítame v Zjavení: „*A kričali veľkým hlasom a vraveli: Až dokedy, Samovládca, svätý a pravdivý, nesúdiš a nepomstíš našej krvi na tých, ktorí bývajú na zemi?*“ (Zjavenie 6:10). Tu je napísané, že v nebi sú ľudia, ktorí volajú o pomstu nad ľuďmi, ktorí im ublížili a pritom toto sa deje na mieste, kde nie je hriech.

Mohli by sme pridať podobné ďalšie verše, ako napríklad text o figovníku, ktorý Pán Ježiš preklial – a iné. Takže nie je pravdou povedať, a tým túto otázku jednoducho vyriešiť, že *Nový zákon učí o dobrom Bohu a Starý zákon učí o zlom Bohu*, alebo: *Jeden učí o zlorečení a druhý o požehnaní*. Nie! Vidíme, že veci nie sú také, ako sa na prvý pohľad populárne prezentujú. S týmto postojom sa pozrieme na zlorečenie v žalmoch a na zlorečiace žalmy.

Prvú vec, ktorú si v zlorečiacich žalmoch alebo v každom zlorečení, ktoré je v Biblii zapísané, musíme uvedomiť je, že je to spravodlivé zlorečenie. Preto prvou vecou je pozorovanie týchto žalmov. Nepriatelia robia Dávidovi zlé veci a to, čo hovorí Dávid, je spravodlivé. To, čo hovorí apoštol Pavol, je spravodlivé. To, čo hovorí Pán Ježiš, je spravodlivé.

Musíme sa vedieť k tomu postaviť tak, že je to spravodlivé, že Boh musí súdiť hriešnika, ktorý odmieta dobrého Boha. Toto by sme našli v Lukášovi v 18. kapitole, v ktorej je zapísané podo-

benstvo o tom, že treba sa vždycky modliť a neustávať. „*A čo by Boh nepomstil svojich vyvolených, ktorí volajú k nemu dňom i nocou, hoc aj pri nich zhovieva? Ba hovorím vám, že ich pomstí, a to skoro...*“ (verše 7-8).

Rozmýšľali sme nad veršom 7. Po čom jeho vyvolení volajú? Volajú po pomste tak, ako vdova volá k sudcovi: Pomsti ma nad tými, ktorí mi robia zle! Volajú o pomstu. Nesmieme byť kresťania, ktorí si zatvoría oči a všetko prehliadajú, alebo prekrúčia verše, alebo odtrhnú Starý zákon od Nového a tvária sa, že v Novom zákone je to inak. Nie, musíme byť ľudia, ktorí sa k Písmu stavajú čestne a priamo.

Ďalšie, čo pozorujeme v týchto žalmoch a v týchto všetkých zlorečeniach je, že odrážajú zápal Božieho ľudu za Božie kráľovstvo a za jeho spravodlivosť a vyjadrujú horlivosť Božieho ľudu k spravodlivému súdu. Toto je veľmi dôležitá vec, ktorá je týmito zlorečeniami vždy spojená. Keď sa Dávid modlí, nie je to tak, že niečo predstiera, ale jeho slová vychádzajú z hĺbky jeho srdca: „*Či nie je tak, Hospodine, že nenávidím tých, ktorí teba nenávidia? A tí, ktorí povstávajú proti tebe, sa mi ošklivia. Celou nenávisťou ich nenávidím; stali sa mi nepriateľmi. Preskúmaj ma, silný Bože, a poznaj moje srdce! Skús ma a poznaj moje myšlienky*“ (Žalm 139:21-23).

Dávid vyjadruje svoj zápal voči Božím nepriateľom, odzrkadľuje zápal, ktorý má Boh voči svojim nepriateľom. Vieme, že Boh sa hnevá na nepriateľov, ale súčasne im zhovieva, súčasne ich miluje a volá ku Kristovi. Nikdy nesmieme zabudnúť, že Boh miluje a súčasne má hnev, ktorý sa zjavuje z neba voči

každej bezbožnosti a nepravosti (Rímskym 1:18).

Takže vidíme zápal Božieho ľudu za Božie kráľovstvo, aby to, čo je podľa Boha tu bolo, a to, čo nie je podľa Boha, bolo odstránené a vyčistené. A táto myšlienka v zlorečení a zlorečiacich žalmoch je: Vyčisti, Pane, nech to tu už nie je, nech to tu už nezavadzia a nerobí neporiadok v tejto ríši. Nastol' tu svoju vládu – tak, ako vidíme aj v celom Žalme 72 („*Bože, svoje súdy daj kráľovi a svoju spravodlivosť synovi kráľovmu, aby súdil tvoj ľud v spravodlivosti a svojich biednych múdрым súdom. Vtedy donesú vrchy ľudu pokoj i vršky v spravodlivosti*“ – verše 1 až 3). Túto myšlienku v zlorečení potrebujeme vidieť. Nie je to myšlienka osobnej pomsty, ani osobného povolania súdiť a pomstiť sa, ale je to myšlienka túžby kresťana, aby Boží duchovní nepriatelia boli porazení, aby Boh zviditeľnil svoju vládu a jeho ľud, ktorý trpí, bol oslobodení od ich útlaku.

Toto potrebujeme za zlorečením vidieť. Či je to v Starom zákone, kde Boh dal mandát izraelskému ľudu urobiť súd nad národmi v Kanaáne, alebo Dávidovi nad vzbúrencami voči pomazanému kráľovi, alebo to v Novom zákone vidíme povedané oproti duchovným nepriateľom. Princíp je rovnaký: Bože, daj, aby toto tu nebolo! Napríklad apoštol Pavol si neželá, aby tu boli tí, ktorí hlásajú falošné evanjelium (Galatským 5:12).

Ďalej si máme uvedomiť, že žalmista sa modlí k Bohu, nech On sám rozsúdi vec a vykoná pomstu. Prekliatie a zlorečenie neznamená zobrať si svojvoľne do svojej ruky spravodlivosť bez povolania a úradu a sám vykonať pomstu. Znamená modlitbu: „Pane, Ty to urob, Ty si to

vybav so Saulom a s jeho družinou, Ty to vybav s týmito ľuďmi“. Žalmista sa modlí, nech to urobí Boh a nie on sám. A aj my voláme k Bohu: Pane, Ty to urob! Ty urob poriadok na tomto svete. Musíme robiť dve veci: Treba sa nám jednak modliť za človeka, za jeho spásu a o Božie zľutovanie sa nad ním a na druhej strane potrebujeme volať k Bohu: „Urob poriadok, Pane, rieš túto vec!“ Je v nás túžba, aby veci boli spravodlivo riešené, ako je v nás aj túžba, aby človek bol spasený. To odzrkadľuje Božiu túžbu, ktorá súčasne znamená spasiteľný postoj k svetu (Boh miluje človeka) a súčasne súd nad nespravodlivosťou, bezbožnosťou a hriechom. Kresťania sa majú za svojich nepriateľov modliť a žehnať im, ale súčasne vždy budú túžiť, aby všetko zlé a všetko protibožské bolo skoro odstránené. To sú dve veci, ktoré odrážajú postoj nebeského Otca a ktoré kresťania majú súčasne robiť.

Čo to konkrétne znamená pre nás?

Dnes to pre nás neznamená vykonávať fyzické pomsty na nepriateľoch. To dnes pre nás neznamená, že ako novozmluvní veriaci, kresťania, zoberieme do ruky zbraň a pôjdeme zničiť nejaké mesto, aj keď by ono bolo veľmi bezbožné. Existuje mandát štátu a spravodlivej vlády, aby urobila príslušný poriadok (Rímskym 13). Toto je ale iná téma.

Kresťania majú však aktívne mať boj v duchovnej rovine. Naše zbrane, naše voje nie sú telesné – a to je list Efezským 6. kapitola. Musíme bojovať proti mocnostiam v ponebeských oblastiach, ktoré sú tu, ktoré tu pôsobia. Máme duchovne bojovať voči ideológiám ateizmu, evolucionizmu. Musíme bojovať proti falošnému evanjeliu a voči všetké-

mu, čo podrýva Bibliu, ako liberalizmus, proti všetkým druhom protibiblických prúdov, ktoré tu na Zemi reálne sú a pôsobia. To je náš boj a je obrovský. To znamená, že sa modlíme: „Pane, odstráň to, zlikviduj to! Umlč ľuď, ktorí toto a toto hovoria.“ Súčasne sa modlíme za ich spasenie a súčasne sa modlíme, aby Boh zlikvidoval nepriateľstvo, ktoré z nich voči nám prichádza. Okolo nás je duchovný boj, v ktorom stojíme, sme jeho účastníci a v ktorom táto horlivosť, svätá horlivosť, musí byť prejavená. Jeden zo znakov toho, že sme blízko pri Pánovi, je citlivosť na duchovných nepriateľov.

Posledná vec, ktorá nám môže pomôcť porozumieť zlorečenstvám v žalmoch, je tá, že si potrebujeme uvedomiť, že Dávid bol vo zvláštnom slova zmysle Boží reprezentant. Čo to znamená? Dávid bol pomazaný za kráľa. Byť pomazaný Bohom znamenalo, že čokoľvek v Izraeli urobíte proti zbožnému kráľovi a jeho autorite, robíte proti Bohu. Teda niet divu, že keď sa niekto postaví voči kráľovi, ktorý je Pánom pomazaný, stavia sa proti samému Bohu a Boh to s ním musí a bude riešiť.

Vidíme to jasne v mesiášskom Žalme 69 a potom v kázňach apoštolov po Letniciach. Kázne sú postavené takto: Kristus vstal z mŕtvych. Preto je Boží Kráľ, ktorého Boh ustanovil podľa Písma, sedí po pravici Božej a teraz už len čaká, že jeho nepriatelia budú položení za podnož Jeho nôh. V týchto kázňach vidíme niečo jedinečné; uraziť Pánovho pomazaného kráľa znamená priviesť na seba Božiu pomstu.

A tak, keď niekto stojí proti Kristovi, keď sa mu vysmieva, keď ide proti Jeho

evanjeliu, čo mu povieme? Povieme mu: „Priateľu, ty nevieš, čo robíš! Pozri sa na tieto žalmy a prekliatia. Toto Boh hovorí tým, ktorí stoja proti Jeho Synovi. Ako môžeš ďalej neveriť evanjeliu? Ako sa mu môžeš ďalej rúhať? Tieto všetky prekliatia, jedno za druhým už vyšli proti tebe, stoja proti tebe a je len otázka času, kedy ťa dostihnú. Ako obstojíš?“ Ved' kto by pod nimi kedy mohol obstáť? Cez tieto žalmy sa dá robiť po vzore Petra veľký evanjelizačný apel na tých, ktorí nie sú zachránení.

Čím chcem celé zakončiť, je uvedené v Žalme 72, v ktorom vidíme, že skutočné naplnenie tohto celého dochádza v Kristovi. Vidíme, že Šalamún to neuskutoční, ale všetky očakávania naplní Kristus, ktorý prišiel a v ktorom sa to všetko začalo uskutočňovať. A príde deň, keď toto všetko dosiahne plnosť. A tak Kristus naozaj v prvom rade naplní tieto žalmy tak, že vytrpel všetky útrapy od nepriateľov, ktoré sú v týchto žalmoch v plnej miere povedané o Dávidovi. Kristus hanenia haniacich berie na seba (Rímskym 15:3). Ak bol vôbec kedy urobený najhorší čin na Zemi, tak to bol a je nenávisť voči Kristovi a odmietnutie Krista. A ak je tu na Zemi vôbec kedy pripravená najväčšia pomsta, tak je to pomsta, ktorá čaká tých, ktorí urobili práve tento najhorší čin, pretože všetky zlorečenia sa vzťahujú práve na nich. Keďže Kristus je Boží Kráľ, isto má aj posledné slovo vykonať toto všetko. Môžeme s určitosťou čakať, že sa to aj stane.

Zlorečenia nie sú len záležitosť nejakej starej knihy, ale sú najaktuálnejšou hrozbou proti neobrátenej duši práve v tejto chvíli. Ako stojím voči Kristovi?

Je mojím Pánom, je mojím Spasiteľom? Našiel som ho? Pokoril som sa pred ním? Utiel som do neho, do útočistného mesta, nájsť záchranu pred spravodlivou pomstou? Alebo sa stále túlam po tomto svete v obrovskom nebezpečenstve a je len otázka času, kedy ma stretne pomstiteľ krvi? Bez Krista a Jeho evanjelia nie som krytý ani pred jediným zlorečenstvom, ale v ňom som v úplnom bezpečí a spočívam v Jeho pokoji.

Vieme, že bezbožnosť bude vyhľadaná. Nebude to Šalamúnom, ani Dávidom, ani pozemským kráľom, bude to Kristom, ktorý príde na túto Zem a bude súdiť živých i mŕtvych, ktorý nadelí každému podľa jeho skutkov. Ale tí, ktorí veria jeho evanjeliu, tí budú zachránení, lebo v ňom, v Kristovi, našli spravodlivosť. Naše očakávanie z Druhej knihy Knihy Žalmov musí zakotviť vždy na Kristovi tak, ako končí táto kniha žalmov. Aj my končíme pri Ježišovi Kristovi a voláme: „Príd, Pane Ježišu!“

Končíme pri Kristovi a žehnáme sa jeho menom: „*Jeho meno bude na veky; dokiaľ trvá slnce, bude trvať i jeho meno. Ľudia sa ním budú žehnať; všetky národy ho budú blahoslaviť*“ (Žalm 72:17). On nás zachránil a On našu spásu dotiahne do konca. Náš zrak nech je stále upnutý na Neho. Aj Druhá kniha Knihy Žalmov končí požehnaním:

Nech je požehnaný Hospodin Boh, Boh Izraelov, ktorý sám jediný činí divy. A nech je požehnané meno jeho slávy až na veky! A nech je celá zem naplnená jeho slávou! Amen, amen.

Žalm 72:18-19

A povieš toho dňa: Oslavujem ťa, Hospodine, že si sa hneval na mňa,
že sa odvrátil tvoj hnev, a potešil si ma.

Hľa, silný Boh môjho spasenia, v ktorého budem dúfať
a nebudem sa strachovať, lebo mojou silou a mojou piesňou
je Hospod-Hospodin a stal sa mi spasením.

Budete čerpať vodu s radosťou, z prameňov spasenia.

A poviete toho dňa: Oslavujte Hospodina, vzývajte jeho meno,
oznamujte medzi národmi jeho skutky; pripomínajte,
že je vyvýšené jeho meno.

Spievajte Hospodinovi žalmy, lebo učinil preslávne veci;
nech je to známe po celej zemi!

Jasaj a plesaj, obyvateľko Siona, lebo je veľký prostred teba,
Svätý Izraelov!

Izaiáš 12:1-6

Ako som sa stal veriacim

Vyrástol som v nekresťanskej rodine. K Bohu ma nikdy nikto nevedol – len keď som bol menší, stará mama sa ma snažila dostať do kostola. Nijako mi to však nesesedelo. Pamätám si, že keď som šiel na prvé sväté prijímanie, tak som to zobral dosť vážne. Vtedy sme si mali na papierik napísať svoje hriechy, čo sme kedy spôsobili, čo sme zle spravili. Zobral som to naozaj od srdca. Každý tam mal len pár vecičiek, ja som tam však mal dlhý zoznam. Všetko som porozprával farárovi, ale nič sa nestalo, a tak som to všetko nechal tak. Časom som si formoval svoj názor na kresťanstvo. Považoval som ho za nudné učenie – kopa pravidiel o tom, čo by som mal, čo by som nemal atď., a tiež, že načo mi to v živote bude.

Naša rodina nebola dokonalá. Rodičia síce žijú spolu, ale nikdy nemali dobrý vzťah. Keď som si budoval názor na rodinu a videl som, čo je medzi našimi, tak som si povedal, že toto proste nechcem, načo mi to je. Keď som bol menší, otec dosť pil a doma nebolo príjemné prostredie, nebol som tam rád. Na základnej som ešte až tak nevymýšľal hlúposti, bol som ešte ako tak v norme, mama ma držala, ale keď som potom prišiel na strednú, tak som sa pustil úplne svojou cestou. Vzbúrili som sa proti rodine, proti tomu, čo sa mi snažili vštepovať. Vybral som si svoju cestu a samozrejme skúšal som, čo som mohol. Začal som piť, fajčiť marihuanu a tak nejako som prežíval

zo dňa na deň. Doma som v podstate ani nebýval. Ráno som odišiel do školy, vrátil som sa niekedy v noci. Doma som sa vyspal a ráno som zase utiekol preč z domu.

V škole začali problémy, lebo som tam veľmi ani nechodil. A keď som tam aj bol, tak som bol duchom neprítomný. Jeden rok bol taký, že som dennodenne fajčil marihuanu – každý deň niekoľkokrát. Každú chvíľu som bol na policajnej stanici. Takto som nejakú dobu fungoval.

Moju mamu to dosť trápilo a snažila sa s tým niečo robiť. Sama si s tým nevedela rady, a tak mi navrhla, aby som šiel na liečenie – vtedy som mal už osemnásť rokov, takže som sa mohol rozhodnúť sám, či pôjdem alebo nie. Keďže som sám videl, že už je toho na mňa priveľa, rozhodol som sa, že na to liečenie predsa len pôjdem, aby som trochu upokojil hladinu. Chvíľu bude pokoj a potom si zase budem žiť po svojom.

Ľišiel som na liečenie. Strávil som tam tri týždne. Tie tri týždne mi fakt niečo dali. Po dlhom čase som začal rozmýšľať nad svojím životom a nad tým, či to, čo robím, nejako pomáha mojim blízkym alebo či robím ten svoj svet lepším, či je to tá správna cesta, po ktorej idem. Zistil som, že asi nie, a tak som sa pevne rozhodol, že prestanem so všetkým, že prestanem piť, prestanem fajčiť marihuanu. Vyšiel som odtiaľ a vydržalo mi to, hmm... – nepil som pol roka a nefajčil asi

rok a potom zase pomaličky som začal do týchto vecí padať.

Keď som prišiel z liečenia, našiel som si priateľku. Tá ma držala v podstate toho pol roka. Potom sme začali aj spolu piť, ale bolo to také miernejšie, už to nebolo tak, že som bol nonstop v liehu (predtým niekedy aj päť razy do týždňa). Išli sme von sem tam si niečo vypiť, nejaké víno. Snažil som sa dodržať nejaké rozumné hranice a nespádnúť zase do toho tak, ako som v tom bol predtým. No ako čas išiel, tak som do toho padal stále viac a viac, aj keď som to najprv nechcel a nevedomoval si to.

Zásadný zlom v tomto mojom živote nastal vtedy, keď sme sa s priateľkou rozišli. Vtedy som bol na tom skutočne biedne, skoro na tej istej úrovni ako aj predtým. Niekedy v tej dobe som sa spoznal s Kavom. On robil finančné poradenstvo. Aj jeden môj kamarát to v podstate začal robiť, a tak on ma zoznámil s Kavom. Kav bol fajn chalan, a tak sme spolu pár razy vybehli von na kofolu. Dobré sa s ním kecalo a rád som s ním trávil čas. Bol vlastne prvý, kto mi začal svedčiť o Bohu. Zo začiatku som to bral asi tak, že: No dobre, môj, len si vyprávaj svoje. Ty máš niečo svoje, a aj ja mám svoje názory. Veril som niečomu takému, že existujú nejaké duchovné zákony, ktoré síce ešte nepoznáme, ale fungujú. Ako napr. vo fyzike pred dvadsiatimi rokmi tiež ľudia nevedeli, čo vedia dnes. Neveril som však, že Boh existuje.

Niekedy v tom čase sa mi začali vynárať v pamäti veci z minulosti, ktoré som spravil, a to veľmi nepekné veci.

Ublížil som niektorým ľuďom a moje hriechy sa mi začali vynárať v mysli. Stále ma napadali a nedali mi pokoja. Jednu dobu som sa už tešil, že keď zaspím, moja myseľ bude mať pokoj, ale keď som sa zobudil, tak zase ma to zožieralo. Nemohol som s tým už žiť, ale nevedel som, čo s tým. Začal som pátrať ako sa z toho dostať a vtedy sa mi dostal do rúk dokument o sile pozitívneho myslenia. V podstate to bolo niečo v tom zmysle, že človeku sa deje iba to, na čo myslí a že vlastne si môže pritahovať také veci, ktoré chce, aby sa mu v živote diali. Tak som to začal praktizovať. Sústredil som sa na dobré veci, – na to dobré a pekné, čo som chcel, aby ma stretávalo.

Pár týždňov mi to fungovalo. Ráno som si vsugeroval, aké je všetko fajn, aké bude všetko dobré. Privilával som si pekné veci, ktoré sa naozaj aj stávali, ale potom sa mi to zosypalo ako domček z karát. Ráno som si niečo vsugeroval a bolo to fajn. Bol som v pohode a taký som prišiel do práce. No v práci mi počas troch minút tak padla nálada, že som mal chuť iba sa niekde zahrabať, niekde sa schovať. Bolo mi hnusne a nevedel som, prečo mám také výkyvy nálady. Chvíľu dobre, potom na dne. Potom zase na chvíľu dobre – a tak dookola.

Takto som fungoval a nevedel som, čo s tým. Vtedy mi Kav požičal jeden dokument, volá sa to: Odomykanie tajomstva života. Pozeral som ho, lebo ma vždy zaujímali takéto vedecké veci. Keď som ho dopozeral, vtedy som prvýkrát bol ochotný pripustiť: Dobre, možno Boh existuje. Nejaký Stvoriteľ, čo to tu všetko dal do pohybu, ale to bolo asi tak všetko, ale nepoznal som ho.

Raz ma Kavov prišiel zavolať von. Sľúbil mi, že pôjdeme niekde na kofolu. Keď sme sa stretli, tak mi povedal, že za chvíľu sa začína ich zbor, či sa nejdem pozrieť. Dobrý fígel, pomyslel som si, ale bol som zvedavý, lebo ma vždy zaujímali ľudia, ich životy a ich názory. Takže podme sa tam pozrieť a uvidím, čo sú to za ľudia, hádam ma tam nezjedia – a tak som tam s ním šiel. Prišli sme tam. Ľudia spievali chvály – dobre, spievajte si, ja som nespieval. Potom jeden mal slovo (brat Milanko), začal hovoriť, a to tak prehováralo do môjho vnútra, že som si myslel, že to na mňa narafičili, že oni vedeli, že tam prídem, že je to nastražené na mňa, ale potom som rozmýšľal, že ani ja som nevedel, že sem dnes prídem, tak ako by to oni mohli vedieť? Nedávalo mi to zmysel. A ešte aj to, že medzi týmito ľuďmi som videl lásku, pokoj. Pokoj, ktorý som sa snažil všelijako nájsť, všelikde som ho naháňal a nemohol som ho získať a oni ho mali úplne prirodzene. Jednoducho to z nich vyžarovalo. Vftalo mi hlavou, že skadiaľ ho berú.

To bolo v stredu. Prišiel piatok a Kavov ma opäť volal do zboru. Lenže zavolať mi aj kamarát, že či by som nechcel ísť s ním na chatu. Chvíľu som rozmýšľal a potom som išiel na chatu. Tam som sa opil a neviem, čo všetko som vyviedol a akú hanbu som si narobil. Keď som po víkende prišiel domov, tak som rozmýšľal, že načo to všetko vlastne bolo. Nič mi to nedalo a cítil som sa horšie ako predtým. Tak som sa rozhodol, že na najbližší piatok pôjdem do zboru, keď ma Kavov zavola. Dosť často sme

sa s Kavom rozprávali o Bohu. On mi svedčil a ja som mu hovoril aj o veciach ktoré ma trápia. On mi na to povedal: Pán Ježiš ti môže pomôcť so všetkým tým, s čím sa trápiš.

Prišiel piatok. Šiel som do zboru, ako som si povedal v srdci. Keď som išiel odtiaľ, zase som si uvedomil, že medzi tými ľuďmi bolo super. Prijímali ma. Je tam láska a pokoj. Nešlo mi to do hlavy. Keď som prišiel domov, vedel som, že sa niečo musí stať, že teraz sa musím rozhodnúť.

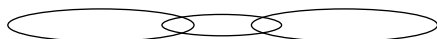
Zavolať som Kavovi a poprosil som ho, či by sme sa mohli stretnúť. Súhlasil, a tak som na aute utekal cez celý okres k nemu do Jalovca. Tam sme sa stretli. Chvíľu sme sa rozprávali a ja som už videl, že z tej mojej situácie nevedie žiadna iná cesta iba skúsiť to, čo mi on odporučil: Poprosiť o pomoc Pána Ježiša, lebo už som nemal kam ísť. Všetky moje cesty, uličky, ktoré som skúšal, sa mi zdali slepé, už som bol na tom tak zle, že som si povedal: Ak mi ten Ježiš nepomôže, tak končím na tomto svete. Nemal som už chuť žiť, a ani prečo.

Vtedy, bolo to 5. 6. 2009, tam pri futbalovom ihrisku v Jalovci, sme si s Kavom kľakli a ja som si spomenul na všetky zlé veci, čo som spravil, na celú moju minulosť. Neveril som, že by mi to Boh mohol odpustiť, ale vyznal som mu to, poprosil som ho, aby mi odpustil všetky hriechy, aby ma prijal za svoje dieťa. A viete čo? On to fakt spravil! Nenechal ma tam len tak, ale v tom momente som úplne jasne vedel, že všetky moje hriechy sú mi odpustené, že všetko to, čo som spravil, je minulosťou, že je

to za mnou, že sa tým už nemusím viac trápiť. Taký obrovský kameň zo mňa spadol. Všetko to, čo ma ťažilo, čo ma trápilo, čo mi nedalo spávať, odrazu to zo mňa padlo a cítil som sa ľahký a šťastný. Nechápal som to všetko. Šiel som domov autom a ďakoval som Bohu za to čo sa stalo.

Takto som sa stal veriacom, kresťanom. A nikdy som to neľutoval. Život išiel ďalej a za ten čas, čo som kresťanom, čo som s Bohom, tak ma Boh nikdy neopustil, či bolo dobre, či bolo zle, vždy stál pri mne a teraz už viem, že aj vždy bude.

Igor Gatiaľ

Solas č. 11, leto 2011

Časopis *Solas* vydáva občianske združenie Solas, Smreková 11, 010 07 Žilina 7.
Je evidovaný ministerstvom kultúry SR pod číslom EV 22/08.

Vychádza štyrikrát do roka. Je nepredajný.

Tlač: alfaPRINT s.r.o., alfaprint@alfaprint.sk

Žiadosti o zaradenie do zoznamu odberateľov pošlite na poštovú alebo e-mailovú adresu redakcie.

Dobrovoľné finančné príspevky a dary môžete posielat':
Z územia Slovenska: VÚB Žilina, číslo účtu: 2486916455/0200;
Zo zahraničia: č. ú. v tvare IBAN: SK08 0200 0000 0024 8691 6455,
SWIFT: SUBASKBX; VÚB, Mlynské nivy 1, SK 829 90 Bratislava 25, Slovakia.

Fotografie: Imrich Fülöp (1. strana obálky), Redakcia *Solas* (str. 52 a 2., 3. a 4. strana obálky).

Zodpovedný redaktor: Drahoslav Vajda

Adresa redakcie: Redakcia *Solas*, Smreková 11, 010 07 Žilina 7

Tel.: 0948 444 155

e-mail: redakcia.solas@solas.sk

www.solas.sk; blog.solas.sk

ISSN 1337-883X

SOLA SCRIPTURA
SOLUS CHRISTUS
SOLA GRATIA
SOLA FIDE
SOLI DEO GLORIA

Solas

*Neboj sa, lebo som ťa vykúpil:
povolal som ťa tvojím menom;
môj si ty!*

*Ked' pôjdeš cez vodu, budem s tebou,
a keď cez rieky, nezatopia ťa;
keď pôjdeš cez oheň nepopáliš sa,
a plameň sa ťa nechytí.*

Izaiáš 43:1-2

Jedine Bohu patří sláva

**Časopis Solas je, alebo sa môže stať, aj Vaším časopisom.
Čítajte a rozširujte ho. Prispievajte svojimi článkami, svojím svedectvom.
Podporujte ho modlitebne, podporujte ho finančne.**

www.solas.sk